

43073.

T.C
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÖĞRETMEN VE OKUL YÖNETİCİLERİN
ZİHİN ENGELLİ ÇOCUKLARIN KAYNAŞTIRILMASINDA
KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayten UYSAL

Eskişehir, 1995

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı öğretmen ve okul yöneticilerinin zihin engelli çocukların kaynaştırılmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini belirlemektir.

Araştırma öğretmen ve okul yöneticilerinin kaynaştırma konusunda görüşlerini belirlemek olduğundan betimsel yöntem izlenmiştir. Araştırmanın deneklerini 1994-1995 öğretim yılında Eskişehir İl Merkezi'nde Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilkokullarda ve ilköğretim okullarında görev yapan yöneticiler ve öğretmenlerden son üç yılda kaynaştırılmış öğrencisi olanlardan oluşmaktadır.

Araştırma verileri öğretmen ve yöneticilerden, hazırlanan görüşme formu kullanılarak, bireysel görüşme yoluyla toplanmıştır.

Araştırma bulguları sorunların, kaynaştırmanın tanımı ve kapsamının belirlenmesi, kaynaştırmaya yerleştirilecek öğrencinin seçimi, kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin eğitimi, denetim ve rehberlik esaslarının oluşturulması, kaynaştırmaya ilişkin yasal alt yapısının yetersizliği, kaynaştırma öncesi hazırlıkların yetersizliği ve uygulanan programın uyarlanmasının güçlüğü konularında yoğunlaştığını göstermiştir.

SUMMARY

The purpose of this study is to determine the teachers' (instructors') and administrators' opinions about the problems that they face with in mainstreaming program of mentally retarded children.

Because of the purpose of this study, it was designed descriptively. The subjects were the teachers and the administrators working in primary public schools of the Head Office of Public Education in Eskişehir, 1994-1995 and had experiences for the last three years with mainstreamed students.

The data were collected from the individual interviews with the teachers and the administrators with a developed interview form.

The results revealed that the problems mostly occurred in defining the concept and the content of mainstreaming, selecting the students to the mainstreaming program, educating the parents of the mainstreamed students, forming the principles of counselling and controlling mechanisms, the incompetency of legal bases of the rules in mainstreaming and of the preparations before the mainstreaming program and the difficulties in applications of the applied programs.

TEŞEKKÜR

Araştırmanın her aşamasında yapıcı eleştirileri ve değerli katkılarıyla bana yol gösteren ve hiç bir zaman yardımını esirgemeyen danışmanım Yrd.Doç.Dr. Sayın Gönül Kırcaali İftar'a teşekkürlerim sonsuzdur.

Araştırmamın gerçekleşmesinde gönüllü olarak zamanlarını ayırarak katılımda bulunan ve görüşlerini samimiyetle ifade eden değerli okul yöneticilerine ve öğretmen arkadaşlara şükran borcumu belirtmek isterim.

Araştırmamın geliştirilmesinde desteğini esirgemeyen ve çalışmam boyunca moral desteği veren Eğitim Fakültesi ve Engelliler Araştırma Enstitüsü'ndeki tüm arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Ayrıca çalışmalarımın her aşamasında maddi manevi desteklerini hiç bir zaman esirgemeyen eşime, anne ve babama, kendisine ayırmam gereken zamandan çalarak çalışmalarımı tamamlamamı yaşından umulmayan olgunlukla karşılayan kızım Deniz Tan'a minnettar olduğumu belirterek, sonsuz teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Ayten UYSAL

Eskisehir, 1995

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	i
SUMMARY	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	vii

BÖLÜM I

GİRİŞ

GİRİŞ	1
Dünyada Özel Eğitimde Yönetmel Düzenleme Biçimlerinin Tarihçesi	4
Türkiye'de Özel Eğitimde Yönetmel Düzenleme Biçimlerin ve Kaynaştırmanın Tarihçesi	10
Kaynaştırmanın Esasları ve Kaynaştırma ile İlgili Yapılmış Araştırmalar	20
Kaynaştırmaya İlişkin Yönetici Görüşlerini İnceleyen Araştırmalar	28
Kaynaştırmaya İlişkin Öğretmen Görüşlerini İnceleyen Araştırmalar	29
Kaynaştırmaya İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşlerini İnceleyen Araştırmalar	35
Önem	37
Amaç	38
Alt Amaçlar	38

BÖLÜM II

YÖNTEM

Evren ve Örneklem	41
Veri Toplama Araçları	45
Araştırmanın Deseni	49
Verilerin Toplanması ve Çözümü	51

BÖLÜM III BULGULAR

Kaynaştırılmış Zihin Engelli Öğrencinin Özelliklerinden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili Bulgular	53
Kaynaştırmada Okul Personelinin Özelliklerinden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili Bulgular	62
Kaynaştırmada Fiziksel Ortamdan Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili Bulgular	69
Kaynaştırmada Sosyal Ortamdan Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili Bulgular	73
Kaynaştırmada Ailelerden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili Bulgular	83
Kaynaştırmada Programdan Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili Bulgular	91
Kaynaştırmada Araç-Gereçlerden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili Bulgular.....	94
Kaynaştırmada Yasal Düzenlemelerden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili Bulgular ...	97
Kaynaştırmada Denetim ve Rehberlikten Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili Bulgular	100

"Kaynaştırma" Kavramı ve Kapsamının Anlaşılmasından Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili Bulgular	103
---	-----

Kaynaştırmada Diğer Etkenlerden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili Bulgular ...	106
---	-----

BÖLÜM IV TARTIşMA

Tartışma	107
Sınırlılıklar	119

KAYNAKÇA	120
----------------	-----

EKLER	134
-------------	-----

1. Görüşme Formu Kullanma Yönergesi ve Görüşme Klavuzu.....	135
2. Görüşme Formu	166
3. Görüşme Değerlendirme Anahtarı.....	177
4. Görüşme Kayıt Formu.....	211
5. Sözleşme.....	227
6. Demografik Bilgi Formu	228
7. Ön Görüşme Formu	229
8. Çeşitli kurumlarla Yazışmalar.....	230
9. Okullar Listesi.....	233

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo

Sayfa

1 Okullara Göre Örneklem Grubunda Yer Alan Öğretmen ve Yönetici Sayısı	43
2 Örneklem Grubunda Yer Alan Öğretmen ve Yöneticilerin Kimlik Bilgileri	44
3 Deneklerin Zihin Engelli Öğrencilerin Özelliklerinin Kaynaştırma Öncesinde Tanılanmasına İlişkin Görüşleri	54
4 Deneklerin Zihin Engelli Öğrencileri Kaynaştırma Öncesinde Belirlenmeme Oranına İlişkin Görüşleri	55
5 Deneklerin Zihin Engelli Öğrencilerin Özelliklerinin Kaynaştırma Öncesinde Belirlenmemesinin Uygulamayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	56
6 Deneklerin Zihin Engelli Öğrencilerin Davranış Özelliklerinin Kaynaştırma Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	57
7 Deneklerin Zihin Engelli Öğrencilerin Kaynaştırmayı Etkileyen Davranış Özelliklerine İlişkin Görüşleri	58
8 Deneklerin Zihin Engelli Öğrencilerin Kaynaştırmayı Etkileyen Davranış Özelliklerine Benzer Davranış Özelliklerinin Normal Öğrencilerde Gözlenmesine İlişkin Görüşleri	59
9 Deneklerin Zihin Engelli Öğrencilerin Öğrenme Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	60

10 Deneklerin Zihin Engelli Öğrencilerin Hangi Öğrenme Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	61
11 Deneklerin Zihin Engelli Öğrencilerin Öğrenme Özelliklerine Benzer Öğrenme Özelliklerinin Normal Öğrencilerde Gözlenmesine İlişkin Görüşleri	62
12 Deneklerin Sınıf Öğretmeninin Özelliklerinin Kaynaştırma Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri	63
13 Deneklerin Sınıf Öğretmeninin Hangi Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	64
14 Deneklerin Diğer Öğretmenlerin ve Yöneticilerin Özelliklerinin Etkisine İlişkin Görüşleri	65
15 Deneklerin Okuldaki Diğer Öğretmenlerin ve Yöneticilerin Kaynaştırma Uygulamasını Etkileyen Özelliklerine İlişkin Görüşleri	66
16 Deneklerin Yardımcı Hizmetler Kadrosundaki Personelin Özelliklerinin Etkisine İlişkin Görüşleri	67
17 Deneklerin Okuldaki Yardımcı Hizmetler Kadrosundaki Personelin Hangi Özelliklerin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	68
18 Deneklerin Okulun Fiziksel Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	70
19 Deneklerin Okulun Hangi Fiziksel Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	70
20 Deneklerin Sınıfın Fiziksel Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	71

21 Deneklerin Sınıfın Hangi Fiziksel Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	72
22 Deneklerin Sınıftaki Normal Öğrencilerin Özelliklerinin Kaynaştırmaya Etkisine İlişkin Görüşleri	73
23 Deneklerin Sınıftaki Normal Öğrencilerin Hangi Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	74
24 Deneklerin Sınıftaki Normal Öğrencilerin Kabul Düzeylerinin Kaynaştırma Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri	75
25 Deneklerin Sınıftaki Normal Öğrencilerin Hangi Yönden Kabullerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	76
26 Deneklerin Sınıftaki Normal Öğrencilerin Kaynaştırmaya Hazırlanmamasının Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	77
27 Deneklerin Okuldaki Normal Öğrencilerin Özelliklerinin Kaynaştırma Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri	78
28 Deneklerin Okuldaki Normal Öğrencilerin Hangi Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	79
29 Deneklerin Okuldaki Normal Öğrencilerin Kabul Düzeylerinin Kaynaştırmayı Etkileyip Etkilemediğine İlişkin Görüşleri	80

30 Deneklerin Okuldaki Normal Öğrencilerin Kabul Düzeylerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	80
31 Deneklerin Okuldaki Normal Öğrencilerin Kaynaştırma Öğrencisini Hangi Yönden Kabulünün Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	81
32 Deneklerin Okulun Yakın Çevresinin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	82
33 Deneklerin Okulun Yakın Çevresinin Hangi Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	83
34 Deneklerin Kaynaştırılmış Öğrencinin Ailesinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	84
35 Deneklerin Kaynaştırılmış Öğrencinin Ailesinin Özelliklerinin Kaynaştırma Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri	85
36 Deneklerin Kaynaştırılmış Öğrencinin Ailesinin Hangi Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	86
37 Deneklerin Kaynaştırılmış Öğrencinin Ailesinin Kabul Biçiminin Kaynaştırma Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri	87
38 Deneklerin Kaynaştırılmış Öğrencinin Ailesinin Hangi Kabul Biçiminin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	88

39 Deneklerin Kaynaştırılmış Öğrencinin Ailesinin Çocuğunun Durumu ve Kaynaştırmayla İlgili Eğitim Almamasının Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	89
40 Deneklerin Sınıftaki Normal Öğrencilerin Ailelerinin Kaynaştırmaya Karşı Tutumunun Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	90
41 Deneklerin Okuldaki Normal Öğrencilerin Ailelerinin Kaynaştırmaya Karşı Tutumunun Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	91
42 Deneklerin Halen Uygulamakta Oldukları Programın Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	92
43 Deneklerin Halen Uygulamakta Oldukları Programın Özelliklerinin Kaynaştırma Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri	93
44 Deneklerin Halen Uygulamakta Oldukları Programın Hangi Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	94
45 Deneklerin Halen Kullanmakta Oldukları Araç-Gereçlerin Özelliklerinin Kaynaştırma Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri	95
46 Deneklerin Halen Kullanmakta Oldukları Araç-Gereçlerin Hangi Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	96
47 Deneklerin Kaynaştırma Hakkındaki Yasal Bilgi Düzeylerine İlişkin Görüşleri	97
48 Deneklerin Kaynaştırma Hakkında Yasal Bilgi Düzeylerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	98

49 Deneklerin Kaynaştırmayla İlgili Denetim ve Rehberliğin Ne Düzeyde Yapıldığına İlişkin Görüşleri	99
50 Deneklerin Kaynaştırmayla İlgili Yapılan Denetim ve Rehberliğin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	100
51 Deneklerin Müfettişlerce Yapılan Denetim ve Rehberlik Uygulamasındaki Değişikliğe İlişkin Görüşleri	101
52 Deneklerin Müfettişlerce Yapılan Denetim ve Rehberlik Uygulamasındaki Değişikliğin Etkisine İlişkin Görüşleri	102
53 Deneklerin Kaynaştırma Kavramının ve Kapsamının Anlaşılmasında Kişilerarası Farklılık Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri	103
54 Deneklerin Kaynaştırma Kavramının ve Kapsamının Anlaşılmasında Kişilerarası Farklılığın Kaynaştırma Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri	104
55 Deneklerin Kaynaştırma Kavramının ve Kapsamının Anlaşılmasında Farklılık Olmasının Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri	105

BÖLÜM I

GİRİŞ

Eğitim, en genel anlamda, bireylerin toplumsal gelişimlerinin ve kişisel yeteneklerinin en üst düzeyde gelişmesini sağlamak için seçilmiş ve planlanmış etkinlikler süreci olarak tanımlanabilir (Tezcan, 1984). Dünyada, gelişmişlik düzeyleri ne olursa olsun her ülkede, sahip oldukları özellikleri nedeniyle yaşlılarının yararlandığı normal eğitim hizmetlerinden yararlanamayıp özel eğitime gereksinim duyan bireyler bulunmaktadır.

Özel eğitimin gelişimi, dünya üzerindeki diğer gelişmelerden bağımsız düşünülemez. Özel eğitimin gelişimi dünyada demokrasinin gelişimiyle paralellik göstermektedir. Demokrasi en iyi şekilde anlaşılıp yorumlandıkça, bireyin özgürlüğü, bağımsızlığı ve eşitliği gündeme gelmiş; bireysel özelliklerin farklılığına daha ılımlı ve olumlu bakış açısı gelişmiştir. Bunun yansımaları her alana olduğu gibi özel eğitime de olmuştur (Hallahan ve Kauffman, 1982). Tıpkı yaşam hakkı gibi, eğitim hakkı da insanların en temel haklarından biri olarak benimsenmiştir. Gelişen dünyada çağdaş eğitim, bireylere gereksinimleri doğrultusunda hizmet sunmak üzere bireysel farklılıkları dikkate alarak planlanmaya

başlanmıştır. Günümüzde özel gereksinimli bireyleri topluma ve ekonomiye kazandırmak amacıyla onların mevcut bedensel, zihinsel ve sosyal becerilerini geliştirecek şekilde eğitilmeleri önem kazanmıştır. Özel gereksinimli bireyin toplumun bir üyesi olmasını sağlamak için, onların her şeyden önce çoğunluğun eğitim gördüğü normal eğitim ortamlarından yararlanması, yani kaynaştırılması gerektiği fikri kabul edilmektedir (Anderson, 1973; Dunn, 1968; Enç, 1981; Eripek, 1986, Kırcaali-İftar, 1992).

Genel olarak dünya nüfusunun %14'ünü özel gereksinimli bireylerin oluşturduğu ve bu kitlenin de %2,3'ünün zihin engelli olduğu kabul edilmektedir (D.P.T., 1992; Eripek, 1993; Kirk ve Gallagher, 1983; Özsoy, Özyürek ve Eripek, 1989). Ülkemizde Birleşmiş Milletler'in eğitilebilir zihin engelliler için öngördüğü %2 oranına göre 527.420, öğretilebilir zihin engelliler için kabul ettiği %0.3 oranına göre ise 79.113 eğitim çağında çocuk olduğu belirlenmiştir (M.E.B.,1991; D.P.T.,1992). Bu kitlenin eğitimi için farklı eğitsel düzenlemeler mevcuttur. Fakat bunların yeterli olduğu söylenemez (Özsoy ve diğ.,1989). Toplamı 610.000'e ulaşan eğitim çağındaki zihin engelli çocuktan sadece 14.178'i, yani %2'si eğitim olanaklarından yararlanmaktadır. Yapılan bu araştırmalara göre herhangi bir eğitim hizmeti almayan zihin engelli çocukların tümüne eğitim olanağı sağlamak için kurum oluşturmak ülkemiz ekonomik koşullarında uzun yıllar ulaşılamayacak bir hedef gibi görünmektedir (M.E.B.,1991; D.P.T.,1992; Özsoy ve diğ.,1989). Bu nedenle, zihin engelli kitlenin eğitiminin sağlanmasında kaynaştırma en uygun yerleştirme yaklaşımlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ülkemizde eğitsel yerleştirmede kaynaştırmanın öncelikli olması gerektiği görüşü kabul görmektedir (Enç, Çağlar ve Özsoy, 1981; Kırcaali-İftar, 1992; Özyürek, 1983; Vuran, 1989). Ancak yasal düzenlemeler, çocuğun devam edebileceği okullarda özel sınıf olmaması halinde çocuğun normal sınıflara kaynaştırılması yönünde bir uygulamayı öngörmektedir. Yasal kısıtlılığa rağmen gerçekte ülkemizde, yıllar boyu pek çok engelli çocuk, belirli bir plan ve program çerçevesinde olmasa da normal sınıflara devam ettirilmiştir (Eripek, 1986). Ancak diğer dünya ülkelerinde benimsendiği günden bu yana kaynaştırma konusunda araştırmalar yapılarak kaynaştırma uygulamasının geliştirilmesi sürdürölmüştür. Bu araştırmaların bulguları doğrultusunda kaynaştırma uygulamasına farklı boyutlar kazandırılmıştır. Ülkemizdeki plansız ve programsız kaynaştırma uygulamaları ise bu çocukların normal sınıflara yerleştirilmesine ilişkin var olan ılımlı yaklaşımı iyileştireceğine kötüleştirmektedir (Eripek, 1986).

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de uygulanmakta olan kaynaştırmanın sorunlarını öğretmen ve okul yöneticilerinden görüş olarak belirlemektir. Bu amaca yönelik olarak bundan sonraki bölümlerde, (a) Dünya’da ve Türkiye’de özel eğitim ve yönetsel düzenleme biçimlerinin tarihçesi; (b) Kaynaştırma uygulamasının esasları ve kaynaştırma ile ilgili yapılmış araştırmalar yer almaktadır.

Dünya'da Özel Eğitimde Yönetsel Düzenleme Biçimlerinin Tarihçesi

1800'lü yıllarda Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD), bu günkü deyiimiyle 'sakatların' eğitilmesi gerektiği fikri kabul edilmiş ve bu yönde sistematik etkinlikler tasarlanmıştır (Hallahan ve Kauffman, 1982). Engellilerin eğitimiyle ilgili olarak Jean Marc Gaspard Itard (1775-1838), Phillippe Pinel (1745-1826), Edouard Sequin (1812-1880) tarafından yapılan engellilerin eğitimiyle ilgili çalışmalarla özel eğitim ilk olarak Avrupa'da başlamış; bu çalışmalar kısa sürede A.B.D.'ne yansımıştır. İzleyen yıllarda ise Avrupa ve A.B.D.'deki özel eğitimciler etkileşim içinde çalışarak benzer uygulamalara yer vermeye başlamışlardır (Kanner,1964; Rosen, Clark ve Kivitz,1975).

Bu çalışmalardan etkilenen Maria Montessori (1870-1952) İtalya'da özel eğitimi başlatmış ve giderek zihin engellilerin eğitimi alanında bilinen en önemli isimlerden biri haline gelmiştir.

Özel eğitimin tarihsel süreçteki gelişimi incelendiğinde zihin engellilerin eğitimi ilk olarak ayrı kurumlarda başlatılmıştır. Horace Mann, Samuel Gridley Howe ve Dorothea Dix gibi o zamanın yenilikçi aydınları zihin engellilerin eğitimine yönelik yatılı kurumlar açılmasına önayak olmuşlardır. 1817-1850 yılları arasında A.B.D.'de pek çok eyalette diğer özür gruplarına yönelik olduğu gibi zihin engellilere yönelik yatılı kurumlar açılmıştır.

Avrupa ülkelerinde ise, İngiltere'de zihin engelli bireyler için ilk özel eğitim okulları 1846'da oluşturulmuştur. İsviçre'de 1842'de zihin engelli çocuklar için bir okul açılmış, 1890'larda da

özel sınıflar kurulmaya başlanmıştır.

1900'lü yıllarda zihin engellilerin eğitiminde ayrı okul uygulaması dışında yeni bir yerleştirme yaklaşımına yönelinmiştir. Özellikle A.B.D.'de etnik ve azınlık grupların çocuklarının sınıf geçme sistemindeki başarısızlıklarının giderek artması ve sorun haline gelmesi çözüm arayışlarına yol açmıştır. Bu çocuklar için, sınıf geçme esasının olmadığı özel sınıflar açılması bulunan ilk çözüm yolu olmuştur.

Özel eğitimde 19. yüzyılın ilk yarısında görülen coşkulu, heyecanlı ve idealist çalışmaların 19. yüzyılın son yarısında A.B.D.'de amacını kaybettiği; insancıl çabaların yerini her özür grubu için uygunluğu düşünülmezsizin devletin açtığı özel okullara ve sınıflara bıraktığı ifade edilmektedir (Hoffman,1975; Sarason ve Doris,1979).

A.B.D.'de 1920'lerden 1970'lere kadar olan süre içinde zihin engelli olarak etiketlenmiş çocuk sayısı giderek artmıştır. Bu sayı artışı var olan eğitim olanaklarının yetmemesine ve ileri derecede zihin engelli olarak nitelenen çocukların okul programlarından yararlandırılamamasına neden olmuştur.

1930'larda Skeels ve Dye'in yayınladığı araştırmalar engellilerin eğitime ilişkin düşünceleri büyük ölçüde etkilemiştir. Skeels ve Dye (1939) engellilerin eğitiminde çevresel düzenlemelere dikkat çekmişlerdir. Engelli bireyler için yaşam ve eğitim çevresinde normale yakın düzenlemelerin önemli olduğunu ve daha olumlu sonuçlar verdiğini belirtmişlerdir. Bu sonuçlar daha sonra Kephart ve Speers'in (1940) çevresel faktörlerin etkisi

üzerinde yaptığı araştırmalarla da desteklenmiştir.

Bu çalışmalar, A.B.D.'de zihin engelli çocuğa sahip ailelerin bilinçlenerek, çocuklarının etiketlenmelerine ve ayrı sınıflarda eğitilmelerine karşı protesto hareketlerini başlatmıştır. Ailelerin bu tutumu giderek yaygınlaşmış ve pek çok aile çocuklarının yerleştirildiği ayrı eğitim ortamlarının uygun yapılmadığını ileri sürerek protesto hareketlerini desteklemişlerdir. Bu tepkiler kaynaştırma uygulamasına doğru itici güç oluşturmuş ve engelli çocukların normal sınıflarda eğitilmesi giderek tüm A.B.D.'nde yaygınlaşmıştır.

1950 ve 1960'lı yıllarda özel sınıflardaki eğitilebilir zihin engelli çocuklarla, normal sınıflarda eğitim gören eğitilebilir zihin engelli çocukları karşılaştıran pek çok araştırma yapılmış; sonuçta özel sınıfın sanıldığı kadar etkili olmadığı; hatta bazı çocuklar için zararlı olabildiği sonucuna ulaşılmıştır (Anderson, 1973; Baldwin, 1958; Dunn, 1973; Hobbs, 1975; Jordan, 1976; Kirk ve Gallagher, 1983; Martin, 1972; Mac Millan, 1971; Thurstone, 1959; Quay ve diğ., 1966). Yapılan araştırmalar kaynaştırmanın etiketlenmeyi ortadan kaldıran, çocuğun sosyal statüsünü yükselten, daha iyi bir öğrenme çevresi sağlayan, engelli çocuğun daha kabul edilebilir ve özelliğine daha uygun hizmet görebilmesini kolaylaştıran, gerçek bir yaşam çevresi sağlayan, zihin engellilerin eğitiminde büyük harcamaları ve merkezileşmeyi önleyen ve daha çok çocuğun eğitimini sağlayan bir uygulama olduğunu belirtmişlerdir (Vitello ve Soskin, 1985; Paul, Turnbull ve Cruickshank, 1977). Araştırmalarda özel sınıfa yerleştirmek için yapılan etiketlemenin çocukların düşük benlik kavramı geliştirmelerine neden olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, özel

sınıf eğitim programının uygun olmaması ve öğretmenlerin olumsuz beklentilerinin olması gibi nedenlerden dolayı çocukların yetenekleri ölçüsünde gelişmelerinin engellendiği sonucuna ulaşılmıştır (Hallahan ve Kauffman, 1984; Madden ve Slavin, 1983). Bazı araştırmalarda, engelli bireylerin normal sınıflara yerleştirilmesi, yani kaynaştırılması durumunda bazı sorunların azalabileceği ifade edilmiştir (Doorlag ve Lewis, 1987).

1960 ve 1970'li yıllardaki teknolojik gelişmeler, davranış analizini temel alan öğretimsel etkinliklerin kullanılmasını gündeme getirmiştir. Bu etkinliklerin etkililiğini değerlendiren çalışmalar, bu etkinliklerin devinsel, bilişsel, sosyal ve mesleki alanlarda işlevde bulunma düzeyini arttırdığını belirlemiştir. Böylece, zihin engelli öğrencilerin ayrı sınıfta eğitilmesine ve ileri derecede zihin engelli çocukların eğitimden yararlanamadıkları iddiasıyla okullardan uzaklaştırılmalarına yönelik tutum da değişmeye başlamıştır. Araştırma sonuçları, bu çocukların da uygun eğitsel programlardan yararlanabildiğini ve normal okullarda bireyselleştirilmiş eğitim programlarından (B.E.P.) yararlanabileceğini göstermiştir (Dunn, 1973).

A.B.D.'de ailelerin zihin engelli çocuklarının haklarına yönelik açtıkları davaların sonucunda, uygun eğitim hizmeti sağlanamadığı gerçeği kabul edilmiş, çocukların haksız yere normal eğitim ortamları dışında tutulduğuna karar verilmiştir. Bu karar en az kısıtlayıcı ortam kavramını gündeme getirmiştir. En az kısıtlayıcı eğitim ortamı, bireylerin olabildiğince, normal gelişim gösteren akranları ile birlikte olmaları ve gerektiğinde özel gereksinimlerinin karşılanması için kaynak oda, özel sınıf, v.b.

düzenlemelerden yararlanmaları olarak tanımlanmaktadır (Ysseldyke ve Algozzine, 1984). Buna göre, zihin engelli çocuklar için öncelikli eğitsel yerleştirme yaklaşımının normal sınıflarda engelli olmayan akranlarıyla birlikte eğitilmeleri olduğu; daha kısıtlayıcı alternatiflerin (kaynak oda, özel sınıf, v.b.), uygun bir eğitsel programın normal sınıfta sağlanamadığı saptandıktan sonra düşünülmesi gerektiği öngörülmüştür.

1970'li yıllarda A.B.D.'de ailelerin, çocuklarının zihin engelli olarak etiketlenmelerine ve ayrı sınıflarda eğitilmelerine ilişkin protestoları hukuki boşluğun farkedilmesini ve kaynaştırmaya ilişkin ilk yasal yapılanmanın başlatılmasını sağlamıştır (Stephens, Blachurst, Magliocca, 1982).

A.B.D.'de yer alan bir çok dava sonunda, (a) eğitilebilir zihin engelliler programına yerleştirme amacıyla kullanılan testlerin çocuğun kendi diline çevrilerek verilmesine ve tek teste göre çocuğa ilişkin karar verilmemesine; (b) yerleştirme öncesinde çocuğun gelişimsel geçmişinin, eğitsel ve sosyal beceri ölçümlerinin değerlendirmeye alınmasına; (c) çocuğun kendisi için en az kısıtlayıcı olan ortama yerleştirilmesine; (d) uygun eğitsel programlama yapılmasına; (e) normal çocukların devam ettikleri devlet okullarında desteklenmiş eğitim programlarının arttırılmasına; (f) ailelerin eğitim sürecine katılmaları gerektiğine karar verilmiştir (Mac Millian, 1982).

1975 yılında A.B.D.'de Özel Eğitim Yasası (P.L. 94-142) yürürlüğe girmiştir. Bu yasa ile okul çağındaki tüm çocukların, engelleri ne olursa olsun, devlet tarafından ücretsiz eğitilmeleri zorunlu kılınmıştır. Yasa'da bütün engelli çocukların

gereksinimlerine uygun olarak, özel eğitimlerinin ve destek hizmetlerinin sağlanması emredilmiştir. Bu yasada önceleri okul çağı 3-21 yaş olarak kabul edilmiş, 1986'da 0-21 yaş olarak genişletilmiştir. P.L. 94-142'nin gerekleri şöyle sıralanmıştır (Kırcaali İftar, 1992):

1. Her çocuğun engele sahip olup olmadığı bireysel değerlendirmelerle tanımlanabilir.

2. Değerlendirme yönteminin kapsadığı test ve değerlendirme teknikleri kültürel ya da etnik farklılık engele sahiplik açısından ayrıma yol açmamalıdır.

3. B.E.P. geliştirmek üzere kullanılan değerlendirme bilgileri farklı kaynaklar ve yöntemler kullanılarak elde edilmelidir.

4. Tek bir test ya da yöntem baz alınarak bireyin eğitim programı hakkında bir karara varılmamalıdır.

5. Çocukların ve anababaların hakları, değerlendirme sürecinde de dikkate alınmalıdır.

6. Engele sahip olarak tanımlanan ve özel eğitim programına alınan bireyler her üç yılda bir yeniden değerlendirilmelidir.

Zihin engellilerin eğitim hizmetleri özel okullarda ve sınıflarda başlamış ve eğitilebilir zihin engelli çocuklar için özel sınıfların etkili olmadığının araştırmalarla desteklenmesi; araştırmalarda ileri derecede zihin engelli çocukların da eğitilebileceği sonucuna ulaşılması; ailelerin tepkisi ve uzmanların destek vermesi; hukuki hareket ve yasal sonuçlara ulaşılması; eğitimin maliyetine yönelik araştırmaların kaynaştırma lehine

sonuçlanması kaynaştırma uygulamasını yaygınlaştırmıştır (Kirk ve Gallagher, 1983; Paul, Turnbull ve Cruickshank, 1977; Mac Millan,1982).

Kaynaştırma uygulaması pek çok ülkede öncelikle tercih edilen eğitim yaklaşımı olarak benimsenmiştir. Engelli bireylerin normal gelişim gösteren akranları ile bir arada eğitim görmelerine ilişkin görüş öncelikle gelişmiş ülkeler tarafından kabul edilmiş ve uygulamaya konmuştur. Bu yaklaşım İngiltere'de 1954 yılında, İskandinav ülkelerinde 1970'li yıllarda ve A.B.D.'de ise 1975 yılında uygulanmaya başlanmıştır (Mc Millan,1982).

Türkiye'de Özel Eğitimde Yönetsel Düzenleme Biçimlerinin Tarihçesi

Dünya'daki gelişime paralel olarak Türkiye'de de özel eğitimde ilk sistemli uygulama, ayrı okul uygulaması şeklinde 1889 yılında İstanbul'da açılan sağırılar okulu ve 1890 yılında açılan körler okulu ile başlamıştır (Özel Eğitim Konsey Raporu, 1991).

Türkiye'de Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana özel eğitimin gelişmesi ve yaygınlaşması özür gruplarına göre farklılıklar göstermiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın örgün hizmetleri arasında özel eğitimin yer alması ancak 1951 yılında sağlanabilmiştir. Daha sonra yapılan V. Milli Eğitim Şurası'nda özel eğitim ve personel yetiştirme ayrıntılı olarak ele alınmış ve aynı yıl şurada alınan karar doğrultusunda 1953 yılında, İzmir Sağırılar Okulu'nda eğitilebilir zihin engelli çocukların seçiminde ve eğitiminde görev alacak sınıf öğretmenlerini yetiştirmek üzere Milli

Eğitim Bakanlığı tarafından hizmetiçi eğitim programı düzenlenmiştir (M.E.B., 1991).

Öncelikle özel eğitimde öğretmen yetiştirme ve öğretim uygulamaları hedeflenmiş, 1952-1953 ders yılında Gazi Eğitim Enstitüsü içinde Özel Eğitim şubesi açılmıştır.

Diğer ülkelerdeki gelişime paralel olarak ayrı okul uygulamasının yanısıra özel sınıf uygulamasına başlanmış ve Ankara'nın değişik semtlerinde 1955 yılında iki, 1958 yılında da iki özel sınıf açılmıştır (Özsoy ve diğ., 1989). 1959-1960 öğretim yılında İzmir merkez ilkokullarında 9 özel sınıf daha açılmıştır. 1960 yılından itibaren özel sınıf sayısı giderek artmıştır. 1979 yılına kadar artan özel sınıf sayısı 784'e ulaşmış, bu sınıflarda eğitim gören öğrenci sayısı da 8032'ye yükselmiştir.

Daha sonra ülke çapında kurumsallaşmanın sağlanabilmesi amacıyla 1958 yılında Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü'nde Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Şubesi kurulmuştur. 1959 yılında ilki Ankara'da olmak üzere, İstanbul ve İzmir'de Rehberlik ve Araştırma Merkezleri açılmıştır.

1964 yılında Ankara Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nce İstanbul ve İzmir'den gelen özel sınıf öğretmenleriyle bir grup oluşturularak, özel sınıflardaki eğitilebilir zihin engelliler için program taslağı geliştirmişlerdir. Bu program 1968 yılında değişen ilkokul programına göre yeniden gözden geçirilmiş ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın 20.07.1971 tarih ve 3909 sayılı kararı ile "Eğitilebilir Çocuklara Uygulanacak Taslak Program" adı ile uygulamaya konmuştur (Çağlar, 1979). Bu program 1976 yılına

kadar dört kere değerlendirmeden geçirilerek yeniden düzenlenmiştir.

1965 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü'nde dört yıllık lisans programıyla özel eğitim öğretmeni yetiştirme, 10 yıl aradan sonra tekrar başlamıştır. Ancak bu program 1982 yılında tekrar kapatılmıştır (Küçüker, 1994; M.E.B., 1991; Özsoy ve diğ., 1989).

1979 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde özel eğitim öğretmeni yetiştirmek üzere "Özel Eğitim Sertifika Programı" başlatılmıştır. Ancak 1983 yılında bu programın çalışmaları sona erdirilmiştir (Özsoy ve diğ., 1989; M.E.B., 1991).

1981 yılında Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın işbirliği ile çeşitli özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlere hizmetiçi eğitim vermek amacıyla "Engelli Çocukların Eğitimi Sertifika Programı" açılmıştır. Bu program sonunda 461 öğretmene sertifika verilmiştir (Konrot, 1991).

1983 yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü'ne bağlı ve Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim dalı bünyesinde Özel Eğitim Programı açılmıştır. Bu programda işitme ve zihin engellilerin eğitimi alanlarında öğretmen yetiştirilmeye başlanmıştır

1985-1989 yıllarını içine alan 5. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın 543. maddesi ise özel eğitime gereksinimi olan öğrencilerin eğitimlerine gereken önemin verilmesini ve bu amaçla özel eğitimde görev alacak öğretmen ve personelin yetiştirilmesi

için tedbirler alınmasını öngörmüştür.

1986 yılında Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü'nde Özel Eğitim Öğretmenliği Anabilim Dalı açılmıştır. Bu programda görme ve zihin engellilerin eğitimi için öğretmen yetiştirilmeye başlanmıştır.

1988 yılında toplanan XII. Milli Eğitim Şurasında özel eğitim konusu öğretmen yetiştirme bağlamında ele alınmış ve özel eğitimde ihtiyaç duyulan öğretmenlerin yetiştirilmesi için yeni programlar açılması karara bağlanmıştır.

1990 yılındaki XIII. Milli Eğitim Şurasında ise yaygın eğitimde görev yapan öğretmenlerin özürlü vatandaşlara yardımcı olacak bilgilerle yetiştirilmesi esası benimsenmiştir.

1994 yılında Bolu İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Özel Eğitim Bölümü kurulmuş ve Özel Eğitim Öğretmenliği Programı açılmıştır. Bu programda zihin engellilerin eğitimi alanında öğretmen yetiştirilmeye başlanmıştır.

Ülkemizde özel eğitim ve zihin engellilerin eğitimine yönelik çalışmalar özel eğitim öğretmeni yetiştirme ağırlıklı olmak üzere özel eğitimin bakanlık düzeyinde örgütlenmesinin sağlanması ve eğitim kurumlarının oluşturulması şeklinde yürütüldüğü görülmektedir. Yapısal örgütlenmenin yanı sıra dünyadaki gelişmeden farklı olarak kamuoyu tepkisi olmaksızın özel eğitim konusunda çeşitli yasa ve yönetmelikler çıkarılarak özel gereksinimli çocuklara çeşitli hizmetler götürülmeye çalışılmıştır.

Özel gereksinimli çocuklara sağlanacak eğitime ilişkin

yasalardan en önemlileri Anayasamızın 42. ve 61. maddeleridir. Ülkemizde zihin engellilerin eğitimiyle doğrudan ilgili görülen yasalar 1961 yılında kabul edilen 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1973 yılında çıkarılan ve 1979 yılında yenilenen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ve 1983 yılında çıkarılan 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu'dur.

1739 sayılı kanunda özel eğitime muhtaç çocuklar için eğitim kurumlarının açılması ve personel yetiştirme konusuna açıklık getirilmiştir. 2916 sayılı kanunda ise "Özel eğitime muhtaç çocukların Türk Milli Eğitim Sistemini düzenleyen esaslar doğrultusunda eğitilmelerini, iş ve meslek sahibi yapılmalarını, çevre ve toplumu uyum sağlamaları ile ilgili esasları düzenleme amacıyla çıkarılan 2916 sayılı kanun ve bu kanunu temel alan yönetmelikler özel eğitimin temel ilkelerini ve eğitim uygulamalarını açıklamıştır.

Kaynaştırma açısından 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanununun 4. maddesinin (e) bendi önem taşır. Burada "Durumları ve özellikleri uygun olan özel eğitime muhtaç çocukların, normal çocukların eğitimleri için açılmış olan okul ve eğitim kurumlarında normal akranları arasında eğitilmeleri için gerekli tedbirler alınır" denmektedir. Diğer Dünya Ülkelerince benimsenen P.L. 94-142'den 8 yıl sonra kaynaştırma ile ilgili yasal alt yapı hazırlanmış olmasına rağmen, araştırma sonuçlarını, günün bilimsel gelişmelerini ve kamuoyunun tepkilerini de gözönünde bulundurularak hazırlanmış olan bu yasayla ilişkilendirme yapılmamıştır.

Ayrıca 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanununun

20. maddesi gereği aynı yıl çıkarılan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Özel Eğitim Okulları Yönetmeliğinde özel eğitim okullarının amacı açıklanmış; özel eğitime muhtaç çocukların eğitim ortamlarına yerleştirilmesinde kullanılacak etiketlere ve bu etiketlerin tanımlarına yer verilmiş; okul öncesi eğitim ve hazırlık esasları, program yapma esasları ve bir sonraki eğitim ortamlarına geçiş esasları açıklanmış; her özür grubu için ayrı ayrı ilkökul programları hazırlanması; orta okulda özürlü öğrencilerin özürlerinin gerektirdiği bazı ek ve çıkarmalar yapılması; benzer uyarlamanın sanat ortaokulları için nasıl yapılacağı açıklanmıştır. Ayrıca özel eğitime muhtaç çocuğun bildirilmesi; eğitim ortamlarına yerleştirilmesi; kayıt, kabul işlemlerinin esasları açıklanmış; bu konuda karar alma rehberlik ve araştırma merkezlerine, onaylama il eğitim kurullarına bırakılmıştır. Bu yönetmelikte de kaynaştırma uygulamasına bir açıklık getirilmemiştir.

Ancak 1985 yılında yayınlanan Özel Eğitim Okulları Yönetmeli'ğinin 70. ve 74. maddelerinde yatılı okula alınmayı gerektirmeyen özel eğitime muhtaç çocuklar için diğer okullarda tedbir alınacağı; resmi ve özel ilkokul, lise ve dengi okullarda özel sınıf açılmadığı durumlarda bu çocukların normal sınıfa devam ettirileceği ve takviye amacıyla yardımcı dersliklere gönderileceği belirtilmiştir.

Bu kanunlar doğrultusunda 21.12.1987 tarihinde yayınlanan Özel Eğitime Muhtaç Çocukların Okul Öncesi Eğitimleri konulu genelge ile farklı özür grubunda 8, aynı özür grubunda 10 özel eğitime muhtaç çocuk olmaması halinde, fiziki şartların da uygun

anasınıflarında 1/10 oranında kaynaştırma yoluyla eğitilmelerinin sağlanması kararlaştırılmıştır. Ayrıca Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinin bu çocukların ailelerinin ve devam ettikleri sınıf öğretmenlerinin eğitiminden ve rehberliğinden sorumlu olduğu bildirilmiştir.

20.04.1988 tarihinde yayımlanan Özel Gereksinimli Çocukların Normal Sınıflara Kaynaştırılması Yoluyla Eğitimi konulu genelgede zihin engellilerin kaynaştırma yoluyla eğitiminde uyulacak hususlar şöyle belirtilmektedir:

a) İlkokullarda eğitilebilir zihin engelli öğrenciler normal öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görmektedirler. Ancak bu öğrencilerin eğitim ve öğretimlerinde “Eğitilebilir Geri Zekalı Çocuklar İçin İlkokul Programı” esas alınacaktır.

b) Rehberlik ve Araştırma Merkezi’nce tesbit edilen çocukların sayısı sınıf açmaya yetmiyorsa eğitimlerini normal sınıf içinde kaynaştırma yoluyla sürdüreceklerdir. Ancak bu çocuklar ilgili yönetmelikler ((f) yönetmeliğin, 36. ve (d) yönetmeliğin 60. maddeleri) gereğince sınıf tekrar etmiyeceklerdir.

c) Beşinci sınıf sonunda okuma-yazma öğrenemeyen çocuklar İlkokul Yönetmeliği'nin 47. maddesine göre, öğrenim çağı dışına çıkıncaya kadar beşinci sınıfa devam edeceklerdir.

d) Aynı yönetmeliğin 49. maddesine göre öğrenim çağı dışına

çıkısa bile isteyen öğrenciye en çok iki yıl daha devam izni verilecektir. Bu süre sonunda okuma-yazma öğrenemeyen çocuğa durumunu gösterir bir belge verilecektir.

5) Rehberlik ve araştırma merkezleri Özel Eğitime Muhtaç Çocukların bulunduğu okulları ziyaret edecek; çocukların karşılaştıkları güçlüklerle ilgili olarak çocuğa, öğretmene, yöneticilere ve ayrıca ailelere gereken konularda açıklamalar yaparak, seminerler vererek yardımcı olacaktır.

7) Bu öğrencilerin sosyalleşmeleri ve kendilerine olan güvenlerinin artması için okulda sınıfıçi ve sınıfdışı faaliyetlere katılmaları ve sorumluluk almaları sağlanacak; yetenek ve kapasiteleri oranında söz konusu faaliyetlerle ilgili becerileri kazanmalarına çalışılacaktır.

10) Özel eğitime muhtaç çocuklara kaynaştırma yoluyla eğitim veren okullarda, bu öğrenciler ders giriş ve çıkışları ile tenefüslerde nöbetçi öğretmenlerce izlenecek ve gerekli durumlarda kendilerine yardımcı olunacaktır.

11) Okul yöneticileri, özürlü öğrencilerin kaynaştırma yoluyla eğitim-öğretim gördükleri okulların denetimi esnasında, müfettişlere bu öğrencilerin özellikleri ve öğretmenlerin faaliyetleri konusunda bilgi verecek ve denetimde bu bilgiler dikkate alınacaktır.

12) İlgili (e) yönetmeliğin 89. maddesine göre, ilkokullarda görevli yönetici ve öğretmenlerin genel kültür, özel alan ve pedagojik formasyon konularında bilgi ve görgülerini arttırmak, onlara yeni beceriler kazandırmak, eğitim ve öğretimde

karşılaşılan problemlere çözüm yolları bulmak, çocuk ve çevrenin ihtiyaçlarına göre plan ve programlar hazırlamak ve uygulamak gayesiyle düzenlenen mesleki çalışmaların bir bölümünde özel eğitime de yer verilecektir. Yapılacak Özel Eğitim konulu mesleki çalışmalar İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nin tesbit edeceği yerde yapılacak, bu çalışmaya ilgili özür grubu hakkında bilgiye sahip ilköğretim müfettişleri, Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nde görevli öğretmenler veya özel eğitim okulu öğretmenlerinden görevlendirme yapılacaktır.

En son 1992 yılında 21262 sayılı resmi gazetede yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Zihinsel Özürlü Çocukların Eğitimi Yönetmeliği'nde Kaynaştırma genel şekliyle tanımlanmıştır. Eğitilebilir ve öğretilebilir zihin engelli çocuklara eğitim verilecek ayrı okullar için geniş açıklamalara yer verilen bu yönetmeliğin 5. bölümünde kaynaştırma ile ilgili olarak önceki yönetmeliklerde yer alan altı madde topluca verilmiş ancak uygulamayı geliştirecek yeni bir uygulama yada açıklamaya yer verilmemiştir.

Türkiye'deki tarihi gelişime baktığımızda özel eğitim, uzun yıllar bakanlık ve il teşkilatı şeklinde örgütlenmeye ve özel eğitim personeli yetiştirmeye ağırlık verilerek geliştirilmeye çalışılmıştır. Ancak genel eğitimde günlük politikalar dışında tutarlı bir eğitim politikasının olmaması özel eğitimin gelişimini de olumsuz yönde etkilemiştir.

1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı kanunun ülkemizde an az kısıtlayıcı eğitim ortamı kavramını gündeme getirdiği düşünülenebilir. Ancak kanunda yer alan "çeşitli programlar ve okullar" oluşturulamadığından uygulamada umulan gelişmeyi

getirdiği söylenemez.

1953 yılında özel sınıf ve ayrı okul ile başlanan yönetsel düzenleme biçimleri uzun yıllar sürdürölmüş, 1983 yılında çıkan 2916 sayılı kanunla, net olmasa da kaynaştırma gündeme getirilmiştir. Yasanın uygulamaya açıklık getirmemesinden dolayı kaynaştırma yasal boyutta kalmıştır. Bu kanuna ilgi tutularak yayınlanan yönetmelikte ise ayrı okul uygulamasının esasları genişletilerek netlik kazandırılmış kaynaştırma uygulamasına açıklık getirilmemiştir.

1985 yılında yayınlanan yönetmelik kaynaştırma ile doğrudan ilgili olmasının yanı sıra destek hizmetleri de (kaynak oda uygulamasını) sözkonusu etmektedir. Bu yönetmelik umut verici görünmüşse de uygulamada öğretmen yetiştirmeye yönelik çalışmalar dışında bir yenilik görölmemektedir.

1987 yılında engelli çocukların okul öncesi eğitimini konu alan genelge de yine öncelikle ayrı okullarda uygulanmak amacıyla çıkarılmıştır. Diğer bir deyişle normal okullarda ayrı sınıf uygulamasını destekler niteliktedir. 1988 yılındaki genelgede ise normal sınıf içine kaynaştırma uygulamasına yönelik daha açık ifadelerin yer aldığı görölmektedir.

Uygulamaya ve yasal alt yapıya baktığımızda kaynaştırma uygulaması sadece özel sınıfın olmaması veya okulda özel sınıf açacak öğrenci mevcuduna ulaşılabilmesi halinde zorunlu olarak yapılmaktadır. Bu anlamda şu an kaynaştırılan öğrenciler için kaynaştırma uygulaması çocuğa uygun olduğu için seçilmiş bir yerleştirme yaklaşımı değil zorunluluk nedeniyle yapılmış bir

uygulama görünümündedir. Zorunluluk halinde yasa gereği her çocuğun normal sınıflara yerleştirilmesi şeklinde yapılan bu uygulamada yönetmeliklerin gerekleri de gözardı edilebilmektedir.

Özel eğitim alanındaki gelişmelere tarihsel sıralama açısından bakıldığında, önceki yıllarda özel eğitim uygulamalarının esaslarının daha ayrıntılı olarak belirlendiği görülmektedir. Birbirini takip eden yasa ve yönetmeliklerin bir öncekini tekrar eder içeriğe sahip olması, önceki yasa veya yönetmeliğin uygulamaya dönüştürülemediğini düşündürmektedir.

Diğer Dünya ülkeleriyle özel eğitimde yerleştirme yaklaşımı ve kaynaştırmaya yönelik yasal yapılanma yönünden paralel görünen gelişimin, aynı süreç içinde ülkemizde yapılan uygulamaları değerlendiren çalışmaların yapılmaması ve 1975 yılında pek çok ülke tarafından kabul edilerek uygulamaya geçirilen P.L.94-142'nin yasal oluşuma temel alınmamasından sonra ülkemiz eleyhine olumsuz yönde devam ettiği görülmektedir.

Kaynaştırmanın Esasları ve Kaynaştırma İle İlgili Yapılmış Araştırmalar

Özel eğitim alanında tarihsel gelişmeler kısaca incelendiğinde bu gelişmelerin, dünyadaki diğer gelişmelerle paralellik gösterdiği söylenebilir. Demokrasi, insan hakları, sivil toplum ve özgürlük kavramlarının gelişmesi ve yaşama geçirilmesi ile birlikte engele sahip bireylere sunulan eğitim hizmetlerinden biri olan kaynaştırma uygulamasında niceliksel ve niteliksel yönden farklılaşmalar olduğu görülmektedir.

Kaynaştırma en genel anlamda engelli çocukların tam ya da yarım zamanlı olarak normal çocuklarla birarada eğitim görmesi olarak tanımlanmaktadır (Guilford ve Upon, 1992). Bir başka deyişle kaynaştırma, gerektiğinde sınıf öğretmenini ve/veya engelli öğrenciye destek özel eğitim hizmetleri sağlanması koşulu ile, engelli öğrencilerin normal eğitim ortamlarında eğitilmesi olarak tanımlanmaktadır (Kırcaali-İftar, 1994).

Kaynaştırma temelde eğitimde fırsat eşitliğı felsefesini esas almaktadır. Kaynaştırma, engelli öğrencinin kendisi için en az kısıtlayıcı olacak ortamda eğitsel ve özel gereksinimlerinin giderilmesinin yanısıra yaşıtlarıyla benzer sosyal gelişimini sağlamayı temel alan bir uygulamadır (Stephens, Blackhurst ve Magliocca, 1982).

Bireyin özel gereksinimlerinin karşılanması ilkesinden yola çıkarak Ysseldyke ve Algozzine (1984), Doorlag (1987) ve Heward ve Orlansky (1980) yönetsel düzenlemeleri 7 düzeyde gruplamışlardır.

Birinci düzey, özel gereksinimi olan bireylerin normal sınıflara yerleştirilerek, gerekli durumlarda danışmanlık yardımı ile eğitimlerini sürdürmeleridir.

İkinci düzey, özel gereksinimi olan bireylerin normal sınıfta eğitime devam etmeleri; ancak gereksinim duydukları alanlarda kaynak odada destek hizmet almalarıdır.

Üçüncü düzey, özel gereksinimi olan bireylerin akademik ve sosyal yönden gereksinimlerinin karşılanması için yarım zamanlı olarak normal sınıfa devam ederlerken, yarım zamanlı olarak da

özel sınıfa devam etmeleridir.

Dördüncü düzey, normal akranları arasında var olan potansiyelini etkili biçimde kullanmayı öğrenemeyen özel gereksinimli bireylerin tam zamanlı olarak özel sınıfa devam etmeleridir.

Beşinci düzey, engelli bireylerin sürekli olarak, tam zamanlı özel eğitim okullarına devam etmeleridir.

Altıncı düzey, engelli bireylerin ev ortamında eğitilmeleridir.

Son düzey ise, engelli bireylerin tıbbi yardım almak amacıyla hastahane ortamında bulundurulmaları ve eğitimlerinin de bu ortamda verilmesidir.

Yukarıda yer alan yönetsel düzenleme biçimlerinde birinci düzeyden, sonuncu düzeye doğru inildiğinde engelin yoğunluğu artarken, hizmet alan kişi sayısının azaldığı görülmektedir. Dolayısıyla, normal sınıfa kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencilerin önemli bir bölümünün hizmet aldığı yönetsel düzenleme biçimidir. Ancak kaynaştırmanın özel gereksinimleri olan çocukların destek hizmetler ve uygun düzenlemeler olmaksızın normal sınıflarda kalmalarına izin vermek demek olmadığı konusu da özellikle vurgulanmalıdır (Vitello ve Soskin, 1985; Paul, Trunbull ve Cruickshank, 1977). Dolayısıyla özel gereksinimli öğrenciler için kaynaştırmada umulan yararın gerçekleşmesi kaynaştırma uygulamasının başarılı olmasına bağlıdır.

Kaynaştırma uygulamasının başarısı, öncelikle öğrencinin

özelliklerinin ve o öğrenci için en az kısıtlayıcı ortamın belirlenmesine bağlıdır. Kaynaştırmaya yerleştirilecek özel gereksinimli öğrenci için bazı ölçütler belirlenmiştir. Literatürde, küçük yaşta tanılanmış, orta derecede zihin engelli olup ek problem davranışı olmayan ve eğitimi karmaşık eğitim yöntemleri ve karmaşık araçlar gerektirmeyen, arkadaşlık ilişkisi kurabilen zihin engelli çocukların kaynaştırılabileceği belirtilmiştir (Mac Millian, 1982). Gottlieb, Semmel ve Veldman (1978) kaynaştırılan öğrencinin sosyal kabul görmesi ve arkadaşlık kurabilmesi için davranış problemlerinin olmaması gerektiğini, çünkü normal çocukların etiketten çok davranışlara tepkide bulunduğunu belirtmiştir (Mac Millian, 1982). Normal sınıfa kaynaştırma dikkatli bir şekilde yapıldığında düşük seviyede farklılıklar gösteren, öğretim planında ve öğrenme çevresinde birkaç uyarlama yapmanın yeterli olacağı hafif zihin engelli öğrenciler için belirlenen hedeflere ulaşmada en etkin yol olarak görülmektedir. Örneğin, çok az düzeyde destek ihtiyacı olan hafif zihin engeli öğrencilerin normal sınıfta, normal sınıf öğretmeni, özel eğitim araç-gereç desteğiyle ve gerektiğinde özel eğitim danışmanı, gezici öğretmen ve kaynak oda gibi destek hizmetlerin sağlanması yoluyla eğitimi sürdürülebilir. Ancak destek hizmetlerin kaynaştırmada başarıyı getirmesi sınıf öğretmenin kaynaştırma uygulamasında gönüllü olmasına bağlıdır. Öğretmenin motivasyonu düşük, deneyimi veya becerisi eksik ise normal sınıf içinde özel gereksinimli öğrencinin problemleri artabileceği belirtilmiştir (Mac Millian, 1982; Smith, Patton ve Ittenbach, 1994).

Kaynaştırma uygulamasından umulan yararların uygulamada görülebilmesi, bu uygulamanın temelini oluşturan bazı ön

hazırlıkların ve düzenlemelerin uygulama öncesinde yapılmasıyla ilişkilidir. Bunların en önemlilerinden biri okuldaki görevlilerin hazırlığıdır. Böyle bir hazırlıkta, tüm okul personelinin kaynaştırmanın tanımı, yasal alt yapısı ve bundan doğan sorumlulukları, engeli tanıma ve program uyarlamaları gibi konularda benzeş bilgi düzeyine ve tutuma sahip olmaları sağlanmalıdır. Bu çalışmaların programlı yürütülmesinde ve kaynaştırma uygulaması süresince oluşacak sorunların giderilmesinde okul yöneticilerinin çok önemli rolü bulunmaktadır. Bu nedenle okul yöneticilerinin çözüm oluşturacak kadar bilgili ya da oluşan sorunları gidermede ulaşılacak bilgi kaynakları konusunda bilinçli ve girişimci olmaları gerekmektedir. Okul yöneticileri kaynaştırma konusundaki yasa ve yönetmelikleri bilmeli ve uygulamaya dönük olarak yorumlayabilmelidir. Ayrıca okul içindeki çalışmaları koordine ederken, okul-aile işbirliğinin de sistemli şekilde yürütülmesini sağlamalıdır. Öğretmenlerle görüşerek ailenin eğitime katılımını ve kaynaştırmayı anlamalarına yönelik çalışmalar yapılmasını sağlamalıdır. Kaynaştırılmış öğrencinin gelişim durumunu inceleyerek uygulanan programı değerlendirmeli ve gerektiğinde toplantılar düzenleyerek durumu tartışmalıdır. Kaynaştırılmış öğrencinin akademik gelişimi ile sosyal gelişiminin eşit ağırlıklı önemsenmesine dikkat etmelidir. Okul yöneticilerinin tutumu öğretmenler, personel, okuldaki normal öğrenciler, aileler için anahtar konumundadır. Okul yöneticilerinin olumlu tutumu diğerlerinin önünü açacaktır. Okul yöneticilerinin kaynaştırmaya en önemli katkılardan biri de kaynaştırma uygulamasını ve uygulayan öğretmenleri teşvik etmesi ve çabalarını takdir etmesidir (Paul, Turnbull ve Cruichank, 1977).

Kaynaştırma uygulamasında kaynaştırılmış öğrencinin özel gereksinimlerinin çoğunlukla normal sınıf ğretmeni tarafından karşılanması söz konusu olduğundan, sınıf öğretmeninin özellikleri kaynaştırmanın başarıya ulaşmasında en önemli etmenlerden biri olarak dşnlmelidir. Çünkü kaynaştırma pek çok ğretmen için ek iş ve bazen de yeni bir iş demektir (Aiello, 1976; Blankenship ve Lilly, 1981; Pugach,1985; Lilly, 1975; Reynolds ve Wang,1983; Stephans, Blackhurs ve Magliocca,1982). Bilgi ve beceri düzeyi yüksek olan sınıf ğretmeni kaynaştırma uygulamasına da gönüllü ise öğrencinin ihtiyaçlarına duyarlı olacaktır. Smith, Neinworth ve Hunt (1983) ve Koogh (1990) yaptıkları araştırmalar sonunda öğrenciyi değerlendirmeyi bilen ve onun performansına göre öğretimde yapacağı uyarlamaları belirleyebilen öğretmenlerin kaynaştırmada başarılı olduklarını belirlemişlerdir. Ayrıca ğretmenlerinin, sınıfındaki zihin engelli çocuğun yaşıtlarıyla her alanda birlikte gelişmeyeceğini bilemelerinin, engelli öğrenciyi diğer arkadaşlarıyla yarıştırmaya kalkmamalarının sınıfta pek çok problemin oluşmasını engellediğini belirtmişlerdir. Gönüllü olan öğretmenlerin zihin engelli ğrenci ile yaşıtları arasında problemler oluştuğunda bunları giderilebilir olarak değerlendirdiğini ve uygun mdaheleyi yapmayı bildiklerinde kaynaştırmayı başarıyla yürüttüklerini belirlemişlerdir. Bu ğretmenlerin sınıfındaki zihin engelli ocuk ile diğer normal çocuklar arasında gerçekçi bir denge kurmayı başardıklarını da belirtmişlerdir (Smith, Patton, Ittenbach;1994). Öğretmenler kendilerini engelli bireylerin yanında rahat hissetmediklerinde sınıf içinde engelli bireyleri kabul edici sosyal ortamı yaratmakta güçlük çekmektedirler (Stoner,1981). Öğretmenin engelli öğrenciye

karşı olumlu ve kabul eder tutum içinde olması hem kendisi, hem normal öğrenciler hem de özel gereksinimli öğrenci açısından çok büyük önem taşımaktadır. Kaynaştırmada sınıf öğretmeni istekli değilse bu durum sınıftaki normal öğrencilerin özel gereksinimli öğrenciye karşı olan tutumlarını da etkileyecektir. Öğretmen normal öğrenciler ile özel gereksinimli öğrenci arasında yardımlaşmayı geliştirecek düzenlemeler yapsa bile normal öğrenciler serbest etkinlik ve oyun oynadıkları zamanlarda özel gereksinimli öğrenciyi aralarına almadan kendi aralarında gruplaşarak oynayacaklardır (Link, 1991). Kaynaştırmayı başarılı bir şekilde yürütmesi için öğretmenin işbirliğine açık olması önemlidir. Sınıf öğretmeni tüm problemleri kendisinin çözmesi gerektiğini düşünmemeli, diğer öğretmen arkadaşları ve özel eğitim personeli ile daha sıkı ilişki içinde olmalı ve sorunlarını paylaşma rahatlığına sahip olmalıdır (Aileo, 1976). Sınıf öğretmenin kaynaştırmaya önemli katkılarından biri de ailelerle kuracağı yakın ve olumlu iletişimidir (Paul, Turnbull ve Cruichank, 1977). Kaynaştırmanın etkili olması ve başarılı yürütmesi için öğretmenin velilerle ek toplantılar yapması gerekmektedir (Aileo, 1976).

Kaynaştırmanın başarısında çok önemli rolü olan sınıf öğretmenlerinin verimli çalışmalar yürütebilmesinde etken olan sınıftaki öğrenci sayısı da kaynaştırmaya uygun olarak ayarlanması gerekmektedir. Kaynaştırmanın uygulanabilmesi için sınıf mevcudunun en fazla 25-30 arasında olması gerektiği önerilmektedir (Mac Millian, 1982). Mueller, Chase ve Walden (1988) ise sınıf mevcudunun ilk sınıflarda ortalama 20 olmasını önermektedirler (Smith, Patton, Ittenbach, 1994).

Kaynaştırma uygulamasında ailenin önemi de büyüktür. Turnbull ve Blacher-Dixon (1980) kaynaştırmanın başarısında sınıf öğretmeninin tutumu kadar ailenin tutumunun da önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bronfenbrenner (1974) ailenin katılımının olmadığı kaynaştırma uygulamalarının başarı şansının en başta ortadan kalktığını belirtmektedir.

Kaynaştırma kavramı, eğitim sistemi ve sistemin işleyişiyle ilgili yasal yapılanmayı gerektirmektedir. Kaynaştırma uygulamasını başlatan tanılama, yerleştirme ve sonrasında uygulama, destek hizmetler sağlama, izleme, değerlendime, düzeltme, yenilikleri uygulamaya koyma ve yeniden değerlendirme süreçlerinin ve bu süreçlerde görev alan personelin sistem bütünlüğü içinde çalışmasının sağlanmasını gerektirir.

Kaynaştırma uygulamasını değişik yönlerden ele alan pek çok araştırma yapılmıştır. Ancak kaynaştırma uygulamasının esasları kısaca gözden geçirildiğinde kaynaştırmada yer alan öğretmen ve yöneticilerin bu uygulama için çok önemli olduğu görölmektedir. Bu araştırmada kaynaştırmaya ilişkin sorunlar öğretmen ve yöneticilerin görüşleri alınarak belirlenmeye çalışılmıştır. Öğretmen ve yöneticilerin kaynaştırma konusundaki görüş ve tutumlarıyla ilgili çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. İzleyen bölümde, araştırmayla ilgili görölen bu araştırmalardan belli başlılarına yer verilmiştir.

Kaynaştırmaya İlişkin Yönetici Görüşlerini İnceleyen Araştırmalar

Kaynaştırma programına ilişkin görüşler kaynaştırmaya alınan öğrencinin engel tür ve derecesine göre farklılıklar gösterebilmektedir. Pupke (1977) okul yöneticileri ile yürüttüğü bir çalışmada, kaynaştırma öğrencisinin engel tür ve derecesinin kaynaştırma programının uygulanmasına ilişkin yönetici görüşlerinde farklılık yaratıp yaratmadığını araştırmıştır. Pupke, engel tür ve derecesi ile okul yöneticilerinin kaynaştırma programına karşı görüş ve tutumları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptamıştır. Araştırma sonunda, okul yöneticilerinin zihin engellilerin kaynaştırılmasını diğer engel türlerine göre daha olumsuz değerlendirdikleri belirlenmiştir. Ayrıca, engelin derecesi arttıkça kaynaştırmaya ilişkin görüşlerin daha da olumsuzlaştığı ortaya çıkarılmıştır.

Murray ve Payne (1974) engelli bireylerin kaynaştırılmasında ilkokul yöneticilerinin isteklilik düzeyini belirlemek üzere bir araştırma yapmışlardır. Araştırmada kırsal ve kentsel alanlarda görev yapan idarecilerin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerini ortaya koymak üzere 100 ilkokul yöneticisi ile bir çalışma yürütmüşlerdir. Yöneticilerin 50'si kentsel, 50'si kırsal bölgedeki okullarda yöneticilik yapmakta olan kişilerdir. Araştırma bulguları, kırsal ve kentsel alanlarda görev yapan yöneticiler arasında engelli bireylerin kaynaştırılmasına ilişkin anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma sonunda, her iki grup yöneticinin de kaynaştırma programlarının okullarında uygulanmasına ilişkin istek düzeylerinin düşük olduğuna ilişkin

veriler elde edilmiştir. Denekler özellikle eğitilebilir ve öğretilebilir zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında daha isteksiz görülmüşlerdir.

Payne ve Murray'ın araştırma bulgularının tersine Peterson (1977), kırsal ya da kentsel alanlarda yönetici olmanın kaynaştırma programına ilişkin görüşlerde farklılıklar yaratmadığına ilişkin araştırma bulguları elde etmiştir. Bu araştırmada, daha küçük yerleşim yerlerinde ve daha küçük çaplı okullarda görev yapan yöneticilerin kaynaştırma programının uygulanmasına yönelik olumlu görüşler geliştirdiklerini destekler yönde bulgular elde edilmiştir (De Leo, 1976).

Özetle, kaynaştırma konusunda yöneticilerin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan araştırma bulguları, yöneticilerin normal sınıf öğretmenlerine ve özel eğitim öğretmenlerine göre kaynaştırmaya daha ılımlı baktığını destekler niteliktedir. Ancak yöneticilerin görüşlerinin engelin tür ve derecesine göre olumsuz yönde değiştiği ve özellikle zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında isteksiz oldukları da belirlenmiştir. Araştırma bulguları, yöneticilerin tutumlarının okulun büyüklüğünden ve bulunduğu çevreden de etkileyebileceği yönündedir.

Kaynaştırmaya İlişkin Öğretmen Görüşlerini İnceleyen Araştırmalar

Diebold aynı okulda görev yapan özel eğitim kaynak oda öğretmenleri ile normal sınıf öğretmenlerini, engelli bireylerin normal sınıflara yerleştirilmesine yönelik görüşleri bakımından

karşılaştırmak üzere bir çalışma yapmıştır. Öğretmenlere "normal sınıflara engellilerin yerleştirilmesine karşı öğretmen görüşlerini belirleme anketi" uygulanmıştır. Anketin, engelli öğrencilere öğretmenlik yapma isteği, gerekli durumlarda engelli bireylere ilişkin bilgilerin nereden sağlanacağını bilme, normal sınıflarda kaynaştırma programı yürütürken güveni sağlama, normal sınıfa yerleştirmenin olası etkileri kaynaştırma programına ayrılan zaman ve öğretmenlik bilgisi olmak üzere 6 bölümü vardır. Araştırma bulguları, normal sınıf öğretmenleri ile özel eğitim öğretmenleri arasında sadece engelli öğrencilere öğretmenlik yapma isteği açısından farklılık olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Mc Evoy, Nordquist ve Cunningham (1984), öğretmenlerin engelli öğrencilerine karşı görüşlerinin kaynaştırma derecesi ve öğretmenlerin uzmanlaşma alanına göre değişip değişmediğini belirlemek üzere bir araştırma yapmışlardır. Normal sınıf öğretmenleri ile özel eğitim öğretmenlerine, en az , orta ve tam kaynaştırma şeklindeki uygulamaları esnasında yapılan 3'er dakikalık video kayıtları incelenmiştir. Bu çalışma sonunda kaynaştırmaya ilişkin görüşlerin özel veya normal sınıf öğretmeni olma gibi uzmanlaşma alanına göre farklılaştığı belirlenmiştir. Örneğin, öğrencinin engel derecesinin normal sınıf öğretmenlerinin görüşlerini olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur. Normal sınıf öğretmenleri ileri derecede engelli öğrenciyi en az kaynaştırma süresinde ılımlı, tam kaynaştırma süresinde olumsuz değerlendirmişlerdir. Ayrıca kaynaştırma ortamında yer alan engelli ve normal çocuk oranının da normal sınıf öğretmenlerinin görüşlerinde farklılık yarattığı saptanmıştır. Özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerinin kaynaştırmanın az ya da tam

olmasından etkilenmediği belirtilmiştir. Araştırmacılar bu bulguları özel eğitim öğretmenlerinin davranış kontrolü ve öğretim yöntemleri gibi konularda daha ayrıntılı eğitim almalarından kaynaklandığı şeklinde yorumlamışlardır. Bu çalışmanın önemli bir doğurgusu, normal sınıf öğretmenlerinin eğitiminde, özel eğitim konularına yer verilmesinin uygun olacağıdır.

Baker ve Zigmond (1970), tam zamanlı kaynaştırma programında normal sınıf öğretmenlerinin davranışlarını incelemek üzere bir araştırma yürütmüşlerdir. Bu çalışmada, normal sınıf öğretmenlerinin programlarının dışına çıkmadıklarını, kaynaştırılan öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak herhangi bir düzenlemeye gitmedikleri, görülmüştür. Araştırmacılar, araştırma sonuçlarından yola çıkarak kaynaştırma programlarının etkili olabilmesi için öğretmenlerin bu uygulamaya karşı istekli olmalarının önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Harasymiv ve Horne (1976), iki okulda kaynaştırma programına karşı öğretmen görüşlerini belirlemek üzere deneysel bir çalışma yürütmüşlerdir. Seçilen bu iki okulda ailelerin sosyo-ekonomik düzeyleri, okul tipi ve okulda sunulan destek hizmetler eş düzeydedir. Çalışmanın deney grubunu, okulunda başlatılan kaynaştırma programını uygulayan öğretmenler, kontrol grubunu ise kaynaştırma programının uygulanmadığı okulun öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma ön-test son-test modeli ile yürütülmüştür. Araştırma bulguları kaynaştırma uygulamasının yapıldığı okul öğretmenlerinin, kaynaştırma uygulaması yapılmayan okul öğretmenlerine göre daha olumlu görüş geliştirdikleri yönündedir.

Normal sınıf öğretmenlerinin engelli bireylerin kaynaştırılarak eğitim alma süreçlerine ilişkin görüşleri farklı açılardan incelenmiştir. Birch (1974), eğitilebilir zihin engellilerin kaynaştırıldığı 6 okulda, öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerini araştırmıştır. Araştırmada yer alan okullar büyüklük, okul mevcudu ve okul özellikleri açısından farklılıklar gösterir şekilde seçilmiştir. Sonuç olarak Birch, öğretmenlerin daha önce kaynaştırmaya ilişkin hiç deneyimleri olmasa bile kaynaştırma programı uygulamak için istekli olduklarını bulmuştur.

Mandell ve Strain (1978) kaynaştırmaya ilişkin öğretmen görüşlerinin, öğretmenlerin görev yaptığı sınıf mevcuduyla ilişkisini araştırmışlardır. Araştırma sonucunda, görev yaptığı sınıf mevcudu daha kalabalık olan öğretmenlere kıyasla sınıf mevcudu 25-27 arasında olan öğretmenlerin, kaynaştırma programına yönelik görüşlerinin daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Becker (1980), Brooks ve Bransford (1971), Glas ve Mecker (1972) kaynaştırma programlarına yönelik görüşlerin, bilgilendirme ve hizmet içi eğitim programları ile değişiklik gösterip göstermediğini araştırmışlardır. Her üç çalışmada da normal sınıf öğretmenlerinin genel olarak engellilik ve kaynaştırma konularında bilgilendirilmelerinin, kaynaştırma programlarına karşı görüşlerini olumlu yönde değiştirdiği ifade edilmektedir.

Horna (1983), öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini değiştirme konusunda bir araştırma yapmıştır. Bu araştırmada 139 öğretmenin özel eğitime giriş derslerine katılmalarını sağlanmıştır. Öğretmenlerin özel eğitime giriş derslerine katılmalarının, kaynaştırma programına

ilişkin sorunlara karşı görüşlerine etkisini ölçmek üzere bir ölçek kullanılmıştır. Öğretmenlerin özel eğitimle ilgili dersleri aldıktan sonra araştırma sonunda engelli birey ve kaynaştırma programına karşı daha olumlu tutum geliştirdikleri belirlenmiştir.

Hudson, Reisberg ve Wolf (1983) normal sınıf öğretmenlerinin engelli bireylerin normal okullara yerleştirilmesine yönelik düşünce ve görüşlerinin değiştirilmesiyle ilgili 154 öğretmenin katıldığı deneysel bir çalışma yürütmüşlerdir. Araştırmada öğretmenlere, engellilik, kaynaştırma, PL.94-142, öğretmen rol ve sorumlulukları gibi konularda bilgi sunmak üzere üç grup oluşturulmuştur. Bu üç gruba aynı içeriğe sahip eğitim programı değişik ortamlarda uygulamış ve öğretmenlerin engelli birey ve kaynaştırma konularındaki görüşlerinde ortamlara bağlı olarak değişiklik olup olmadığına bakılmıştır. Birinci gruba hizmetiçi eğitim verilirken, ikinci gruba Kansas Üniversitesinde ders verilmiş, üçüncü grubun da yaz okuluna devam etmeleri sağlanmıştır. Grupların tümüne aynı kişi aynı konularda eğitim sunmuştur. Uygulama öncesinde ve sonrasında öğretmenlere 40 sorudan oluşan bir ölçek uygulanmıştır. Ölçekte beceri, zaman, tutum, araç-gereç, hizmet ve eğitim konularında 6 alt bölüm bulunmaktadır. Araştırma bulguları, her üç grupta da, eğitim konularının dışında diğer 5 alanda anlamlı düzeyde değişiklik olduğu ve sunulduğu ortamın farklılığa yol açmadığı yönündedir.

Redden ve Blackhurst (1978) normal sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmada başarılı olabilmeleri için sahip olmaları gereken yeterlilikleri belirlemeye çalışmışlardır. Bu çalışmada en az iki yıl

kaynaştırma programı uygulayan 24 okuldaki 493 ilkokul öğretmeni yer almıştır. Araştırmada öğretmenlerden engelli bireylerin kaynaştırılmasında üç etkili ve üç etkisiz uygulama biçimini belirlemeleri istenmiştir. Araştırmanın sonunda 6 grupta toplanan 32 yeterlilik belirlenmiştir. Bu gruplar, kaynaştırmaya başlamak için yönlendirme stratejileri geliştirme, gereksinim ve amaç belirleme, öğretim stratejileri planlama ve kullanma, öğretim stratejileri uygulama ve sonuçları kaydetme, öğrenmeyi kolaylaştırma ve öğrenmeyi değerlendirmedir.

Lake (1978), ortaokul öğretmenlerinin zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasına yönelik tutumları ve nedenlerini araştırmıştır. Araştırma sonunda, ortaokul öğretmenlerinin zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasını genel olarak kabul edici bir tutum içersinde olduklarını ancak bu bireylere sunulan öğretimin ve destek hizmetlerin nasıl olması gerektiği konusunda bilgi eksiklikleri olduğu için kaynaştırma programına karşı olumsuz görüş geliştirdiklerini ifade etmektedir.

Mark (1980), ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin eğitilebilir zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasına ilişkin görüşlerini karşılaştırmışlardır. Araştırma bulguları, ilkokul öğretmenlerinin ortaokul öğretmenlerine göre daha olumlu tutum geliştirdiklerini destekler niteliktedir.

Özetle, normal sınıf öğretmenlerinin engele sahip öğrencilerin kendi sınıflarında eğitim almalarına ilişkin görüşlerinin araştırıldığı araştırmalar, normal sınıf öğretmenlerinin engelli öğrencilerin kendi sınıflarına yerleştirilmelerine karşı isteksiz olduklarını göstermiştir.

Öğretmenlerin bu tutumlarının engelin derecesine göre olumsuz yönde arttığı da araştırmalarda belirlenmiştir. Ancak öğretmenlerin bu tutumlarının çok katı olmadığı, kaynaştırma konusunda bilgilendirildiklerinde tutumlarının olumlu yönde değiştiği de araştırma bulgularınca doğrulanmaktadır. Öğretmenlerin bilgilendirilmeden kaynaştırma uygulamasına girdiklerinde engelli öğrencinin bireysel farklılığına uygun düzenleme yapamadıkları, ayrıca sınıf mevcudunda kaynaştırma uygulamalarını etkilediği görülmektedir.

Kaynaştırmaya İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşlerini İnceleyen Araştırmalar

Savage (1971) ve Overline (1977), okul yöneticileri ile öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşleri arasında fark olup olmadığını araştırmıştır. Savage okul yöneticilerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerine göre daha olumlu olduğunu bulmuştur. Overline, okul yöneticilerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin, özel eğitim ve genel eğitim öğretmenleri ile öğretimde görev almayan personele göre daha olumlu olduğunu bulmuştur.

Shotel, Iano ve McGettigan (1972) okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin farklı özür kategorilerindeki öğrencilere yönelik tutum ve görüşlerini karşılaştırmak üzere bir çalışma yürütmüşlerdir. Öğretmenler duygusal bozukluğu olan ve öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin kaynaştırılmasına ılımlı yaklaşırlarken, zihin engelli öğrenciler kaynak odada destek eğitim almasına

rağmen kaynaştırılmalarını iyimser karşılamadıklarını belirlemiştir. , Araştırma bulguları, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin etiketlenen tüm çocuklara karşı tutum ve görüşlerinin olumsuz olduğunu, benzer performans düzeyine sahip olsalar bile farklı etiketlere sahip öğrencileri farklı değerlendirdiklerini destekler niteliktedir.

Stoner (1981), yönetici ve öğretmenlerin kaynaştırma programına ilişkin görüşlerini ve nedenlerini belirleyebilmek için bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonunda, yönetici ve öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasına olumlu bakmadıkları belirlenmiştir. Yöneticiler ve öğretmenler bu tutumlarının nedenini, kaynaştırmanın yasalarda yer alması nedeniyle uygulamaya alınması, uygulama ile ilgili görüşlerinin sorulmaması ve engellilik konusunda bilgi sahibi olmamaları olarak ifade etmişlerdir. Bu bulgulardan hareketle Stoner okullarda kaynaştırma uygulamasının öğretmen ve yöneticilerin görüşleri alınmadan başlatılmaması gerektiğini savunmaktadır. Ayrıca yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının özel eğitim konularında bilgilendirilmelerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerini olumlu yönde etkileyeceğini belirtmektedir.

Özetle kaynaştırma konusunda yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmalar isteksizlik, bilgisizlik ve engelin derecesinin yanısıra sınıf mevcudu ve okulun bulunduğu çevrenin kaynaştırmaya olumsuz etkileri bulunduğunu göstermektedir. Araştırmaların bulgularına genel olarak bakıldığında, zihin engellilerin kaynaştırılmasına yönelik tutumların olumsuz olduğu ortaya çıkarılmıştır. Engelin tür

ve derecesine göre bu tutumun olumsuz yönde güçlendiği de belirlenmiştir. Araştırmalarda yönetici ve öğretmenlerin olumsuz tutumlarının kaynaştırma uygulamasını ve engelli öğrenciyi tam tanımamalarından kaynaklandığı yönünde bulgular elde edilmiştir. Bu durumda uygulanan kaynaştırmada öğrencinin bireysel eğitim gereksinimlerinin göz ardı edilebildiği de araştırma bulguları arasında yer almaktadır.

Önem

Bu araştırmanın amacı okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin zihin engelli çocukların kaynaştırılmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini belirlemektir.

Kaynaştırma uygulaması pek çok ülkede zihin engellilerin eğitiminde öncelikle tercih edilen yerleştirme yaklaşımlarından biridir. Diğer ülkelerde kaynaştırma uygulamalarının başladığı günlerden bu yana bu uygulamayı geliştirmek için pek çok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmaların pek çoğunda yöneticilerin ve öğretmenlerin kaynaştırmanın başarısındaki rolü ve kaynaştırma konusundaki görüş ve tutumları incelenmiştir.

Ülkemizde de zihin engellilerin kaynaştırılması konusunda olumlu görüşler bulunmaktadır. Ülkemiz için yeni bir uygulama sayılan kaynaştırmanın eğitim sistemimiz içerisinde sağlam temeller üzerinde gelişebilmesi için, diğer ülkelerde kaynaştırmaya ilişkin yapılan çalışmaların benzerlerinin, ülkemizde de yapılması gerekmektedir. Ancak Türkiye'de bu konuda yapılmış bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Araştırma bulguları ülkemizin eğitim sistemi içinde kaynaştırmanın temelini oluşturan etmenlerden hangilerinin sorun oluşturduğunun belirlenmesini sağlayacaktır. Bu belirlemenin sorunların çözümüne yönelik önerilerin oluşturulmasını kolaylaştıracağı umulmaktadır.

Bu araştırmanın, sorun olduğu belirlenen etmenlerin pek çoğunun çözümüne yönelik yeni araştırmaların başlamasına zemin hazırlayacağı da düşünülmektedir.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, zihin engelli çocukların normal eğitim ortamlarına kaynaştırılmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemektir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

A. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında, kaynaştırılmış öğrencinin davranış ve öğrenme özelliklerinden kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

1. Kaynaştırılmış öğrencinin davranış ve öğrenme özelliklerinin belirlenmesiyle ilgili sorunlara ilişkin görüşler,

2. Kaynaştırılmış öğrencinin davranış özellikleriyle ilgili sorunlara ilişkin görüşler,

3. Kaynaştırılmış öğrencinin öğrenme özellikleriyle ilgili sorunlara ilişkin görüşler,

B. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında, okul personelinin kaynaklanan sorunlar konusunda öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

1. Kaynaştırma sınıfı öğretmenin özellikleriyle ilgili sorunlara ilişkin görüşler,

2. Okuldaki diğer öğretmenlerin ve yöneticilerin özellikleriyle ilgili sorunlara ilişkin görüşler,

3. Okuldaki yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin özelliklerinden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşler,

C. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında, fiziksel ortamdan kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

1. Okulun fiziksel özelliklerinden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşler,

2. Sınıfın fiziksel özelliklerinden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşler,

D. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında, sosyal ortamdan kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

1. Sınıftaki diğer öğrencilerden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşler,

2. Okuldaki diğer öğrencilerden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşler,

E. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında, ailelerden kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

1. Kaynaştırılmış öğrencinin ailesinden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşler

2. Sınıftaki diğer öğrencilerin ailelerinden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşler,

3. Okuldaki diğer öğrencilerin ailelerinden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşler,

F. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında, eğitim programlarından kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

G. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında, araç-gereçlerden kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

H. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında, kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemelerden kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

I. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında, denetim ve rehberlikten kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

J. Kaynaştırma kavramının ve kapsamının anlaşılmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

BÖLÜM II

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 1994-1995 öğretim yılında Eskişehir ili belediye sınırları içerisindeki 77 okuldaki (58 ilkokul, 19 ilköğretim okulu) yöneticiler ve öğretmenler oluşturmaktadır.

Araştırmada, evrendeki okullardan oranlı kümeli örneklem alma yöntemiyle belirlenen örneklem üzerinde çalışılmıştır. Bu örneklem alma yöntemi, evrende verileri etkileme olasılığı olduğu varsayılan grupların örneklemde eşit oranda temsil edilmesini sağlamak için tercih edilmiştir. Örneklem, evrendeki öğretmen ve yöneticiler arasından değil, evrendeki kümeler olan okullar arasından belirlenmesi nedeniyle kümeli örneklem alma özelliği göstermektedir. Okullar arasından değil aşağıda açıklanan yöntemle okul grupları arasından belirleme yapılması nedeniyle de oranlıdır.

Örnekleme belirlemek amacıyla, Okul ve Kurum Tipleri Yönetmeliği'nin 18/a bendi dikkate alınarak, 4.04.1994 tarihinde Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü'nün il içindeki okullar için yaptığı tesbit çalışması sonunda oluşturulan gruplama listesi kullanılmıştır. Bu grupları tesbit çalışması her üç yılda bir, atama ve yer değiştirmelerde esas alınmak üzere yapılmaktadır. Bu sınıflama okulun bulunduğu semtin sosyo-ekonomik düzeyi ile okulun öğrenci kapasitesi, fiziksel özellikleri, öğretmen kapasitesi

ve kadrolu yardımcı personel sayısı göz önünde bulundurularak yapılmaktadır (7 Haziran 1993, 21600 sayılı Resmi Gazete, sf 13).

Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü, il içindeki okullar için yaptığı tesbit çalışması sonunda okulları 3 gruba ayırmıştır. A grubunda 29, B grubunda 40, C grubunda 8 okul yer almaktadır (Bakınız Ek:9). Gruplar büyüklük olarak eşit olmadığından, grupların temsil edilmedeki olasılıklarını kontrol altına alabilmek için oranlı örneklem alınmaya karar verilmiştir (Keleş,1976).

Betimsel yöntemle yapılan bir araştırmada örneklemin, evrenin en az %10'nu temsil etmesi gerektiği öne sürülmektedir (Gay,1987). Dolayısıyla bu araştırmada evrenin %15'ini temsil etmek üzere 12 okul örnekleme dahil edilmiştir.

Okul gruplarının örneklem içinde oranlarına göre temsil edilmelerini sağlamak için, örnekleme temsil edilme oranları belirlenmiştir. A grubunun %37.7, B grubunun %52, C grubunun ise %10.3 oranında örnekleme temsil edilmeleri sağlanmıştır. Böylece örneklem, A grubundaki 29 okuldan 4'ü, B grubundaki 40 okuldan 6'sı, C grubundaki 8 okuldan 2'si alınarak oluşturulmuştur. Örnekleme yer alan okullar, her gruptaki tüm okulların isimlerinden oluşan liste içinden yansız atamayla belirlenmiştir.

Örnekleme alınacak okul isimleri belirlendikten sonra, bu okullardaki yöneticilere ve öğretmenlerin tümüne Ön Görüşme Formu (Bakınız Ek:7) uygulanmıştır. Ön elemelerde öğretmenler için "son üç yılda sınıfında Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nce tanılanmış ve kaynaştırılmış zihin engelli öğrenci okutmuş olma" özelliği aranmıştır. Bu ölçütü karşılayan öğretmenler ile tüm yöneticilere kendileriyle kaynaştırma ile ilgili bir görüşme

Deneklerin kimlik bilgileri

Araştırmada kullanılan görüşme klavuzunun birinci bölümünde yer alan, deneklerin kimlik bilgileri ile ilgili 6 sorudan 4'üne ilişkin bilgiler tablo 2'de verilmiştir.

TABLO 2
Örneklem Grubunda Yer Alan
Öğretmen ve Yöneticilerin Kimlik Bilgileri

		Öğretmen		Yönetici		TOPLAM	
		N	%	N	%	N	%
Cinsiyet	K	32	70	3	11	35	48
	E	14	30	24	89	38	52
Yaş	25-35	3	7	-	-	3	4
	36-45	39	85	20	74	59	80
	45 ve üzer.	4	8	7	26	11	16
Deneyim	1-5	1	2	10	37	11	15
	6-10	1	2	7	26	8	11
	11-15	3	6	6	23	9	12
	16-20	23	50	2	7	25	35
	21 ve üzer.	18	40	2	7	20	27
Formasyon	1*	4	9	2	7	6	8
	2**	22	47	11	42	33	45
	3***	19	41	8	30	27	37
	4****	-	-	2	7	2	3
	5*****	2	3	4	14	6	7

- * İki yıllık eğitim Enstitüsü
- ** Üç yıllık öğretmen okulu
- *** Dört yıllık öğretmen okulu
- **** Altı yıllık ilköğretmen okulu
- ***** Yedi yıllık ilköğretmen okulu

Deneklerin mezuniyet sonrasında katıldığı akademik çalışmalar şöyledir: 5 denek öğretmenlik formasyonundan sonra 4 yıllık bir fakülte, 1 denek 3 yıllık eğitim enstitüsü, 1 denek 2 yıllık eğitim yüksek okulunu ve 57 denek 2 yıllık eğitim ön lisans programını bitirmişlerdir.

Deneklerin özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim programına katılımlarıyla ilgili durum ise şöyledir: 2 denek Anadolu Üniversitesinde 4 yıllık engelli çocukların eğitimi sertifika (EÇES) programını bitirmiştir. 2 denek aynı porograma 2 yıl, 1 denek de 2 ay devam etmişlerdir. 1 denek öğretmenlik formasyon eğitimi içinde bir dönem ders aldığını belirtmiştir. 2 denek RAM'de 3 haftalık himetçi eğitim programına katılmışlardır.

Veri Toplama Araçları

Öğretmen ve yöneticilerin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yarı yapılandırılmış bir görüşme formu geliştirilmiştir.

Görüşme formu geliştirmek için önce yapılandırılmamış olarak nitelenen, sorulacak soruların önceden ana çizgileri hazırlanarak görüşmenin gelişimine göre yeni soruların eklendiği bir ön çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada alt amaçlar doğrudan sorularak bazı öğretmen ve yöneticilerin görüşü alınmış ve bu sorular ek sorularla genişletilmiştir.

Bu ön çalışmada, örneklem dışında kalan 3 okuldan ön görüşme ile son üç yılda sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan 3

öğretmen ve 3 yönetici yer almıştır. Bu 6 kişinin görüşleri soruya dönüştürülmüş, görüşme amacıyla hazırlanan sorularda aranan anlaşılabilirlik, düzeye uygunluk, tarafsızlık ve tek amaçlılık gibi özellikler açısından değerlendirilerek uygun hale getirilmiştir (Kerlinger, 1964; Fox, 1969; Gay,1987). Pilot çalışmadan elde edilen veriler ışığında soruların kısa ve anlaşılır olmasını; herkes tarafından aynı şekilde anlaşılmasını ve görüşülen kişinin bilgisini aşmamasını sağlayacak şekilde düzenlenmesine özen gösterilmiştir. Yönlendirici olmaması, tek amaçlı ve sayıltısız olması için süzgeç soru şeklinde düzenlemeye gidilmiştir. Süzgeç sorularda deneklere önce o sorularda yer alan özelliğin etkisinin olup olmadığı, "etkiliyor" yanıtı vermişse etkinin yönü (olumlu/olumsuz) hakkındaki görüşü sorulmuş; alt sorularla devam edilerek kendisine göre nelerin etkili olduğuna ilişkin görüşlerinin belirlemesine çalışılmıştır (Gay, 1987; Karasar, 1986).

Hazırlanan sorular görüşme formunun ilk taslağını oluşturmuştur. Geliştirilen bu form, örneklem dışında kalan 5 ayrı okulda, ön görüşme ile belirlenmiş 5 öğretmen ve 5 yöneticiyle yapılan pilot görüşmede kullanılmıştır. Pilot görüşme sırasında hem soruların gerekli özellikleri taşıyıp taşımadıkları değerlendirilmiş, hem de sorular için gerektiğinde yapılacak benzeş açıklamaların yer aldığı, görüşme sırasında kullanılacak Görüşme Klavuzu geliştirilmesi için gerekli belirlemeler yapılmıştır (Bakınız Ek 1).

Geçerlik, bir ölçü aracının ölçmeyi amaçladığı niteliği, bir başka nitelikle karıştırmadan doğru olarak ölçebilme derecesidir (Bailey, 1982; Gay, 1987; Özçelik, 1989; Karasar, 1991). Görüşme ve anket formu kullanılarak yapılan araştırmalarda hazırlanan

formun içeriği toplanacak verilerin yeterliliğini doğrudan etkileyeceğinden bu tür çalışmalarda içerik geçerliliği önem taşımaktadır (Gay, 1987; Özçelik, 1989). Bu araştırmada kullanılan görüşme formu için uygun olan 'içerik' geçerliliği çalışması yapılmıştır. İçerik geçerliliğinin değerlendirilmesi genelde testin uygulanacağı alanın uzmanlarından istenir. Görüşme formuna son şekli Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü ve Engelliler Araştırma Enstitüsü'nde görevli 8 öğretim elemanının görüşleri alınarak verilmiştir.

Öğretim elemanlarından, görüşme formunda yer alan soru maddelerinin kapsam bakımından uygunluğunu, anlatım bakımından anlaşılabilirliğini ve alt problemleri çözümlmek için gerekli bilgileri toplamaya yeterli olup olmadığını değerlendirmeleri istenmiştir. Geçerlik çalışması sonunda, yetersiz bulunan soru maddesi olmamıştır.

Ayrıca araştırmacı da uzman rolünü üstlenerek testin kendi çalışması için içerik geçerliliğine sahip olup olmadığına karar verebilir (Gay, 1987). Bu karara ulaşmak için araştırmacı pilot görüşme sonrasında görüşmeye katılanlara anlaşılmayan soru olup olmadığını sormuş ve tüm soruların anlaşılır olduğu yönünde bulgular elde etmiştir.

Yukarıdaki çalışmalar sonucunda veri toplama aracına son şekli verilmiştir (Bakınız Ek: 2).

Görüşme Formu'nun 1. sayfasında deneklerle ilgili demografik bilgileri almak amacıyla 6 soru yer almaktadır.

Görüşme Formu'nun izleyen bölümlerinde 11 alt amaç sorusuna ilişkin 33 soru yer almaktadır.

1. alt amaç: Tanılama ve tanılamanın kaynaştırma uygulamasına etkisi konusundaki görüşleri belirlemek üzere 3'ü süzgeç soru olmak üzere 9 alt soru,

2. alt amaç: Okulda görevli personelin kaynaştırmaya etkisi konusundaki görüşleri belirlemek üzere 3 alt soru,

3. alt amaç: Okulun fizisel yapısının kaynaştırmaya etkisi konusundaki görüşleri belirlemek üzere 2 alt soru,

4. alt amaç: Okul içindeki sosyal ortamın (okuldaki ve sınıftaki arkadaşlarının) kaynaştırmaya etkisi konusundaki görüşleri belirlemek amacıyla 3'ü süzgeç soru olmak üzere 6 alt soru,

5. alt amaç: Ailelerin kaynaştırmaya etkisi konusundaki görüşleri belirlemek amacıyla 3'ü süzgeç soru olmak üzere 6 alt soru,

6. alt amaç: Eğitim programlarının kaynaştırmaya etkisi konusundaki görüşleri belirlemek amacıyla 1'i süzgeç soru olmak üzere 2 alt soru,

7. alt amaç: Okulun araç-gereç durumunun kaynaştırmaya etkisi konusundaki görüşleri belirlemek üzere 1 alt soru ,

8. alt amaç: Yasal düzenlemelerin kaynaştırmaya etkisi konusundaki görüşleri belirlemek üzere 1 alt soru,

9. alt amaç: Uygulanmakta olan denetim ve rehberlik esaslarının kaynaştırmaya etkisi konusundaki görüşleri belirlemek üzere 1 alt soru,

10. alt amaç: Kaynaştırma kavramının ve kapsamının anlaşılabilirliğinin kaynaştırmaya etkisi konusundaki görüşleri

belirlemek amacıyla 1'i süzgeç soru olmak üzere 3 alt soru,

11. alt amaç: Kaynaştırma uygulamasını etkileyen başka etkenlerin ve etkisinin neler olduğu konusundaki görüşleri belirlemek üzere 1 alt soru,

Görüşme Formu'nda ilk soruların konuya güdüleyici ve kolay cevaplanabilir olmasına dikkat edilmiştir. İzleyen sorular deneklerin ilgisine ve yönelimine göre gerekirse görüşme sırasında sıraları değiştirilmek üzere hazırlanmıştır.

Deneklerin, görüşmenin başından sonuna kadar katılımcıyla iletişimde uyacağı kuralları belirlemek amacıyla bir Görüşme Kılavuzu hazırlanmıştır.

Görüşme Klavuzu'nda deneklerin her birine görüşme ve sorularla ilgili benzeş açıklamalar ve standart kurallara bağlı olarak soru listesinden uzaklaşmadan amaca ilişkin bilgi olmayı sağlayacak rehberliğin nasıl yapılacağı yer almaktadır (Gay, 1987; Karasar, 1986).

Görüşme Klavuzu görüşmecinin, konuyu hatırlatıcı bilgiyi nasıl vereceğine, katılımcıyı konuya nasıl yönlendireceğine, görüşmenin amacının ne olduğuna, katılımcıdan neler beklendiğine ve kayıt işleminin nasıl yapılacağına ilişkin açıklamaları içermektedir (Bkz. Ek: 1).

Araştırma Deseni

Bu araştırmada, öğretmen ve yöneticilerinin kaynaştırma uygulamasında karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerinin

"neler" olduğunu ortaya koymak amaçlandığından, "betimsel yöntem" kullanılmıştır (Kaptan, 1977; Karasar, 1991).

Betimsel araştırma, davranışları, görüşleri, demografik bilgileri ve koşulları değerlendirmek için kullanılır ve var olan durumu olduğu gibi betimlemeye dayanır (Gay, 1987). Betimsel araştırmacı var olan durum için kontrole sahip değildir, sadece var olan durumu değerlendirebilir. Betimsel veriler genellikle anket, karşılıklı görüşme ya da gözlem yoluyla toplanır. Böylece elde edilen verilerin mevcut sorunların çözümünde ilgililerin gereksinimlerinin giderilmesi konusunda işlevsel olması sağlanır (Gay, 1987; Bayrak, 1992).

Bu araştırmada verilerin toplanmasında görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniği kendi içinde farklı sınıflara ayrılmaktadır (Kerlinger, 1964; Borg, 1963; Madge, 1965; Kahn ve Cannel, 1957; Rummel, 1970; Özgüven, 1980). Bu araştırmada yapılandırılmış bireysel görüşme tekniği kullanılmıştır.

Görüşme, bireylerin çeşitli konulardaki bilgi, düşünce, tutum ve davranışları ile bunların olası nedenlerinin öğrenilmesinde yaygın olarak kullanılan bir tekniktir. Bir çok kişi düşündüklerini açıklamada yazılı anlatımı yerine sözlü anlatımı tercih etmektedir. Ayrıca görüşme yüzeysel anlamların yanında gerçek ve derinliğine anlamların çıkartılabilmesini kolaylaştıran bir tekniktir (Karasar, 1986).

Verilerin bireysel görüşme ile toplanması sağlanmıştır. Bireysel görüşmenin tercih edilmesinin nedeni bireylerin birbirleriyle etkileşerek yönelmelerini engellemek ve ortaya çıkan fikirlerin bireysel bilgi ve görüş olmasını sağlamaktır (Karasar, 1986).

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmacı her denekle hazırlanan Görüşme Klavuzu doğrultusunda bireysel görüşme yapmıştır. Görüşme sırasında soru listesinin bir kopyası deneklere verilmemiş, sorular araştırmacı tarafından yöneltilmiştir (Gay, 1987)

Her bir denek için bir görüşme formu kullanılarak, görüşme sırasında yanıtlanan soruların özet olarak kayıtedilmesi ve görüşme anında sözel olmayan yanıtsal tepkilerin de kaydedilebilmesi sağlanmıştır.

Araştırmacı görüşme sırasında, daha sağlıklı veri elde edilebilmek, denekle iletişimini kesintiye uğratmamak, deneğin düşünce yoğunluğunu bozmamak, denekle yakınlaşmayı sağlamak ve korumak amacıyla veri kaydı için teyp kullanmıştır. Verilerin ses kaydı ile yapılması görüşme sonuçlarının daha ayrıntılı değerlendirilmesi için uygun belge sağlamıştır (Borg, 1971).

Görüşme anında yapılan ses kaydı her bir denek için iki kez görüşme formuna ifadeleri değiştirilmeden olduğu gibi transkript edilmiştir. Böylece yazılı hale dönüştürülen veriler geliştirilen Görüşme Değerlendirme Anahtarı'na (Bakınız Ek: 3) göre değerlendirilerek Gözlem ve Görüşme Anahtarı Kayıt Formu'na işlenmiştir (Bakınız Ek: 4).

Görüşme Değerlendirme Anahtarı'nda araştırmanın amaçları, alt amaçları ve bunlarla ilgili soruların cevaplarını kapsayacak şekilde maddelere ve seçeneklere yer verilmiştir.

Görüşme Değerlendirme Anahtarı'nın güvenilirliğinin

belirlenmesi için, görüşmelerin transkript edildiği görüşme formlarından 8 tanesi yansız atamayla seçilerek iki araştırmacı tarafından Görüşme Değerlendirme Anahtarı doğrultusunda değerlendirilmiştir. Değerlendirme deneğin transkript edilen görüşlerine uygun düşen seçeneğin Görüşme Değerlendirme Anahtarına işaretlenmesi şeklinde yapılmıştır. İki Araştırmacının yaptığı işaretlemelerin birbiriyle tutarlılık oranı hesaplanarak Görüşme Değerlendirme Anahtarının güvenilirliğinin en düşük %80.2 en yüksek %89.7 olmak üzere ortalama %88.1 olduğu belirlenmiştir.

Görüşmeler deneklerin belirlediği saatte ve rahat olacaklarını belirttikleri bir mekanda (genellikle okullarında ve kendi sınıflarında) yapılmıştır (Gay, 1987). Görüşme süresi pilot çalışmada da belirlendiği üzere yaklaşık 40 dk. olarak deneklere önceden bildirilmiş ve görüşme bu zaman dilimi (deneklerin istekli uzatmaları dışında) içinde tamamlanmıştır.

Ön görüşme yapılarak belirlenen deneklerden 1 öğretmen ve 1 yönetici dışında deneklerin tamamıyla görüşme yapılmıştır. Ön görüşme sonrasında emekliye ayrıldıkları için bu iki deneğe ulaşılamamıştır.

Deneklerden birinin görüşme sırasında ses kaydının yapılmasını istememesi nedeniyle veri kaydı görüşme sırasında söyledikleri aynen yazılarak yapılmış, yazılanlar deneğe okutularak onaylatılmıştır.

Araştırma verilerinin analizinde betimsel istatistik tekniklerinden frekans ve yüzdelik hesaplamalar kullanılmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde, öğretmen ve yöneticilerin zihin engelli çocukların kaynaştırılmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini içeren araştırma bulguları yer almaktadır. Araştırma verileri betimsel istatistik yöntemlerinden frekans ve yüzdelik hesapları ile analiz edilmiştir.

Araştırmada, 1995 yılında Eskişehir ili belediye sınırları içinde olup örnekleme giren Milli Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlı resmi ilkokul ve ilköğretim okullarında görev yapmakta olan ve ön görüşme formunda belirtilen "son üç yılda sınıfında zihin engelli kaynaştırma öğrencisi okutmuş olma" ölçütünü karşılayan 46 öğretmen ve belirlenen okullardaki 27 yönetici yer almıştır.

Kaynaştırılmış Zihin Engelli Öğrencinin Özelliklerden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili Bulgular

Deneklere zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında kaynaştırılmış öğrencinin davranış ve öğrenme özelliklerinin kaynaştırma öncesinde eğitim ve öğretimi yönlendirecek yeterlilikte belirlenip belirlenmediği; bu durumun kaynaştırma uygulamalarını nasıl etkilediği; kaynaştırılmış öğrencinin

kaynaştırma uygulamalarını etkileyen davranış ve öğrenme özelliklerinin neler olduğu konusunda görüşleri sorulmuştur.

A. "Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırma uygulamalarında kaynaştırılmış öğrencinin davranış ve öğrenme özelliklerinden kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?" şeklinde ifade edilen birinci alt amaca ilişkin sorular ve bu sorularla ilgili bulgular sırasıyla şunlardır:

A. 1. Normal sınıfa kaynaştırılacak zihin engelli öğrencinin davranış ve öğrenme özellikleri kaynaştırma öncesinde yeterince belirlenmiş oluyor mu?

Deneklerin kaynaştırılmış öğrencinin davranış ve öğrenme özelliklerinin kaynaştırma öncesinde eğitim ve öğretimi yönlendirecek yeterlilikte belirlenip belirlenmediğine ilişkin görüşlerinin yüzdeler verileri Tablo 3'te yer almaktadır.

TABLO 3

Deneklerin Zihin Engelli Öğrencilerin Özelliklerinin Kaynaştırma Öncesinde Tanılanmasına İlişkin Görüşleri

	Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	1	3.7	11	40.7	15	55.6	27	100
Öğretmen	2	4.3	25	54.3	19	41.4	46	100

Deneklerin %49.3'ü (N=36) zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında kaynaştırılmış öğrencinin davranış ve öğrenme

özelliklerinin kaynaştırma öncesinde eğitim ve öğretimi yönlendirecek yeterlilikte belirlenmediğini; %46.5'i (N=34) tanılamamanın esas olarak çocuğu etiketlemeye yönelik yapıldığını ancak eğitim ve öğretime de biraz katkıda bulunduğunu; %4.2'si (N=3) ise öğrencinin davranış ve öğrenme özelliklerinin eğitim ve öğretimi yönlendirecek yeterlilikte belirlendiğini belirtmişlerdir.

A. 1. a. Öğrencinin hangi özellikleri yeterince belirlenmemiş oluyor?

Deneklerin zihin engelli öğrencilerin özelliklerinin kaynaştırma öncesinde belirlenmeme oranına ilişkin görüşlerinin yüzdeler verileri Tablo 4'te yer almaktadır.

TABLO 4

Deneklerin Zihin Engelli Öğrencilerin Özelliklerinin Kaynaştırma Öncesinde Belirlenmeme Oranına İlişkin Görüşleri

	Tümü		Bazıları		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Yönetici	13	50	13	50	26	100
Öğretmen	28	64	16	36	44	100

Deneklerden A sorusuna kısmen ve hayır cevabı verenlere yöneltilen bu soruya deneklerin %58.57'si (N=41) davranış ve öğrenme özelliklerinin tümünün yetersiz belirlendiğini; %41.43'ü (N=29) davranış ve öğrenme özelliklerinden birinin yetersiz belirlendiğini belirtmişlerdir.

Kaynaştırma öğrencilerinin davranış ve/veya öğrenme ve/veya diğer (fiziksel gelişim, olgunluk, vb.) özelliklerinin yetersiz belirlendiğini ifade eden denek sayısı 29' dur. 11 denek yalnızca davranış özelliklerinin; 7 denek yalnızca öğrenme özelliklerinin; 3 ise denek yalnızca diğer (fiziksel gelişim, olgunluk, vb.) özelliklerinin yeterince belirlenmediğini belirtmişlerdir. Deneklerden 4'ü hem davranış hem de öğrenme özelliklerinin; 1'i davranış ve diğer özelliklerinin; 1'i ise öğrenme ve diğer özelliklerinin yetersiz belirlendiğini ifade etmişlerdir.

A. 1. b. Öğrencinin bu özelliklerinin yeterince belirlenmemiş olması kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

Deneklerin zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında kaynaştırılmış öğrencinin davranış ve öğrenme özelliklerinin kaynaştırma öncesinde eğitim ve öğretimi yönlendirecek yeterlilikte belirlenmemesinin uygulamalarını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinin yüzdelik verileri Tablo 5'te yer almaktadır.

TABLO 5

Denekleri Zihin Engelli Öğrencilerin Özelliklerinin Kaynaştırma Öncesinde Belirlenmemesinin Uygulamayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz		Etkilemiyor		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	1	3.8	24	92.4	1	3.8	26	100
Öğretmen	-	-	34	81	8	19	42	100

Deneklerden A sorusuna kısmen ve hayır cevabı verenlere yöneltilen bu soruya deneklerin %85.3'ü (N=58) davranış ve öğrenme özelliklerinin yetersiz belirlenmesinin uygulamalarını olumsuz, %1.5'i (N=1) olumlu etkilediğini belirtirken, %13.2'si ise (N=9) etkilemediğini belirtmişlerdir.

A. 2. Normal sınıfa kaynaştırılmış zihin engelli öğrencinin davranış özellikleri kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

Deneklerin normal sınıfa kaynaştırılmış zihin engelli öğrencinin davranış özelliklerinin kaynaştırma uygulamasına etkisine ilişkin görüşlerinin yüzdelik verileri Tablo 6'da yer almaktadır.

TABLO 6
Deneklerin Zihin Engelli Öğrencilerin Davranış
Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin
Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz		Etkilemiyor		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	1	4.1	16	66.6	7	29.1	24	100
Öğretmen	20	44.4	17	37.8	8	17.8	45	100

Deneklerin %47.9'u (N=33) zihin engelli öğrencinin davranış özelliklerinin kaynaştırmayı olumsuz, %30.4'ü (N=21) olumlu etkilediğini belirtirken, %21.7'si ise (N=15) etkilemediğini belirtmişlerdir.

A. 2. a. Kaynaştırılmış öğrencinin yaptığınız kaynaştırma uygulamasını etkileyen davranış özellikleri neler; bu davranış özelliklerinden hangilerinin etkisi daha fazla oluyor?

Deneklerin normal sınıfa kaynaştırılmış zihin engelli öğrencinin davranış özelliklerinden hangisinin kaynaştırma uygulamasını etkilediğine ilişkin görüşleri sorulmuştur. Deneklerin normal sınıfa kaynaştırılmış zihin engelli öğrencinin hangi davranış özelliklerinin kaynaştırma uygulamasını etkilediğine ilişkin görüşleri Tablo 7'de yer almaktadır.

TABLO 7
Deneklerin Zihin Engelli Öğrencilerin Kaynaştırmayı Etkileyen Davranış Özelliklerine İlişkin Görüşleri

	Yönetici (N)	Öğretmen (N)	Toplam (N)
Sınıf düzenini bozma	20	19	39
Arkadaşlarına zarar verme	16	16	32
Kendine zarar verme	3	7	10
Katılımsızlığı	4	14	18
Diğer	2	5	7

Diğer seçeneğini işaretleyen deneklerden 3'ü ahlaka uygun olmayan davranışlar göstermeyi, 2'si okul malına zarar vermeyi, 2'si hırsızlık yapmayı alışkanlık haline getirmiş olması, 1'i de vücut koordinasyonunun gelişmemesi nedeniyle tüm hareketlerin normalden farklı olması gibi davranış özelliklerinin kaynaştırma

uygulamasını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir.

A. 2. b. Kaynaştırma öğrencisinde görülen davranış sorunlarına benzer sorunlar sınıftaki normal çocuklarda da var mı?

Deneklerin normal sınıfa kaynaştırılmış zihin engelli öğrencinin davranış özelliklerine benzer sorunların sınıftaki normal çocuklarda da olup olmadığına ilişkin görüşlerinin yüzdelik verileri Tablo 8'de yer almaktadır.

TABLO 8
Deneklerin Zihin Engelli Öğrencilerin Kaynaştırmayı Etkileyen Davranış Özelliklerine Benzer Davranış Özelliklerinin Diğer Öğrencilerde Gözlenmesine İlişkin Görüşleri

	Evet		Hayır		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Yönetici	15	60	10	40	25	100
Öğretmen	11	26.2	31	73.8	42	100

Deneklerin %60'ı (N=41) zihin engelli öğrencinin davranış özelliklerine benzer sorunların sınıftaki normal çocuklarda olmadığını; %40'ı (N=26) benzer sorunların sınıftaki normal çocuklarda da olduğunu belirtmişlerdir.

A. 3. Normal sınıfa kaynaştırılmış zihin engelli öğrencinin öğrenme özellikleri kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

Deneklerin normal sınıfa kaynaştırılmış zihin engelli öğrencinin öğrenme özelliklerinin kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinin yüzdelik verileri Tablo 9'da yer

almaktadır.

TABLO 9
Deneklerin Zihin Engelli Öğrencilerin Öğrenme
Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine ilişkin
Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz		Etkilemiyor		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	3	11.5	14	53.9	9	34.6	26	100
Öğretmen	9	25	19	52.7	8	22.3	36	100

Deneklerin %53.3'ü (N=33) zihin engelli öğrencinin öğrenme özelliklerinin kaynaştırmayı olumsuz, %19.3'ü (N=12) olumlu etkilediğini belirtirken, %28.4'ü (N=17) ise etkilemediğini belirtmişlerdir.

A. 3. a. Kaynaştırılmış öğrencinin yaptığınız kaynaştırma uygulamasını etkileyen öğrenme özellikleri neler; bu öğrenme özelliklerinden hangilerinin etkisi daha fazla oluyor?

Deneklerin normal sınıfa kaynaştırılmış zihin engelli öğrencinin öğrenme özelliklerinden hangisinin kaynaştırma uygulamasını etkilediğine ilişkin görüşleri sorulmuştur. Deneklerin normal sınıfa kaynaştırılmış zihin engelli öğrencinin hangi davranış özelliklerinin kaynaştırma uygulamasını etkilediğine ilişkin görüşleri Tablo 10'da yer almaktadır.

TABLO 10

Deneklerin Zihin Engelli Öğrencilerin Hangi Öğrenme Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine ilişkin Görüşleri

	Yönetici (N)	Öğretmen (N)	Toplam (N)
Dersle ilgilenmemesi	4	21	25
Dikkat süresinin azlığı	6	20	26
Geç öğrenmesi	20	25	45
Çabuk unutması	4	17	21
Katılımsızlığı	3	18	21

Diğer seçeneğini işaretleyen deneklerden 2'si okuduğunun ve söylediğinin anlaşılamamasına yol açacak derecede konuşma bozukluğu olmasının, 2'si yönerge alma ve dikkatini yöneltme gibi akademik çalışmalara katılımını sağlayacak öğrenme davranışlarının gelişmemesinin kaynaştırma uygulamasını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir.

A. 3. b. Kaynaştırma öğrencisinde görülen öğrenme sorunlarına benzer sorunlar sınıftaki normal çocuklarda da var mı?

Deneklerin normal sınıfa kaynaştırılmış zihin engelli öğrencinin öğrenme özelliklerine benzer sorunların sınıftaki normal çocuklarda da olup olmadığına ilişkin görüşlerinin yüzdelik verileri Tablo 11'de yer almaktadır.

TABLO 11

Deneklerin Zihin Engelli Öğrencilerin Öğrenme Özelliklerine Benzer Öğrenme Özelliklerinin Normal Öğrencilerde Gözlenmesine İlişkin Görüşleri

	Evet		Hayır		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Yönetici	15	57.7	11	42.3	26	100
Öğretmen	16	38	26	62	42	100

Deneklerin %54.5'i (N=37) zihin engelli öğrencinin öğrenme özelliklerine benzer sorunların sınıftaki normal çocuklarda olmadığını; %45.5'i (N=31) ise benzer sorunların sınıftaki normal çocuklarda da olduğunu belirtmişlerdir.

Kaynaştırmada Okul Personelinin Özelliklerinden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili Bulgular

Deneklere zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasını sınıf öğretmeninin, diğer öğretmenlerin ve yöneticilerin, yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin özelliklerinin etkileyip etkilemediği; etkiliyorsa hangi özelliklerinin nasıl etkilediği konusunda görüşleri sorulmuştur.

B. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırma uygulamalarında okul personelinden kaynaklanan sorunlar konusunda öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir? şeklinde ifade edilen ikinci alt amaca ilişkin sorular ve bulgular sırasıyla şunlardır:

B.1. Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta aldığı eğitim, sınıf öğretmeninin özelliklerinden (örneğin, kişilik özellikleri, almış olduğu eğitim, mesleki deneyimi, v.b.) nasıl etkileniyor?

Deneklerin, sınıf öğretmeninin özelliklerinin kaynaştırma üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerine ilişkin görüşleri Tablo 12'de yer almaktadır.

TABLO 12
Deneklerin Sınıf Öğretmeninin Özelliklerinin Kaynaştırma Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri

	Hem Olumlu Hem Olumsuz		Olumlu		Olumsuz		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	19	72	5	14	4	14	28	100
Öğretmen	31	67	6	13	9	20	46	100

Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta aldığı eğitimin, sınıf öğretmeninin özelliklerinden etkilenmediği biçiminde görüş bildiren denek yoktur. Deneklerin çoğu öğretmenin özelliklerinin kaynaştırma üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Deneklerin %69.5'i (N=50) hem olumlu hem olumsuz etkileri olduğunu, %13.5'i (N=11) olumlu etkileri olduğunu, %17'si (N=13) olumsuz etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Deneklerin sınıf öğretmeninin hangi özelliklerinin kaynaştırmayı olumlu yönde, hangi özelliklerinin olumsuz yönde

etkilediğine ilişkin görüşleri Tablo 13'te yer almaktadır.

TABLO 13

**Deneklerin Sınıf Öğretmeninin Hangi Özelliklerinin
Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri**

	Olumlu			Olumsuz		
	Yönetici Öğretmen			Yönetici Öğretmen		
	(N)	(N)	Toplam	(N)	(N)	Toplam
Deneyim	12	21	33	3	5	8
Formasyon	10	13	23	16	20	36
Ekformasyon	4	3	7	16	33	49
Kişilik özellikleri	20	33	53	10	16	26
Kişisel sıkıntı	2	-	2	6	11	17
Kaynaş. benimseme	8	15	23	17	13	30
Diğer	6	2	8	1	4	5

Diğer seçeneğini işaretleyen deneklerden 6'sı mesleğini sevmemenin, 2'si kaynaştırılan öğrenciye yönelik hiç bir akademik çalışma yapmamasının, 4'ü kendi yakınlarında özürlü kimsenin olmamasının, 2'si aynı seviyedeki sınıfı okutan öğretmenlerin birbirleriyle yarışmasının, 1'i ise öğretmenin kendini yenilememesinin kaynaştırmayı olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir.

B.2. Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta eğitilmesi, okuldaki diğer öğretmenlerin ve yöneticilerin özelliklerinden (Örneğin, diğer öğretmenlerin kişilik özellikleri, tutumları, almış

olduğu eğitim, mesleki deneyimi, v.b.) nasıl etkileniyor?

Deneklerin, diğer öğretmenlerin ve yöneticilerin özelliklerinin kaynaştırma üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerine ilişkin görüşleri Tablo 14'te yer almaktadır.

TABLO 14
Deneklerin Diğer Öğretmenlerin ve Yöneticilerin
Özelliklerinin Etkisine İlişkin Görüşleri

	Hem Olumlu Hem Olumsuz		Olumlu		Olumsuz		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	6	22	4	15	17	63	27	100
Öğretmen	13	28	8	17	25	55	46	100

Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta aldığı eğitimin, okuldaki diğer öğretmenlerin ve yöneticilerin özelliklerinden etkilenmediğini yalnızca 2 denek bildirmiştir. Deneklerin çoğu diğer öğretmenlerin ve yöneticilerin özelliklerinin kaynaştırma üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Deneklerin %25'i (N=19) hem olumlu hem olumsuz etkileri olduğunu, %16'sı (N=12) olumlu etkileri olduğunu, %59'u (N=42) olumsuz etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Deneklerin okuldaki diğer öğretmenlerin ve yöneticilerin hangi özelliklerinin kaynaştırmayı olumlu yönde, hangi özelliklerinin olumsuz yönde etkilediğine ilişkin görüşleri Tablo 15'te yer almaktadır.

TABLO 15

Deneklerin Okuldaki Diğer Öğretmenlerin Hangi
Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin
Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz	
	Yönetici (N)	Öğretmen (N)	Yönetici (N)	Öğretmen (N)
Deneyim	1	4	6	3
Formasyon	2	4	6	4
Ekformasyon	-	1	6	3
Kişilik özellikleri	4	5	9	7
Bilgi alışverişi	7	13	18	27
Tutum birliği	4	7	16	23
Kaynaştırmayı benimseme	2	3	11	17
Diğer	-	-	-	-

Deneklerin 20'si aralarında bilgi alışverişi olmasının, 11'i aralarında tutum birliği oluşturabilmelerinin, 9'u kişilik özelliklerinin kaynaştırma uygulamasını olumlu yönde etkilediğini; 45'i aralarında bilgi alışverişi olmamasının, 39'u aralarında tutum birliği oluşturamamalarının, 28'i herkes tarafından kaynaştırma uygulamasının benimsenmemesinin ve 16'sı da kişilik özelliklerinin kaynaştırma uygulamasını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

Diğer seçeneğini işaretleyen deneklerden 2'si kaynaştırılan öğrencinin sınıf öğretmenin diğer öğretmenlerle olan arkadaşlık

ilişkilerinin iyi olmasının, 2'si de kaynaştırma uygulayan öğretmenin diğer öğretmen ve yöneticiler tarafından ödüllendirilmesinin kaynaştırma üzerinde olumlu yönde etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

B.3. Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta eğitilmesi, okuldaki yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin özelliklerinden nasıl etkileniyor?

Deneklerin okuldaki yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin özelliklerinin kaynaştırma üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerine ilişkin görüşleri Tablo 16'da yer almaktadır.

TABLO 16
Deneklerin Okuldaki Yardımcı Hizmetler Kadrosundaki Personelin Özelliklerinin Etkisine İlişkin Görüşleri

	Hem Olumlu Hem Olumsuz		Olumlu		Olumsuz		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	2	12	10	59	5	29	17	100
Öğretmen	-	-	7	64	4	36	11	100

Deneklerin çoğu zihin engelli öğrencinin normal sınıfta aldığı eğitimin, okuldaki yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin özelliklerinden etkilenmediği biçiminde görüş bildirmiştir. Deneklerin bir kısmı okuldaki yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin özelliklerinin kaynaştırma üzerinde hem olumlu hem olumsuz etkileri olduğunu ifade etmişlerdir.

Deneklerin %64'ü (N=47) yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin özelliklerinin kaynaştırma üzerinde etkisinin olmadığını ifade etmişlerdir. Yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin etkisinden bahseden deneklerin %6'sı (N=2) kaynaştırma üzerinde hem olumlu hem olumsuz etkileri olduğunu, %61.5'i (N=17) olumsuz etkileri olduğunu, %32.5'i (N=9) olumsuz etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Deneklerin, okuldaki yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin hangi özelliklerinin kaynaştırmayı olumlu yönde, hangi özelliklerinin olumsuz yönde etkilediğine ilişkin görüşleri Tablo 17'de yer almaktadır.

TABLO 17

Deneklerin Okuldaki Yardımcı Hizmetler Kadrosundaki Personelin Hangi Özelliklerin Kaynaştırma Uygulamasını Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz	
	Yönetici (N)	Öğretmen (N)	Yönetici (N)	Öğretmen (N)
Kişilik özellikleri	6	2	3	4
Eğitim düzeyi	3	-	5	2
Deneyim	1	-	-	-
Yönlendirme	4	5	1	2
Diğer	-	-	2	-

Deneklerin 9'u yönetici ve öğretmenlerce yapılan

yönlendirmelerin, 8'i kişilik özelliklerinin kaynaştırmayı olumlu yönde etkilediğini belirtirken, 7'si kişilik özelliklerinin ve eğitim düzeylerinin kaynaştırma üzerinde olumsuz etkisi olduğunu ifade etmişlerdir.

Diğer seçeneğini işaretleyen deneklerden 2'si kaynaştırma konusunda okuldaki yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin ek eğitimden geçirilmemesinin kaynaştırma üzerinde olumsuz etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Kaynaştırmada Fiziksel Ortamdan Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili Bulgular

Deneklere zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasını okulun ve sınıfın fiziksel özelliklerinin etkileyip etkilemediği; etkiliyorsa hangi özelliklerinin nasıl etkilediği konusunda görüşleri sorulmuştur.

C. Kaynaştırma uygulamalarında fiziksel ortamdan kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir? şeklinde ifade edilen üçüncü alt amaca ilişkin sorular ve bulgular sırasıyla şunlardır:

C.1. Okulun fiziksel özellikleri (örneğin, okul bahçesinin büyüklüğü, okul binasının büyüklüğü, kat ve sınıf sayısı, okul bölümlerinin işlevsel ve uygun tahsis edilmesi, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

Deneklerin zihin engelli öğrencinin kaynaştırılmasını, okulun fiziksel özelliklerinin nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinin

yüzdelik verileri Tablo 18'de yer almaktadır.

TABLO 18
Deneklerin Okulun Fiziksel Özelliklerinin Kaynaştırmayı
Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz		Etkilemiyor		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	9	30	18	60	3	10	30	100
Öğretmen	13	30.2	19	44.2	11	25.6	43	100

Deneklerin %51'i (N=37) okulun fiziksel özelliklerinin kaynaştırmayı olumsuz, %30'u (N=22) olumlu etkilediğini belirtirken; %19'u (N=14) ise okulun fiziksel özelliklerinin kaynaştırmayı etkilemediğini belirtmişlerdir.

Deneklerin kaynaştırmayı okulun fiziksel özelliklerinden hangilerinin olumlu, hangilerinin olumsuz etkilediğine ilişkin görüşleri Tablo 19'da yer almaktadır.

TABLO 19
Deneklerin Okulun Hangi Fiziksel Özelliklerinin
Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz	
	Yönetici	Öğretmen	Yönetici	Öğretmen
	(N)	(N)	(N)	(N)
Okul bahçesinin özellikleri	4	4	10	12
Okul binasının özellikleri	8	10	12	15

Deneklerin 18'i okul binasının özelliklerinin, 8'i okul bahçesinin özelliklerinin kaynaştırma uygulamasını olumlu etkilediğini ifade ederlerken, 27'si okul binasının özelliklerinin, 22'si okul bahçesinin özelliklerinin kaynaştırma uygulamasını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir.

C. 2. Sınıfın fiziksel özellikleri (Örneğin, öğrenci sayısına göre sınıfın büyüklüğü, sıra sayısı, sınıf ortamının işlevsel ve uygun düzenlenmesi, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

Deneklerin zihin engelli öğrencinin kaynaştırılmasını, sınıfın fiziksel özelliklerinin nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinin yüzdeler verileri Tablo 20'de yer almaktadır.

TABLO 20

Deneklerin Sınıfın Fiziksel Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz		Etkilemiyor		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	11	44	13	52	1	4	25	100
Öğretmen	16	34.8	26	56.5	4	8.7	46	100

Deneklerin %56'sı (N=39) sınıfın fiziksel özelliklerinin kaynaştırmayı olumsuz, %38'i (N=27) olumlu etkilediğini belirtirken; %6'sı (N=5) ise sınıfın fiziksel özelliklerinin kaynaştırmayı etkilemediğini belirtmişlerdir.

Deneklerin kaynaştırmayı sınıfın fiziksel özelliklerinden hangilerinin olumlu, hangilerinin olumsuz etkilediğine ilişkin görüşleri Tablo 21'de yer almaktadır.

TABLO 21
Deneklerin Sınıfın Hangi Fiziksel Özelliklerinin
Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz	
	Yönetici	Öğretmen	Yönetici	Öğretmen
	(N)	(N)	(N)	(N)
Sınıfın büyüklüğü	9	15	9	17
Sınıf ortamının özelliği	9	14	10	20
Diğer	-	-	1	4

Deneklerin 24'ü sınıfın büyüklüğünün, 23'ü sınıf ortamın özelliğinin kaynaştırma uygulamasını olumlu yönde etkilediğini ifade ederlerken; 26'sı sınıfın büyüklüğünün, 30'u sınıf ortamın özelliğinin kaynaştırma üzerinde olumsuz etkisinin olduğunu belirtmişlerdir.

Diğer seçeneğini işaretleyen deneklerden 2'si sınıfın akademik çalışmaya uygun ışık almamasının, 1'i sınıfın temizliğinin tam yapılmamasının, 1'i sınıfın ısınmamasının ve 1'i de sıra boyutlarının çocukların gelişimine uygun olmamasının kaynaştırma üzerinde olumsuz etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Kaynaştırmada Sosyal Ortamdan Kaynaklanan Sorunlara
İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili
Bulgular

Deneklere, kaynaştırılan zihin engelli öğrencinin sosyal ortamını oluşturan, sınıfındaki ve okulundaki normal öğrencilerin kaynaştırmaya etkisi konusunda görüşleri sorulmuştur.

D. Kaynaştırma uygulamasında sosyal ortamdan kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir? şeklinde ifade edilen üçüncü alt amaca ilişkin sorular ve bulgular sırasıyla şunlardır:

D. 1. Sınıftaki diğerk öğrenciler kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

Deneklerin, sınıftaki diğerk öğrencilerin özelliklerinin kaynaştırma üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerine ilişkin görüşleri Tablo 22'de yer almaktadır.

TABLO 22
Deneklerin Sınıftaki Normal Öğrencilerin
Özelliklerinin Kaynaştırmaya Etkisine İlişkin Görüşleri

	Hem Olumlu Hem Olumsuz		Olumlu		Olumsuz		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	12	44	8	30	7	26	27	100
Öğretmen	18	40	20	43	8	17	46	100

Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta aldığı eğitimin,

sınıftaki diğer öğrencilerin özelliklerinden etkilenmediği biçiminde görüş bildiren denek yoktur. Deneklerin çoğu sınıftaki diğer öğrencilerin özelliklerinin kaynaştırma üzerinde hem olumlu, hem de olumsuz etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Deneklerin %42'si (N=30) hem olumlu hem de olumsuz etkileri olduğunu, %36.5'i (N=28) olumlu etkileri olduğunu, %21.5'i (N=15) olumsuz etkileri olduğunu ifade etmişlerdir.

Deneklerin kaynaştırmayı sınıftaki normal öğrencilerin hangi özelliklerinin olumlu, hangi özelliklerinin olumsuz etkilediğine ilişkin görüşleri Tablo 23'te yer almaktadır.

TABLO 23
Deneklerin Sınıftaki Normal Öğrencilerin Hangi Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz	
	Yönetici (N)	Öğretmen (N)	Yönetici (N)	Öğretmen (N)
Sınıftaki norm.öğrt.sayısı	1	7	7	14
Öğrenciler arası ilişki	3	17	13	13
Yönlendirme	20	27	6	5
Diğer	1	-	-	-

Deneklerin 47'si yönlendirmenin, 20'si öğrencilerarası ilişkilerin, 8'i sınıftaki normal öğrenci sayısının kaynaştırma uygulamasını olumlu etkilediğini ifade ederlerken, 26'sı

öğrencilerarası ilişkilerin, 21'i sınıftaki normal öğrenci sayısının, 11'i yönlendirmenin kaynaştırma uygulamasını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir.

D. 1. a. Sınıftaki diğer öğrencilerin, kaynaştırma öğrencisini kabullenme düzeyleri kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

Deneklerin, sınıftaki diğer öğrencilerin kabul düzeylerinin kaynaştırma üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerine ilişkin görüşleri Tablo 24'te yer almaktadır.

TABLO 24
Deneklerin Sınıftaki Normal Öğrencilerin Kabul
Düzeylerinin Kaynaştırma Üzerindeki Etkilerine İlişkin
Görüşleri

	Hem Olumlu Hem Olumsuz		Olumlu		Olumsuz		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	7	32	4	18	11	50	22	100
Öğretmen	11	26	18	43	13	31	42	100

Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta aldığı eğitimin, sınıftaki normal öğrencilerin kabul düzeylerinden etkilenmediğini yalnızca 1 denek bildirmiştir. Denekler sınıftaki normal öğrencilerin kabul düzeylerinin olumlu ve/veya olumsuz etkilerinin aynı oranda olduğunu belirtmişlerdir.

Deneklerin %29'u (N=18) sınıftaki normal öğrencilerin kabul

düzeylerinin hem olumlu hemde olumsuz etkilediğini, %30.5'i (N=22) olumlu etkilediğini, %40.5'i (N=24) olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir.

Deneklerin kaynaştırmayı sınıftaki normal öğrencilerin hangi yönden kabulünün olumlu, hangi yönden kabulünün olumsuz etkilediğine ilişkin görüşleri Tablo 25'te yer almaktadır.

TABLO 25
Deneklerin Sınıftaki Normal Öğrencilerin Hangi Yönden
Kabullerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin
Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz	
	Yönetici	Öğretmen	Yönetici	Öğretmen
	(N)	(N)	(N)	(N)
Akademik yönden kabulü	6	20	15	15
Sosyal yönden kabulü	8	21	10	11
Diğer	-	-	-	1

Deneklerin 29'u sosyal yönden kabulü, 26'sı akademik yönden kabulü kaynaştırma uygulamasını olumlu yönde etkilediğini ifade ederlerken, 30'u akademik yönden kabulü, 21'i sosyal yönden kabulü, kaynaştırmayı olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

D. 1. b. Sınıftaki diğer öğrencilerin kaynaştırma uygulamasına hazırlanmamış olmaları, yani kaynaştırma uygulaması başlatılmadan önce sınıfın kaynaştırma uygulaması ile ilgili eğitimden geçirilmemesi veya eğitimden geçirildiği halde

etkili olmaması, kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

Deneklerin sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öncesinde kaynaştırmaya hazırlanmasına ilişkin görüşlerinin yüzdeler verileri Tablo 26'da yer almaktadır.

TABLO 26
Deneklerin Sınıftaki Normal Öğrencilerin Kaynaştırmaya Hazırlanmamasının Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz		Etkilemiyor		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	3	12	20	80	2	8	25	100
Öğretmen	3	7.3	30	73.2	8	19.5	41	100

Deneklerin %76'sı (N=50) sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırmaya hazırlanmamalarının kaynaştırmayı olumsuz yönde, %9'u (N=6) olumlu yönde etkilediğini belirtirken; %15'i (N=10) sınıftaki öğrencilerin kaynaştırmaya hazırlanmamalarının kaynaştırmayı etkilemediğini belirtmişlerdir.

D. 2. Okuldaki diğer öğrencilerin kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler?

Deneklerin, sınıftaki diğer öğrencilerin özelliklerinin kaynaştırma üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerine ilişkin görüşleri Tablo 27'de yer almaktadır.

TABLO 27
Deneklerin Okuldaki Normal Öğrencilerin
Özelliklerinin Kaynaştırma Üzerindeki Etkilerine İlişkin
Görüşleri

	Hem Olumlu Hem Olumsuz		Olumlu		Olumsuz		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	7	37	4	21	8	42	19	100
Öğretmen	2	6	10	31	20	63	32	100

Deneklerin 19'u zihin engelli öğrencinin normal sınıfta aldığı eğitimin, okuldaki diğer öğrencilerin özelliklerinden etkilenmediğini bildirmişlerdir. Deneklerin çoğu okuldaki diğer öğrencilerin özelliklerinin kaynaştırma üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Deneklerin %21.5'i (N=9) hem olumlu hem de olumsuz etkileri olduğunu, %26'sı (N=14) olumlu etkileri olduğunu, %52.5'i (N=28) olumsuz etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Deneklerin okuldaki öğrencilerin hangi özelliklerinin kaynaştırmayı olumlu yönde, hangi özelliklerinin olumsuz yönde etkilediğine ilişkin görüşleri Tablo 28'de yer almaktadır.

TABLO 29
Deneklerin Okuldaki Normal Öğrencilerin Kabul
Düzeylerinin Kaynaştırmayı Etkileyip Etkilemediğine
İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz		Etkilemiyor		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	3	20	12	80	-	-	15	100
Öğretmen	11	33.3	19	57.6	3	9.1	33	100

Deneklerin %51'i (N=23) okuldaki normal öğrencilerin kaynaştırılmış öğrenciyi kabullenme düzeyleriyle ilgili sorun olduğunu, %48.9'u (N=22) kabullenmeyle ilgili sorun olmadığını ya da bunun kaynaştırmayı etkilemediğini belirtmişlerdir.

Okuldaki diğer öğrencilerin, kaynaştırma öğrencisini kabullenme düzeyleri kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

Deneklerin zihin engelli öğrencinin kaynaştırılmasını okuldaki normal öğrencilerin kabul düzeylerinin nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinin yüzdelik verileri Tablo 30'da yer almaktadır.

TABLO 30
Deneklerin Okuldaki Normal Öğrencilerin Kabul
Düzeylerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin
Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz		Etkilemiyor		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	3	20	12	80	-	-	15	100
Öğretmen	11	33.3	19	57.6	3	9.1	33	100

Deneklerin %65'i (N=31) okuldaki diğer öğrencilerin, kaynaştırma öğrencisini kabullenme düzeylerinin kaynaştırmayı olumsuz, %29'u (N=14) olumlu etkilediğini belirtirken; %6'sı (N=3) okuldaki diğer öğrencilerin, kaynaştırma öğrencisini kabul düzeylerinin kaynaştırmayı etkilemediğini belirtmişlerdir.

Deneklerin, okuldaki öğrencilerin zihin engelli kaynaştırılmış öğrenciyi hangi yönden kabulünün kaynaştırma üzerinde olumlu, hangi yönden kabulünün olumsuz etkileri olduğuna ilişkin görüşleri Tablo 31'de yer almaktadır.

TABLO 31

Deneklerin Okuldaki Normal Öğrencilerin Kaynaştırma Öğrencisini Hangi Yönden Kabulünün Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz	
	Yönetici	Öğretmen	Yönetici	Öğretmen
	(N)	(N)	(N)	(N)
Akademik yönden kabulü	2	9	-	2
Sosyal yönden kabulü	3	10	11	17
Diğer	-	-	-	-

Deneklerin 13'ü sosyal yönden kabulü, 11'i akademik yönden kabulü, kaynaştırma uygulamasını olumlu yönde etkilediğini belirtirlerken; 28'i sosyal yönden kabul edilmemenin, 2'si akademik yönden kabul edilmemenin kaynaştırmayı olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

D. 3. Okulun bulunduğu yakın çevre (sosyal, kültürel ve ekonomik yapılanma) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

Deneklerin okulun bulunduğu çevrenin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısının zihin engelli öğrencinin kaynaştırılmasını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinin yüzdeler verileri Tablo 32'de yer almaktadır.

TABLO 32

Deneklerin Okulun Yakın Çevresinin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz		Etkilemiyor		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	6	22.2	20	74.1	1	3.7	27	100
Öğretmen	10	22.2	29	64.4	6	13.3	45	100

Deneklerin %68'i (N=49) okulun bulunduğu yakın çevrenin kaynaştırmayı olumsuz, %22'si (N=16) olumlu yönde etkilediğini belirtirken; %10'u (N=7) ise okulun bulunduğu yakın çevrenin kaynaştırmayı etkilemediğini belirtmişlerdir.

Deneklerin kaynaştırmayı okulun bulunduğu çevrenin sosyo-kültürel ve ekonomik özelliklerinden hangilerinin olumlu, hangilerinin olumsuz etkilediğine ilişkin bulgular Tablo 33'te yer almaktadır.

TABLO 33

Deneklerin Okulun Yakın Çevresinin Hangi Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz	
	Yönetici (N)	Öğretmen (N)	Yönetici (N)	Öğretmen (N)
Çev.sos.-kült.yapısı	3	7	18	27
Çevrenin ekonomik yapısı	3	5	3	8
Diğer	1	1	1	2

Deneklerin 10'u çevrenin sosyal ve kültürel yapısının, 8'i çevrenin ekonomik yapısının kaynaştırmayı olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

Diğer seçeneğini işaretleyen deneklerden 5'i de okulun yurda yakın olmasının hem yuvadan hem de aileden gelen kaynaştırma öğrencisini olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir.

Kaynaştırmada Ailelerden Kaynaklanan

Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili Bulgular

Deneklere zihin engelli öğrencinin ailesinin özelliklerinin kaynaştırmayı etkileyip etkilemediği; etkiliyorsa hangi özelliklerinin olumlu hangi özelliklerinin olumsuz etkilediği konusunda düşünceleri sorulmuştur. Ailenin, zihin engelli çocuğuna karşı tutumunun nasıl olduğu ve bu durumun kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediği konusundaki izlenimleri de

sorulmuştur. Ayrıca, okuldaki öğrencilerin ailelerinin tutumunun kaynaştırmaya etkisi olup olmadığı; etkiliyorsa nasıl etkilediği konusunda da görüşleri sorulmuştur.

E. Kaynaştırma uygulamasında ailelerden kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir? şeklinde ifade edilen beşinci alt amaca ilişkin sorular ve bulgular sırasıyla şunlardır:

E.1. Kaynaştırılmış öğrencinin ailesi kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

Deneklerin kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinin yüzdelik verileri Tablo 34'te yer almaktadır.

TABLO 34
Deneklerin Kaynaştırılmış Öğrencinin Ailesinin
Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz		Etkilemiyor		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	1	5.8	16	94.2	-	-	17	100
Öğretmen	2	7.1	26	92.9	-	-	28	100

Deneklerin %93.4'ü (N=42) kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin kaynaştırmayı olumsuz, %6.6'sı (N=3) ise olumlu etkilediğini belirtmişlerdir. Kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin kaynaştırmayı etkilemediğini belirten denek olmamıştır.

E. 1. a. Kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin özellikleri (Örneğin, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, ilişkide bulunduğu çevre, aile içindeki ilişkiler, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

Deneklerin, öğrencinin ailesinin özelliklerinin kaynaştırma üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerine ilişkin görüşleri Tablo 35'te yer almaktadır.

TABLO 35

Deneklerin Kaynaştırılmış Öğrencinin Ailesinin Özelliklerinin Kaynaştırma Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri

	Hem Olumlu Hem Olumsuz		Olumlu		Olumsuz		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	9	33	2	7	16	60	27	100
Öğretmen	10	22	3	7	32	71	45	100

Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta aldığı eğitimin, öğrencinin ailesinin özelliklerinden etkilenmediği biçiminde görüş bildiren denek yoktur. Deneklerin çoğu öğrencinin ailesinin özelliklerinin kaynaştırma üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Deneklerin %27.5'i (N=19) hem olumlu hem de olumsuz etkileri olduğunu, %7'si (N=5) olumlu etkileri olduğunu, %65.5'i (N=48) olumsuz etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Deneklerin, kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin hangi

özelliklerinin kaynaştırmayı olumlu, hangilerinin olumsuz etkilediğine ilişkin görüşleri Tablo 36'da yer almaktadır.

TABLO 36

Deneklerin Kaynaştırılmış Öğrencinin Ailesinin Hangi Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz	
	Yönetici (N)	Öğretmen (N)	Yönetici (N)	Öğretmen (N)
Ailenin gelir düzeyi	7	7	13	16
Ailenin eğitim düzeyi	6	6	14	19
Ailenin sosyo-kült. düzeyi	5	3	9	11
Aile içi iletişim düzeyi	2	4	17	24
Diğer	-	1	7	22

Deneklerin 14'ü ailenin gelir düzeyinin, 12'si ailenin eğitim düzeyinin, 8'i ailenin sosyo-kültürel düzeyinin kaynaştırma uygulamasını olumlu yönde etkilediğini belirtirlerken; 41'i aile içindeki iletişim düzeyinin, 33'ü ailenin eğitim düzeyinin, 29'u ailenin gelir düzeyinin, 20'si ailenin sosyo-kültürel düzeyinin kaynaştırmayı olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

E. 1. b. Kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin çocuğa karşı tutumu (Örneğin çocuğunu tam tanımaması, çocuğunun durumunu kabullenmemesi, çocuğunun eğitiminin yararına olan inancının az olması, aşırı ilgili veya ilgisiz olması, v.b.) kaynaştırma

uygulamasını nasıl etkiliyor?

Deneklerin, öğrencinin ailesinin kabul biçiminin kaynaştırma üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerine ilişkin görüşleri Tablo 37'de yer almaktadır.

TABLO 37
Deneklerin Kaynaştırılmış Öğrencinin Ailesinin Kabul Biçiminin Kaynaştırma Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri

	Hem Olumlu Hem Olumsuz		Olumlu		Olumsuz		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	7	26	6	22	14	52	27	100
Öğretmen	16	35	4	9	25	56	45	100

Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta aldığı eğitimin, öğrencinin ailesinin kabul biçiminden etkilenmediği biçiminde görüş bildiren denek yoktur. Deneklerin çoğu öğrencinin ailesinin kabul biçiminin kaynaştırma üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri olduğunu ifade etmişlerdir.

Deneklerin %30.5'i (N=23) hem olumlu hem de olumsuz etkileri olduğunu, %16.5'i (N=10) olumlu etkileri olduğunu, %54'ü (N=39) olumsuz etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Deneklerin, kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin çocuğuna karşı tutumunun kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediğine ilişkin görüşleri Tablo 38'de yer almaktadır.

TABLO 38

Deneklerin Kaynaştırılmış Öğrencinin Ailesinin Hangi Kabul Biçiminin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz	
	Yönetici (N)	Öğretmen (N)	Yönetici (N)	Öğretmen (N)
Çocuğu tanıma	4	6	2	15
Ço.durumunu kabulleme	5	9	17	25
Ço.eğitimine inanma	6	10	5	16
Çocuğu ile ilgilenme	7	12	14	30
Diğer	1	1	5	9

Deneklerin 19'u çocuğu ile ilgilenmesinin, 16'sı çocuğunun eğitimine inanmasının, 14'ü çocuğunun durumunu kabullenmesinin, 10'u çocuğunu tanımasının kaynaştırma uygulamasını olumlu yönde etkilediğini belirtirlerken; 42'si çocuğunun durumunu kabullenmemesinin, 21'i çocuğunun eğitimine inanmamasının, 17'si çocuğunu tanımamasının kaynaştırmayı olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

E. 1. c. Kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin çocuğunun durumu ve kaynaştırma ile ilgili eğitim almamış olması kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

Deneklerin, kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin çocuğunun durumu ve kaynaştırma ile ilgili eğitim almamış olmasının kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinin

yüzdelik verileri Tablo 39'da yer almaktadır.

TABLO 39

Deneklerin Kaynaştırılmış Öğrencinin Ailesinin Çocuğunun Durumu ve Kaynaştırmayla İlgili Eğitim Almamasının Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz		Etkilemiyor		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	-	-	25	100	-	-	25	100
Öğretmen	-	-	40	88.8	5	11.2	45	100

Deneklerin %93.'ü (N=65) kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin çocuğunun durumu ve kaynaştırma ile ilgili eğitim almamış olmasının kaynaştırmayı olumsuz yönde etkilediğini belirtirlerken, %7'si (N=5) etkilemediğini belirtmişlerdir. Kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin çocuğunun durumu ve kaynaştırma ile ilgili eğitim almamış olmasının kaynaştırmayı olumlu etkilediğini belirten denek olmamıştır.

E. 2. Sınıftaki diğer öğrencilerin ailelerinin kaynaştırma uygulamasına etkileri nasıl?

Deneklerin, sınıftaki normal öğrencilerin ailelerinin kaynaştırmaya karşı tutumunun kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinin yüzdelik verileri Tablo 40'da yer almaktadır.

TABLO 40

Deneklerin Sınıftaki Normal Öğrencilerin Ailelerinin
Kaynaştırmaya Karşı Tutumunun Kaynaştırmayı Nasıl
Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz		Etkilemiyor		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	2	8	12	48	11	44	25	100
Öğretmen	3	6.5	15	32.6	28	60.9	46	100

Deneklerin %55'i (N=39) sınıftaki normal öğrencilerin ailelerinin kaynaştırmayı etkilemediğini ifade etmişlerdir. Deneklerin %38'i (N=27) normal çocukların ailelerinin kaynaştırmaya etkilerinin olumsuz olduğunu, %7'si (N=5) ise olumlu olduğunu belirtmişlerdir.

E. 3. Okuldaki diğer öğrencilerin ailelerinin kaynaştırma uygulamasına etkileri nasıl?

Deneklerin, okuldaki diğer öğrencilerin ailelerinin kaynaştırmaya karşı tutumunun kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinin yüzdelik verileri Tablo 41'de yer almaktadır.

TABLO 41
Deneklerin Okuldaki Normal Öğrencilerin Ailelerinin
Kaynaştırmaya Karşı Tutumunun Kaynaştırmayı Nasıl
Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz		Etkilemiyor		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	-	-	4	20	16	80	20	100
Öğretmen	2	4.4	6	13.1	38	82.5	46	100

Deneklerin %82'si (N=54) okuldaki normal öğrencilerin ailelerinin kaynaştırmayı etkilemediğini ifade etmiştir. Deneklerin %15'i (N=10) okuldaki normal çocukların ailelerinin kaynaştırmaya etkilerinin olumsuz olduğunu, %3'ü (N=2) ise olumlu olduğunu belirtmişlerdir.

Kaynaştırmada Programdan Kaynaklanan

Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili Bulgular

Deneklere kaynaştırma uygulamasında halen uygulanmakta olan eğitim programının etkisinin olup olmadığı; varsa programın hangi özelliklerinin kaynaştırmayı nasıl etkilediği konusunda görüşleri sorulmuştur.

F. Kaynaştırma uygulamasında eğitim programlarından kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir? şeklinde ifade edilen altıncı alt amaca ilişkin

sorular ve bulgular sırasıyla şunlardır:

F.1. Halen uygulamakta olduğunuz eğitim (müfredat) programlarının kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler?

Deneklerin, halen uygulamakta oldukları programın kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinin yüzdeler verileri Tablo 42'de yer almaktadır.

TABLO 42

Deneklerin Halen Uygulamakta Oldukları Programın Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz		Etkilemiyor		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	-	-	17	89.5	2	10.5	19	100
Öğretmen	2	5.1	37	94.9	-	-	39	100

Deneklerin %94'ü (N=54) halen uygulanmakta olan eğitim (müfredat) programlarının özelliklerinin kaynaştırmayı olumsuz, %3'ü (N=2) olumlu etkilediğini belirtirken; %3'ü (N=2) halen uygulanmakta olan eğitim (müfredat) programlarının kaynaştırmayı etkilemediğini belirtmişlerdir.

F. 1. a. Halen uygulamakta olduğunuz eğitim (müfredat) programlarının özellikleri kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

Deneklerin, halen uygulamakta olduğu eğitim (müfredat) programlarının özelliklerinin kaynaştırma üzerindeki olumlu ve

olumsuz etkilerine ilişkin görüşleri Tablo 43'te yer almaktadır.

TABLO 43

Deneklerin Halen Uygulamakta Oldukları Programın Özelliklerinin Kaynaştırma Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri

	Hem Olumlu Hem Olumsuz		Olumlu		Olumsuz		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	8	31	3	11	15	58	26	100
Öğretmen	6	14	1	2	36	84	43	100

Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta aldığı eğitimin, halen uygulanmakta olan eğitim (müfredat) programlarının özelliklerinden etkilenmediği biçiminde görüş bildiren denek sayısı 2'dir. Deneklerin çoğu halen uygulamakta oldukları eğitim (müfredat) programlarının özelliklerinin kaynaştırma üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri olduğunu ifade etmişlerdir.

Deneklerin %22.5'i (N=14) hem olumlu hem de olumsuz etkileri olduğunu, %6.5'i (N=4) olumlu etkileri olduğunu, %71'i (N=51) olumsuz etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Deneklerin halen uygulamakta oldukları eğitim (müfredat) programlarının özelliklerinin (Örneğin, ağır ve kapsamlı olması, 180 işgününde bitme zorunluluğunun olması, tekrarlara yer vermeye uygun olmaması, sınıfın genel bir bütün gibi düşünülerek hazırlanmış olması, v.b.) hangilerinin kaynaştırmayı olumlu, hangilerinin olumsuz etkilediğine ilişkin görüşleri Tablo 44'te yer almaktadır.

TABLO 44

Deneklerin Halen Uygulamakta Oldukları Programın Hangi Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz	
	Yönetici (N)	Öğretmen (N)	Yönetici (N)	Öğretmen (N)
Prog.içeriği ve süresi	2	3	19	38
Prog.hazır.esas.ve uyarla.	7	7	18	37
Programın amacı	-	-	4	7
Diğer	1	-	1	1

Deneklerin 14'ü programın hazırlanma ve uyarlanabilme özelliğinin kaynaştırmayı olumlu etkilediğini ifade ederlerken, 57'si programın içeriği ve süresinin, 55'i programın hazırlanma ve uyarlanabilme özelliğinin, 7'si programın amacının kaynaştırma üzerinde olumsuz yönde etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Kaynaştırmada Araç-Gereçlerden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili Bulgular

Deneklere kaynaştırma uygulamasında araç-gereçlerin etkisinin olup olmadığı, varsa araç-gereçlerin hangi özelliklerinin kaynaştırmayı nasıl etkilediği konusunda görüşleri sorulmuştur.

G . Kaynaştırma uygulamalarında araç-gereçlerden kaynaklanan sorunlar konusunda öğretmen ve okul yöneticilerinin

görüşleri nelerdir? şeklinde ifade edilen yedinci alt amaca ilişkin sorular ve bulgular sırasıyla şunlardır:

G. 1. Halen kullanmakta olduğunuz araç-gereçlerin özelliklerinin kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler?

Deneklerin, halen kullanılmakta oldukları araç-gereçlerin özelliklerinin kaynaştırma üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerine ilişkin görüşleri Tablo 45'te yer almaktadır.

TABLO 45
Deneklerin Halen Kullanmakta Oldukları Araç-Gereçlerin
Özelliklerinin Kaynaştırma Üzerindeki Etkilerine İlişkin
Görüşleri

	Hem Olumlu Hem Olumsuz		Olumlu		Olumsuz		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	7	29	8	33	9	38	24	100
Öğretmen	20	50	9	23	11	27	40	100

Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta aldığı eğitimin, halen kullanılmakta olan araç-gereçlerin özelliklerinden etkilenmediği biçiminde görüş bildiren denek sayısı 2'dir. Deneklerin çoğu halen kullanılmakta olan araç-gereçlerin özelliklerinin kaynaştırma üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri olduğunu ifade etmişlerdir.

Deneklerin %34.5'i (N=27) hem olumlu hem de olumsuz

etkileri olduğunu, %28'i (N=17) olumlu etkileri olduğunu, %32.5'i (N=20) olumsuz etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Deneklerin kaynaştırmayı halen kullanmakta oldukları araç-gereçlerin hangi özelliklerinin olumlu, hangilerinin olumsuz etkilediğine ilişkin görüşleri Tablo 46'da yer almaktadır.

TABLO 46

Deneklerin Halen Kullanmakta Oldukları Araç-Gereçlerin Hangi Özelliklerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz	
	Yönetici (N)	Öğretmen (N)	Yönetici (N)	Öğretmen (N)
Araç gereç durumu	15	2	7	6
Ek araç gereç durumu	-	29	13	28
Diğer	1	-	1	2

Deneklerin 29'u var olan ek araç-gereç durumunun, 17'si var olan araç gereç durumunun kaynaştırma uygulamasını olumlu yönde etkilediğini ifade ederlerken, 41'i ek araç-gereç durumunun, 13'ü araç gereç durumunun kaynaştırma uygulamasını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

Kaynaştırmada Yasal Düzenlemelerden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin  ğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili Bulgular

Deneklere kaynaştırma uygulamasında kaynaştırmayla ilgili yasal düzenleme hakkında bilgilerinin olup olmadığı, bu durumunun kaynaştırmayı nasıl etkilediği, kaynaştırma ile ilgili hangi konuların öncelikle yasallaşması gerektiği konusunda görüşleri sorulmuştur.

H. Kaynaştırma uygulamasında kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemelerden kaynaklanan sorunlar konusunda  ğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir? şeklinde ifade edilen sekizinci alt amaca ilişkin sorular ve bulgular sırasıyla şunlardır:

H. 1. Kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemelere ilişkin bilgilerinizin kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler?

Deneklerin, kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemeler hakkında bilgi düzeylerine ilişkin görüşlerinin yüzdelik verileri Tablo 47'de yer almaktadır.

TABLO 47
Deneklerin Kaynaştırma Hakkında Yasal Bilgi Düzeylerine İlişkin Görüşleri

	Bilgim var		Bilgim az		Bilgim yok		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	19	73	4	15.4	3	11.6	26	100
Öğretmen	3	6.8	8	18.2	33	75	44	100

Deneklerin %52'si (N=36) kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemeler hakkında bilgilerinin olmadığını, %31'i (N=22) bilgilerinin olduğunu, %17'si (N=12) ise bilgilerinin sınırlı düzeyde olduğunu belirtmişlerdir.

Deneklerin, kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemeler hakkındaki bilgi düzeylerinin kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkilerine ilişkin görüşlerinin yüzdelik verileri Tablo 48'de yer almaktadır.

TABLO 48

Deneklerin Kaynaştırma Hakkında Yasal Bilgi Düzeylerinin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz		Etkilemiyor		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	2	7.7	23	88.5	1	3.8	26	100
Öğretmen	-	-	30	81.1	7	18.9	37	100

Deneklerin %84'ü (N=53) kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemeler hakkındaki bilgi düzeylerinin kaynaştırmayı olumsuz, %3'ü (N=2) olumlu etkilediğini belirtirken, %13'ü (N=8) kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemeler hakkındaki bilgi düzeylerinin kaynaştırmayı etkilemediğini belirtmiştir.

Deneklerin, kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemelerde hangi konuların belirginleştirilmesi gerektiği konusuna ilişkin görüşleri Tablo 49'da yer almaktadır.

TABLO 49

Deneklerin Kaynaştırma Hakkındaki Yasal Düzenlemelerde Yapılması Gereken Değişikliklere İlişkin Görüşleri

	Yönetici (N)	Öğretmen (N)	Toplam (N)
Uygulamanın ve öğrencinin tanımı	19	30	49
Personel özel.görv.ve sorum.dağl.	23	23	46
Destek hizmetler	13	17	30
Diğer	8	21	29

Diğer seçeneğini işaretleyen deneklerden 10'u kaynaştırma uygulamasını başarıyla yürüten öğretmenlerin kaynaştırmaya teşviki için maddi ve manevi olarak desteklenmesi için, 7'si aile eğitim programının yapılarak uygulanması için, 4'ü kaynaştırma uygulamasının denetim esaslarının belirlenmesi için, 3'ü seviye sınıfı uygulamasının başlatılması ve bu sınıflara kaynaştırma uygulamasının esaslarının belirlenmesi için, 3'ü kaynaştırma öğrencisinin eğitim sistemi içerisinde değerlendirme esaslarının belirlenmesi için, 2'si çıkarılacak yasa ve yönetmeliklerin yaptırım esaslarının belirlenmesi ve 2'si de tüm işleyişin uzmanlarla birlikte gözden geçirilmesi ve gerekli yasaların hazırlanması için komisyon kurulmasının yasal olarak karara bağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Kaynaştırmada Denetim ve Rehberlikten Kaynaklanan
Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle
İlgili Bulgular

Deneklere kaynaştırmayla ilgili denetim ve rehberlik yapıp yapılmadığı; yapılyorsa hangi kurum ve kişilerce yapıldığı; halen uygulanmakta olan denetim ve rehberlik esaslarının kaynaştırmaya olan etkisi; son yılda denetim ve rehberlik uygulamalarında değişiklik olup olmadığı; değişiklik varsa bunun etkisinin nasıl olduğu konusunda görüşleri sorulmuştur.

I. Halen uygulanmakta olan denetim ve rehberlik esaslarından kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir? şeklinde ifade edilen dokuzuncu alt amaca ilişkin sorular ve bulgular sırasıyla şunlardır:

I. 1. Halen uygulanmakta olan denetim ve rehberlik (okul müdürü, rehberlik ve araştırma merkezi ve müfettişlerce yapılan denetleme ve rehberlik) esaslarının kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler?

Deneklerin, kaynaştırmayla ilgili denetim ve rehberlik yapıp yapılmadığına ilişkin görüşlerinin yüzdeler verileri Tablo 50'de yer almaktadır.

TABLO 50

Deneklerin Kaynaştırmayla İlgili Denetim ve Rehberlik Yapılmasına İlişkin Görüşleri

	Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	-	-	14	58.4	10	41.6	24	100
Öğretmen	-	-	32	71	13	29	45	100

Deneklerin %68'i (N=46) kaynaştırmayla ilgili denetim ve rehberlik yapılmadığını, %32'si (N=26) kısmen denetim ve rehberlik yapıldığını belirtmişlerdir. Kaynaştırmayla ilgili denetim ve rehberlik yapıldığını ifade eden denek olmamıştır.

1.1.b. Denetim ve rehberlik kimler tarafından yapılıyor?

Deneklerden "hayır" ve "kısmen" cevabı verenlere yöneltilen bu soruya, okul yönetimi ve/veya rehberlik ve araştırma merkezince ve/veya müfettişlerce denetim ve rehberlik yapıldığını belirten denek sayısı 69'dur. Deneklerden 50'si müfettişlerce, 10'u okul idaresi ile müfettişlerce, 7'si rehberlik ve araştırma merkezi ile müfettişlerce denetim ve rehberlik yapıldığını belirtirken; 2'si ise hem okul idaresince hem müfettişlerce hem de rehberlik ve araştırma merkezince denetim ve rehberlik yapıldığını belirtmişlerdir.

1. 1. c. Denetim ve rehberliğin etkisi ne oluyor?

Deneklerden denetim ve rehberlik yapıldığını ifade edenlere yöneltilen, yapılan denetim ve rehberlik kaynaştırmayı nasıl etkiliyor sorusuna ilişkin görüşlerinin yüzdelik verileri Tablo 51'de yer almaktadır.

TABLO 51

Deneklerin Kaynaştırmayla İlgili Yapılan Denetim ve Rehberliğin Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz		Etkilemiyor		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	1	4	24	99.5	-	-	25	100
Öğretmen	2	4.8	36	87.9	3	7.3	41	100

Deneklerin %92'si (N=60) yapılan denetim ve rehberliğin etkisinin olumsuz, %4'ü (N=3) olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Deneklerin %4'ü (N=3) ise yapılan denetim ve rehberliğin kaynaştırmayı etkilemediğini ifade etmişlerdir.

I. 1. d. Müfettişlerce yapılan denetim ve rehberlik uygulamasında değişiklik var mı?

Deneklerden müfettişlerce denetim ve rehberlik yapıldığını ifade edenlere yöneltilen bu soruya ilişkin görüşlerinin yüzdelik verileri Tablo 52'de verilmiştir.

TABLO 52

Deneklerin Müfettişlerce Yapılan Denetim ve Rehberlik Uygulamasındaki Değişikliğe İlişkin Görüşleri

	Evet		Hayır		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Yönetici	4	18.2	18	81.8	22	100
Öğretmen	8	28.5	20	71.5	28	100

Deneklerin %76'sı (N=38) yapılan denetim ve rehberliğin önceki yıllardan farksız olduğunu, %24'ü (N=12) farklı olduğunu belirtmiştir.

Müfettişlerce yapılan denetim ve rehberlik uygulamasındaki değişiklik ne yönde?

Müfettişlerce yapılan denetim ve rehberlikte değişiklik olduğunu ifade deneklere sorulan bu soruya ilişkin yüzdelik verileri Tablo 53'te verilmiştir.

TABLO 53

Deneklerin Müfettişlerce Yapılan Denetim ve Rehberlik Uygulamasındaki Değişikliğin Etkisine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Yönetici	1	5	18	95	19	100
Öğretmen	3	12	22	88	25	100

Deneklerin %90'ı (N=40) müfettişlerce yapılan denetim ve rehberliğin etkisinin olumsuz, %10'u (N=4) olumlu olduğunu belirtmiştir.

**"Kaynaştırma" Kavramı ve Kapsamının
Anlaşılmasından Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Öğretmen
ve Yöneticilerin Görüşleri İle İlgili Bulgular**

Deneklere kaynaştırma kavramını kendilerine göre nasıl tanımladıkları; kaynaştırma kavramının anlaşılmasında kişilerarası farklılıklar olup olmadığı, farklılık varsa bunun etkisinin nasıl olduğu konusunda görüşleri sorulmuştur.

J. Kaynaştırma kavramının ve kapsamının anlaşılmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir? şeklinde ifade edilen onuncu alt amaca ilişkin sorular ve bulgular sırasıyla şunlardır:

J. 1. Kaynaştırma kavramını ve kapsamını kendinize göre tanımlayınız.

Deneklerin 67'si kaynaştırmayı, engelli öğrencilerin normal sınıfta öğretim görmesi olarak tanımlamışlardır. Bu tanımlı benimseyen deneklerden 26'sı kaynaştırmanın öğretimden çok yaşlıtlarına benzeş sosyal gelişim gösterebilmesi için normal akranları arasında eğitim görmesi olarak tanımlamışlardır. 32 denek ise kaynaştırmayı, normalden çok geri de olsa kaynaştırma öğrencisinin programa uygun bazı akademik çalışmalara katılarak normal sınıfta eğitim görmesi olarak tanımlamışlardır

J. 1. a. “Kaynaştırma” kavramının ve kapsamının anlaşılmasında kişilerarası farklılıklar var mı?

Deneklerin “kaynaştırma” kavramının ve kapsamının anlaşılmasında kişilerarası farklılıklar olup olmadığına ilişkin görüşlerin yüzdelik verileri Tablo 54'te yer almaktadır.

TABLO 54

Deneklerin Kaynaştırma Kavramının ve Kapsamının Anlaşılmasında Kişilerarası Farklılık Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

	Evet		Hayır		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Yönetici	24	100	-	-	24	100
Öğretmen	29	100	-	-	29	100

Deneklerin %100'ü (N=53) “kaynaştırma” kavramının ve kapsamının anlaşılmasında kişilerarası farklılıklar olduğunu belirtmiştir.

J. 1. b. “Kaynaştırma” kavramının ve kapsamının anlaşılmasında kişilerarası farklılıklar kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

Deneklerin “kaynaştırma” kavramının ve kapsamının anlaşılmasında kişilerarası farklılıklar olmasının kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinin yüzdelik verileri Tablo 55'te yer almaktadır.

TABLO 55

Deneklerin Kaynaştırma Kavramının ve Kapsamının Anlaşılmasında Farklılık Olmasının Kaynaştırmayı Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşleri

	Olumlu		Olumsuz		Etkilemiyor		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	-	-	24	100	-	-	24	100
Öğretmen	1	2.5	33	82.5	6	15	40	100

Deneklerin %90.5'i (N=57) “kaynaştırma” kavramının ve kapsamının anlaşılmasında kişilerarası farklılıklar olmasının kaynaştırma uygulamasına etkisinin olumsuz, %1.5'ü (N=1) olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Deneklerin %8'i (N=6) “kaynaştırma” kavramının ve kapsamının anlaşılmasında kişilerarası farklılıklar olmasının kaynaştırmayı etkilemediğini ifade etmişlerdir.

Kaynaştırmada Diğerk Etkenlerden Kaynaklanan
Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri İle
İlgili Bulgular

Deneklere kaynaştırma uygulamasını etkilediğini düşündükleri fakat bu görüşme formunda yer almayan sorunlar olup olmadığı, kaynaştırma uygulaması hakkında ne düşündükleri, başka nelerin kaynaştırmayı etkilediği konusunda görüşleri sorulmuştur.

Kaynaştırma uygulamasını etkileyen diğerk sorunlara ilişkin öğretmen ve yöneticilerin görüşleri nelerdir? şeklinde ifade edilen onbirinci alt amaca ilişkin sorular ve bulgular sırasıyla şunlardır:

Sorulan sorular dışında sizce kaynaştırmaya başka nelerin etkisi olabilir?

Deneklerin 43'ü kaynaştırma uygulamasının başlı başına sorun olduğunu belirtmişlerdir. Bugünkü şekliyle kaynaştırmanın uygulanmasının mümkün olmadığını belirterek öğretmen yetiştirme, öğretmeni maddi ve manevi olarak destekleme, program hazırlama ve yasal alt yapının oluşturulması ve gerekli fiziksel düzenlemenin yapılması gibi sorunlar giderilmeden kaynaştırma uygulamanın, kaynaştırılmış öğrenciye yarar yerine zarar vermek anlamına geldiğini vurgulamışlardır.

BÖLÜM IV

TARTIŞMA

Deneklerin tamamına yakını zihin engelli öğrencilerin kaynaştırmaya yerleştirilirken davranış ve öğrenme özelliklerinin hiç birinin yeterince tanılanmadığını belirtmişlerdir. Halihazırda yürütülmekte olan tanılama çalışmaları Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nde bir ya da birkaç psikometrik test ile sınırlı kalmaktadır. Bu nedenle, tanılama yalnızca öğrencinin etiketlenerek yönetmeliğe uygun şekilde, yani okulda özel sınıf olmaması halinde, kaynaştırma öğrencisi olarak kendi sınıfına yerleştirilmesini sağlamaktadır. Araştırmalar okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin etiketlenen çocuklara karşı tutum ve görüşlerinin genellikle olumsuz olduğunu, benzer performans düzeyine sahip olsalar bile farklı etiketlere sahip öğrencileri farklı değerlendirdiklerini destekler niteliktedir (Shotel, Iano ve Mc Gettingan, 1972). Öğrencinin işlevde bulunma düzeyini belirleyerek öğretim etkinliklerinin düzenlenmesine yol gösterici tanılama yapılmamasının, yapılan tanılamamanın öğretmenler tarafından yetersiz olarak nitelendirilmesine neden olduğu söylenebilir. Denekler, tanılamadaki yetersizliklerin kaynaştırmayı olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

Denekler, zihin engelli kaynaştırma öğrencilerinin davranış ve öğrenme özelliklerinin kaynaştırma uygulamasını eşit derecede

etkilediğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bir kısmı davranış özelliklerinin kaynaştırma üzerinde olumlu yönde etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Benzer bir araştırma yapan Pupke (1977) öğrencinin engel tür ve derecesiyle doğru orantılı olarak kaynaştırmaya ilişkin görüşlerin değiştiğini belirlemiştir. Bu bulgu, kaynaştırma öğrencisinde davranış sorunlarının olmamasının, kaynaştırma uygulamasının başarı şansını arttıracak izlenimini vermektedir.

Deneklerin yarısına yakın bir kısmı normal öğrencilerde de kaynaştırma öğrencisinde görülen davranış sorunlarına benzer sorunların görüldüğünü belirtmişlerdir. Bu bulgu, öğretmenler için sorun oluşturan davranış özelliklerinin kaynaştırma öğrencisine özgü olmadığını göstermektedir.

Deneklerin çoğunluğu tarafından kaynaştırılmış öğrencinin geç öğrenmesi, dikkat süresinin az olması ve dersle ilgilenmemesi gibi öğrenme özelliklerinin kaynaştırmayı olumsuz yönde etkilediği belirtilmiştir. Öğretmenler kaynaştırılmış öğrencinin derse katılımsız olmasını ve çabuk unutmasını da sorun olarak vurgulamışlardır. Mc Evoy, Nordquist ve Cunningham (1984) gibi araştırmacılar da normal sınıf öğretmenleriyle ilgili olarak benzer bulgular elde etmişlerdir. Bu bulgular, kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin bu tür sorunları kabul etme ve bu sorunlarla başa çıkma yolları bulmada ve öğretim yöntemleri gibi konularda desteğe gereksinim duydukları izlenimini vermektedir.

Okul yöneticileri daha çok davranış özelliklerinin, öğretmenler ise öğrenme özelliklerinin kaynaştırmayı olumsuz yönde etkilediğini vurgulamışlardır. Savage (1971) ve Overline

(1977) de yaptıkları araştırmada yöneticilerin kaynaştırma konusundaki görüşlerinin eğitimde görev alan öğretmenlerden daha olumlu olduğunu bulmuşlardır. Yöneticiler ve öğretmenler arasındaki bu farklılık, yöneticilerin kaynaştırma öğrencisini daha çok öğretim etkinliği dışındaki zamanlarda gözlemlene fırsatına sahip olmalarından kaynaklanıyor olabilir.

Kaynaştırma, zihin engelli öğrencilerin destek hizmetler ve uygun düzenlemeler olmaksızın normal sınıflarda kalmalarına izin vermek demek değildir (Vitello ve Soskin, 1985; Paul, Trunbull ve Cruickshank, 1977); öğrencinin en az kısıtlayıcı ortamda daha uygun hizmet alabilmesini temel alan bir yerleştirme yaklaşımıdır (Vitello ve Soskin, 1985; Paul, Turnbull ve Cruickshank, 1977). Bunun için kaynaştırma öğrencisinin tanılanması, etiketlemeden öteye götürülerek, öğrencinin davranış ve öğrenme özelliklerinin kaynaştırma uygulamasına ışık tutacak nitelikte belirlenmesi biçimine dönüştürülmelidir.

Deneklerin büyük bir çoğunluğunun sınıf öğretmenin özelliklerinin kaynaştırma uygulamasını etkilediği konusunda görüş birliğine vardıkları görülmektedir. Yöneticiler sınıf öğretmenin özelliklerinin kaynaştırma üzerinde olumlu olduğu kadar olumsuz etkilere de sahip olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler ise kendi özelliklerinin kaynaştırmayı daha çok olumsuz yönde etkilediğini vurgulamışlardır. Redden ve Blackhurst (1978) normal sınıf öğretmenlerinin engelli öğrencilerin kendi sınıflarına yerleştirilmelerine karşı isteksiz olduklarını göstermiştir. Ancak öğretmenlerin bu tutumlarının çok katı olmadığı, kaynaştırma konusunda bilgilendirildiklerinde tutumlarının olumlu yönde değiştiği de belirlenmiştir. Benzer olarak bu araştırmada da

öğretmenler kaynaştırma uygulayabilmeleri için özel eğitim konusunda ek formasyon almaları gerektiğine inandıklarını ve öğretmenlik formasyonlarında yetersizlikler olduğunu düşündüklerini de ifade etmişlerdir.

Denekler kaynaştırmayı öğretmenin kişilik özelliklerinin, deneyimlerinin, formasyonlarının ve kaynaştırmayı benimsemiş olmalarının olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Öğretmenler özellikle kaynaştırmayı benimsemiş olmanın önemli olduğunu vurgulamışlardır. Baker ve Zigmond (1970) yaptıkları araştırma sonucunda kaynaştırma programlarının etkili olabilmesi için öğretmenlerin bu uygulamaya karşı istekli olmalarının önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgular, kaynaştırmayı her sınıfta, her öğretmenle, kaynaştırma sınıfını ve/veya öğretmenini kaynaştırmaya hazırlamaksızın başarılı kılmanın zorluklarını sergilemektedir.

Denekler okuldaki diğer öğretmen ve yöneticilerin kaynaştırmayı daha çok olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Deneklerin tamamına yakını, öğretmenlerin birbirleriyle bilgi ve beceri alışverişi yapmamalarının ve kaynaştırmanın herkes tarafından benimsenmemesinin önemli bir sorun olduğunu vurgulamışlardır. Benzer olarak Shotel, Iano ve McGettigan (1972) araştırmalarında okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin etiketlenen tüm çocuklara karşı tutum ve görüşlerinin olumsuz olduğunu belirlemişlerdir. Bu bulgu da, yalnızca kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin değil, diğer öğretmenlerin de kaynaştırmayı benimsemelerinin önemli olduğunu göstermektedir.

Deneklerin tamamına yakını, yardımcı hizmetler

kadrosundaki personelin kaynaştırma üzerinde etkisinin olmadığını ifade etmişlerdir. Yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin etkisinden bahseden bazı denekler ise bu etkinin olumlu ve olumsuzluk yönünden eşit olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgulara dayanarak yönetici ve öğretmenlerce yapılacak bilinçli yönlendirmelerle yardımcı hizmetler kadrosundaki personelden sorun gelmeden kaynaştırma uygulamalarını yürütmenin mümkün olabileceği söylenebilir.

Denekler, fiziksel ortamın da kaynaştırma uygulamasında önemli bir etken olduğunu ifade etmişlerdir. Denekler gerek okulun gerekse sınıfın fiziksel özelliklerinin kaynaştırma uygulamasını benzer düzeyde olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Denekler ilkokul binalarının çok katlı olmasının ve merdivenlerinin uygun olmamasının; okul bahçesinin çocuk sayısına göre yetersiz olmasının ve bahçede oyun ortamı düzenlemesi yapılmamasının kaynaştırma uygulamasını olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Kaynaştırmayı olumsuz yönde etkileyen sınıf özellikleri arasında, sınıfın büyüklüğünün öğrenci sayısına uygun olmaması ve sıraların yetersiz olması sıralanmıştır.

Şehir merkezlerindeki okullar uzun yıllar önce o zamanki okul planlarına göre yapılmış binalardır. Şehir merkezlerinde öğrenci sayısı arttıkça, yeni okul yapma zorlukları nedeniyle var olan binalar ya kapasiteleri üzerinde kullanılmış ya da okul bahçelerine ek binalar yapılarak kapasite arttırılmaya çalışılmıştır. Ancak artan kapasite oranında öğrencilerin oyun alanları daraltılmıştır. Sınıflar da ek bina durumuna göre ayarlandığından ısınma, ışık alma ve boyutlar yönünden her zaman istenilen ölçütler karşılanamamaktadır. Bu durum, okulda okuyan

normal çocuklar kadar kaynaştırma öğrencilerini de olumsuz yönde etkilemektedir.

Deneklerin tamamına yakını sınıftaki diğer öğrencilerin kaynaştırma uygulamasını etkilediği görüşünü paylaşmaktadırlar. Madell ve Stran (1978) kaynaştırmaya ilişkin öğretmen görüşlerinin sınıf mevcuduyla ilişkisini araştırmışlar ve sonucunda, görev yaptığı sınıf mevcudu daha kalabalık olan öğretmenlere kıyasla sınıf mevcudu 25-27 arasında olan öğretmenlerin, kaynaştırma programına yönelik görüşlerinin daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Denekler, sınıftaki diğer öğrencilerin kaynaştırılan öğrenciyi kabul etme düzeylerinin kaynaştırmayı olumlu yönde olduğu kadar olumsuz yönde de etkilediğini belirtmişlerdir. Denekler, kaynaştırma öğrencisinin diğer öğrenciler tarafından kabulünde kaynaştırma öğrencisinde davranış sorunları olup olmasının önemli olduğunu vurgulamışlardır. Bu bulgu, tanılamada öğrencinin sosyal yönden de değerlendirilmesi gerektiğini, davranış sorunlarının olmamasının kaynaştırma uygulamasının başarı şansını arttıracak yöndeki görüşe güç kazandırmaktadır. Ayrıca deneklerin çoğunluğu, sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkilerinin sınıf öğretmenine bağlı olduğunu belirtmişlerdir. Deneklerin bir kısmı öğrencilerarası ilişkilerin olumsuz etkileri olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bulgular, normal öğrencilerin kaynaştırmaya olan etkisinin, öğretmen eğitimi ile kontrol altına alınabileceği izlenimini vermektedir. Kaynaştırma öğrencisi normal sınıfa yerleştirilmeden önce, kaynaştırma öğretmeni, kaynaştırma sınıfı ve kaynaştırma öğrencisi kaynaştırma uygulamasına hazırlanmalıdır.

Deneklerin tamamına yakını kaynaştırma öğrencisi

konusunda sınıftaki normal öğrencilerin eğitimden geçirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ancak böyle bir eğitimin kaynaştırma öğrencisinin diğer çocuklar tarafından fark edilmesine de neden olabileceğini; bu nedenle çocuklar eğitimden geçirilse bile öğretmenin sürekli ve sistemli bir şekilde sınıfı yönlendirmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Deneklerin çoğunluğunun, okuldaki normal öğrencilerin kaynaştırma uygulamasını etkilediği görüşüne katıldıkları görülmektedir. Denekler okuldaki öğrencilerden kaynaklanan sorunların öğrencilerarası ilişkiler ve kabul boyutunda olduğunu belirtmişlerdir. Bu sorunlarla ilgili olarak yöneticiler, kaynaştırma uygulamasının aynı düzeyde benimsenmemesi nedeniyle, diğer öğretmenlerin sınıflarında kendi öğrencilerini kaynaştırma konusunda yeterince yönlendirmediklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgudan hareketle, kaynaştırma uygulamasında okuldaki normal öğrencilerin gözardı edilemeyeceği, yönetici ve diğer öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik tutumlarının sınıf ortamında olduğu gibi okul içinde de olumlu olması gerektiği söylenebilir. Okuldaki normal öğrencilerin yönlendirilmesi halinde kaynaştırmanın olumlu yönde etkileneceği görülmektedir.

Denekler okulun yakın çevresinin kaynaştırma açısından önemli bir etken olduğunu; özellikle sosyo-kültürel yapının kaynaştırmayı olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Bu konuda farklı araştırma bulgularına da rastlanmaktadır. Örneğin, Murray ve Payne'in (1974) çalışmalarında kırsal ve kentsel alanlarda görev yapan okul yöneticilerinin zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasına ilişkin istek düzeylerinin düşük olduğuna ilişkin veriler elde etmişlerdir. Peterson (1977) ise çalışmasında kırsal

ya da kentsel alanlarda yönetici olmanın kaynaştırma programına ilişkin görüşlerde farklılıklar yaratmadığına ilişkin bulgular elde etmiştir. Bu bulgulara göre sosyo-kültürel yapı ve kaynaştırmaya etkilerinin neler olabileceği daha ileri araştırmalarda yeniden incelenmelidir.

Deneklerin tamamına yakını kaynaştırma öğrencisinin ailesinin kaynaştırma uygulaması üzerinde çok önemli etkileri olduğu konusunda görüş birliğine varmışlardır. Ailenin kendi çocuğunu kabul etmesinin ve kaynaştırma konusunda eğitim almasının gerektiği; ancak bu konularda eksiklikler olduğu ve bu eksikliklerin kaynaştırmayı olumsuz yönde etkilediği belirtilmiştir.

Denekler ailenin kaynaştırma açısından en önemli özelliğinin aile içi iletişim düzeyi olduğunu; bunun yanısıra ailenin eğitim ve ekonomik düzeylerinin de kaynaştırmayı olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir. Ailelerin çocukları ile ilgilenmemesi en büyük sorun olarak belirtilmiş; çocuğun durumunu kabul etmeme, çocuğun eğitiminin yararına inanmama ve çocuğu tanımamanın da olumsuz etkileri vurgulanmıştır.

Deneklerin büyük bir çoğunluğu, diğer normal çocukların ailelerinin kaynaştırma üzerindeki etkilerinin öğretmene bağlı olduğunu belirtmişlerdir. Kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu sınıftaki normal çocukların aileleri deneklerin bir kısmı tarafından olumsuz bulunmuştur. Bunun nedeni, kaynaştırılmış öğrencinin neden olacağı herhangi bir olumsuzluktan ilk etkilenenin sınıftaki normal çocuklar olması olabilir.

Deneklerin tamamına yakını halen uyguladıkları programın

kaynaştırma açısından pek çok sakınca içerdiğini belirtmişlerdir. Bu sakıncaların başlıcaları, programın kapsamının çok geniş olması, belli sürede tamamlanma zorunluğunun olması ve program hazırlanırken yalnızca normal çocukların gelişiminin gözönünde bulundurulmuş olmasıdır. Denekler ayrıca, kaynaştırma öğrencisine göre uyarlama yapabilmek için programda yeterli açıklamaya yer verilmemesinin de kaynaştırmayı olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Baker ve Zigmond (1970) araştırmalarında, normal sınıf öğretmenlerinin program dışına çıkmadıklarını, kaynaştırılan öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak herhangi bir düzenlemeye gitmediklerini vurgulamışlardır. Bir anlamda kaynaştırmanın temeli bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlamak ve uygulamaktır. Var olan programın esnek uygulamalar açısından elverişli olmaması ve öğretmenlerin bireyselleştirme konusunda bilgi ve beceri sahibi olmamaları kaynaştırma uygulamasının başarıya ulaşmasını engellemektedir.

Deneklerin yarısı halen kullanmakta oldukları araç-gereçlerin kaynaştırma uygulamasını olumsuz yönde etkilediğini, kaynaştırma öğrencilerinin özelliklerine uygun araç-gereçlerin bulunmadığını ve sağlanmasının da çoğu kez mümkün olmadığını belirtmişlerdir.

Deneklerin yarısı kaynaştırma ile ilgili yasal bilgisinin olmadığını, bir kısmı ise çok az bilgiye sahip olduğunu belirtmişlerdir. Kaynaştırma konusunda bilgi sahibi olduğunu belirten deneklerin büyük bir çoğunluğunu yöneticiler oluşturmaktadır. Bu durum, öğretmenlerin yasal konularda bilgi edinmede isteklilik göstermedikleri şeklinde yorumlanabilir. Stoner (1981) yaptığı araştırmada yönetici ve öğretmenlerin

kaynaştırma uygulamasına olumlu bakmama nedeninin kaynaştırmanın yasalarda yer alması nedeniyle uygulamaya alınması, uygulama ile ilgili görüşlerinin sorulmaması ve engellilik konusunda bilgi sahibi olmamaları olarak ifade etmişlerdir. Bilgilerinin yetersiz olduğunu ifade eden deneklerin büyük bir çoğunluğu, kaynaştırma uygulamasının yasal (yasa, yönetmelik, tüzük, genelge) boyutuyla ilgili bilgi sahibi olmamalarının kaynaştırma uygulamasını olumsuz yönde etkilediğini savunmaktadırlar.

Denekler kaynaştırmaya ilişkin yasal düzenleme değişikliği önerilerinde, (a) kaynaştırma uygulamasının ve kaynaştırma öğrencisinin tanımı, (b) personel özelliklerinin, görevlerinin ve sorumluluklarının tanımı, (c) destek hizmetlerin tanımı konularının açıklığa kavuşturulması gerektiğini belirtmişlerdir. Ancak, bu konuların bir kısmı mevcut yasal düzenlemelerde yer almaktadır. Dolayısıyla yasal boyutla ilgili var olduğu öne sürülen sorunların yasal yetersizlikler kadar, öğretmen ve yöneticilerin var olan yasal düzenlemeleri bilmemelerinden de kaynaklandığı düşünülmektedir.

Deneklerin yarısından fazlası kaynaştırma konusunda denetleme ve rehberlik yapılmadığını ifade etmişlerdir. Denetleme ve rehberliğin yapıldığını belirten denekler de rehberlikten çok denetimin yapıldığı görüşündedirler. Deneklerin tamamı denetim ve rehberliğin yalnızca müfettişlerce yapıldığını, bunun da kaynaştırmayı olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Yine deneklerin tamamına yakın kısmı müfettişlerce yapılan denetimlerde kaynaştırma uygulaması ve kaynaştırma öğrencisinin gözönüne alınmadığını, bunun da kaynaştırma uygulamasını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

Deneklerin yapmış oldukları kaynaştırma tanımları arasında farklılıklara rastlanmıştır. Deneklerin bir kısmı kaynaştırmanın engelli çocukla normal çocuğun bir arada eğitim-öğretim görmesi demek olduğunu ifade ederken; bir kısmı da bütün sakatların normal sınıflara yerleştirilip idare edilmesi olarak tanımlamışlardır. Ayrıca deneklerin tamamının "kaynaştırma" sözcüğünü aralarında farklı şekillerde anlaşıldığını düşündükleri görülmektedir.

Özetle, öğretmenler ve yöneticiler kaynaştırmanın halihazırda olduğu gibi kaynaştırma öğretmeni kaynaştırma konusunda eğitilmeden, öğretmen kaynaştırma uygulamasının temel taşı konumunda olduğu halde maddi ve manevi yönden ödüllendirilmeden, eğitim programları kaynaştırma açısından uygun hale getirilmeden ve "kaynaştırma" kavramının ne demek olduğu tam olarak bilinmeden uygulanmaması gerektiğini; kaynaştırmanın bu şekilde uygulanmasının yarar yerine zarar getirmeye devam edeceğini belirtmişlerdir.

Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Okul yöneticilerinin ve okulda görevli tüm öğretmenlerin kaynaştırma konusunda bilgilendirilmelerinin, kaynaştırma uygulamasının kabul görmesini ve başarı şansının artmasını kolaylaştırabileceği düşünülmektedir.

2. Kaynaştırma öğrencisinin tanılanması, etiketlemeden öteye götürülerek, öğrencinin davranış ve öğrenme özelliklerinin kaynaştırma uygulamasına ışık tutacak nitelikte belirlenmesi biçimine dönüştürülmelidir.

3. Kaynaştırmanın başarılı bir biçimde uygulanması ailelerin

özellikleriyle yakından ilişkili olduğu izleniminden hareketle, kaynaştırma öğrencilerinin ailelerine danışmanlık hizmeti götürülmesi de yararlı olacaktır.

4. Kaynaştırma öğrencisine ve öğretmenine yönelik rehberlik ve denetim çalışmalarının yeniden yapılandırılması gerekmektedir.

5. Kaynaştırmanın yasal dayanakları daha belirgin hale getirilmelidir. Ayrıca, tüm öğretmenlerin ve yöneticilerin yasal düzenlemelerle ilgili bilgi eksikliklerini gidermek için çalışmalara yer verilmelidir.

6. Kaynaştırma öğrencisi normal sınıfa yerleştirilmeden önce, kaynaştırma öğretmeni, kaynaştırma sınıfı ve kaynaştırma öğrencisi kaynaştırma uygulamasına hazırlanmalıdır. Bu hazırlık özel eğitim destek hizmetleri aracılığıyla gerçekleştirilebilir. Halihazırda, okullarda özel eğitim destek hizmetleri verilmemektedir. Bu konuda kısa dönemli çözüm, rehberlik ve araştırma merkezlerinin personelinin bir bölümünün özel eğitim destek hizmet personeli olarak yetiştirilmesi ve görevlendirilmesi olabilir. Uzun dönemli çözüm olarak ise, okullarda özel eğitim destek hizmet kadrosuna yer verilmesi önerilebilir.

7. Öğretmen yetiştiren programların kaynaştırma konusunda derslere yer vermeleri, tüm öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin temel bilgi ve becerilere sahip olarak öğretmenliğe başlamalarını sağlayabilecektir.

8. Okul ve sınıfların fiziksel özellikleri ve araç-gereçleri kaynaştırma uygulamasına uygun hale getirilmelidir.

İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Diğer özür gruplarının kaynaştırılmasında var olan sorunlar ve bu sorunların nedenleri araştırılmalıdır.

2. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırma uygulamasındaki başarıyı etkileyen öğretmen, öğrenci, aile ve ortam özellikleri deneysel, yarı-deneysel ve nedensel-karşılaştırma araştırmalarıyla incelenmelidir.

3. Benzer özellikte olup da kaynaştırmaya yerleştirilen ve özel eğitim ortamlarına yerleştirilen zihin engelli öğrencilerin akademik ve sosyal başarı düzeylerini karşılaştıran araştırmalar yapılmalıdır.

Sınırlılıklar

1. Araştırma tek bir ildeki öğretmenler ve yöneticilerden toplanan verilerle sınırlıdır.

2. Araştırma öğretmen ve yöneticilerin görüşme sürecinde ifade ettikleri görüşlerle sınırlıdır. Dolayısıyla görüşme tekniğinin bir kısım sakıncaları bu araştırma içinde geçerlidir.

3. Görüşme verileri niceliksel olarak çözümlenmiş olup niteliksel irdellemelere yer verilmemiştir. Bu nedenle, görüşme sırasında toplanmış verilerin tümünün bu raporda sunulması ve yorumlanması gerçekleştirilememiştir.

KAYNAKÇA

- Aileo, B. (1976). Mainstreaming: Teacher training wokshops on individualized instruction. Reston, Virginia, The Council for Exceptional Children, 29 pp.
- Anderson, K. A. (1973) "The Shopping Behavioral of Parents of Mental Retarded children", Mental Retardational.
- Arı, O. (1976). "Olasılık ve Örneklem Alma", Toplum Bilimlerinde Araştırma ve Yöntem, s. 59-78. T.O.D.A.İ.E. Yayınları, Sevinç Matbaası, Ankara,1976.
- Bailey, K.D. (1982). Methods of social research. (2.Baskı), New York: The Free Press, Macmillan Puplishing Co.
- Baldvin, W.K. (1958). "The social position of the educable mentally retardet child in the regular grades in the public schools", *Exceptional Children*, 25, 106-108, 112.
- Bayrak, C. (1992). Eğitim yüksekokullarında örgütsel değişme. Eskişehir: A.Ü.Yayınları, No: 547.
- Becker, S.G. (1980) "The effectiveness of inservice training using simulation videotape and participatory lecture in changing attitudes and increasing diagnostic abilities of elemantary teachers involved in

mainstreaming", Dissertation Abstracts International, 40,11A

Birch, J.W. (1974) "Mainstreaming: Educable mentally retarded children in regular classes", Minneapolis: University of Minnesota Leadership Training Institute.

Blankenship, C. ve Lilly, M.S. (1981). Mainstreaming students with learning and behavior problems. Treaning School Bulletin, 57, 48-59.

Borg, W.R. ve Gall, M.D.(1971). Educational Research An Introduction. (2. edition) New York.

Bricker, W. A. ve Bricker, D. D. (1978). "An Early Language Training Strategy". Ed. Schiefelbusch. L. VE L. Lloyd. Language Perspectives Acquisition and Intervention. Univesity Park Pr.Baltimore.

Brooks, B.L. ve Bransford,L.A. (1971) Modificiation of teachers attitudes toward exceptional children, Exceptional Children, 38, 259-60.

Bronfenbrenner, U.(1974). A report on longitudinal evaluationsof preschool programs: Is early intervention effective (2.Baskı) Washington D.C.: Department of Health, Education and Welfare.

Çağlar, D. (1979). Geri Zekalı Çocuklar ve Eğitimi. (2. Baskı), Ankara: A.Ü.E.F. Yayınları, No: 82

De Leo, R.(1976). The attitudes of public school administrators and teacher toward the integrations of children with special need into regular classroom educational programs. Dissertation Extracts International, 32, 2.

Diebold, M. E. (1986) "A School-Level Investigation of Predictions of Attitudes About", Mainstreaming" Journal of Special Education. Vol. 20, No 2,

Doorlag, D. ve Levis, R. (1987). Teaching Special Students in the Mainstream, (Second Ed.), Merill Publishing Company, Colombus.

Dunn, L. M. (1968). "Special Education For The Midly Retarded: Is much of it justifiable?" Exceptional Children, 35, 5-22.

Dunn, L. M. (1973). Children with mild general learning disabilities. In L.M. Dunn (Ed.), Exceptional Chilrden in the Schools: Special Education in Transition.(2. Baskı) New York: Holt, Rinehart ve Winston.

D.P.T. (1992). Zihin engelliler alt çalışma raporu. Engelliler için eğitim modelleri geliştirme projesi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Enç, M., Çağlar, D. ve Özsoy, Y. (1981). Özel eğitime giriş. Ankara: Karatepe Yayınları.

Eripek, S. (1986). "Engelli Çocukların Normal Sınıflara Yerleştirilmesi", Eğitim Fakültesi Dergisi, 1-2, s.157-167 Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1986

Eripek, S. (1993). Zihinsel engelli çocuklar. Eskişehir: A.Ü. Yayınları, No: 668.

Fox, D.J. (1969). The Research Process in Education. New York: Holt, Rinehart Winston.

Gay, L.R. (1987). Educational research: Competencies for analysis and application. (3.Baskı) New York: Macmillan Publishing Co.

Glas, R.M. ve Mecker, R.S. (1972) "Preparing elementary teachers to instruct mildly handicapped children in regular classrooms: A summer workshop", Exceptional Children, 39, 152-56.

Gottlieb, J. Semmel, M.I. ve Veldman, D.J. (1980). Educating Mentally Retarded Persons in the Mainstream. Baltimore, MD: University Park Press

Gottlieb, J. Semmel, M.I. ve Veldman, D.J. (1978). Correlates of social status among mainstreamed mentally retarded children, Journal of Educational Psychology, 70, 396-405.

Guilford, R. ve Upon, G. (1992). Special Educational Needs London: Routledge

Hallahan, D. P. , Kauffman, J. M. (1982) Exceptional Children.
(2. baskı) Prentice-Hall Int. Inc., New Jersey

Hallahan, D. P. , Kauffman, J. M. (1984) Special Education For Today. (3. baskı) Prentice-Hall Int. Inc., Englewood Cliffs, New Jersey

Harasymiv, S.J ve Horne, M.D. (1976) Teachers attitudes toward handicap children and regular class integration, The Journal of Special Education, 10,393-400.

Hallahan, D. P. , Kauffman, J. M. (1982) Exceptional Children.
(3. baskı) Prentice-Hall Int. Inc., New Jersey

Heward, W.L. ve Orlansky, M.D. (1980). Exceptional Children.
Colombus, O.H: Merrill.

Hobbs, N. (1975). The Futures of Children. San Fransisco: Jossey Bass.

Hoffman, E. (1975). The American public school and the deviant child: The origins of their involvement. Journal of Special Education, 9,415-423.

Horne, M. D. (1983). "Attitudes of Elementary Classroom Teachers Toward Mainstreaming", The Exceptional Children, Vol. 30, No 1, March

Hudson, F. , Reisberg, L. E., Wolf, R. (1983). "Changing Teachers' Perceptions of Mainstreaming", Teacher

Education - Special Education, Vol. 6 (1), 18-24

Jordan, T.E (1976). The Mentally Retarded. (4.baskı) New York: Merrill-Macmillan

Kahn, R.L. ve Cannell, C.E. (1957) The Dynamics of Interviewing- Theory, Tecnique and Cases. Wilay

Kanner, L.A. (1964). A history of the care and study of the mantally retarded. Springfield, IL: Thomas.

Kaptan, S. (1983). Bilimsel Araştırma Teknikleri. Ankara: Tekişik Matbaası.

Karasar, N. (1986). Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler. Ankara: Bahçelievler, P.K. 33.

Karasar, N. (1991). Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler. (2.Basım) Ankara: Bahçelievler, P.K. 33.

Keleş, R. (1976). Toplum Bilimlerinde Araştırma ve Yöntem. Ankara: TODAİE, Sevinç Matbaası(1976)

Kerlinger, F.N. (1964). Foundations of Behavioral Research. New York: Holt, Rinehart and Winston.

Kırcaali-İftar, G. (1992). "Kaynaştırma Becerileri Öz-Değerlendirme Aracı", Eğitim Fakültesi Dergisi, Anadolu Üniversitesi, C:8, S:1-2, ss. 119-129.

Kırcaali-İftar, G. (1994). "Kaynaştırma". Yayınlanmamış

Yüksek Lisans Ders Notları. Eskişehir.

Kirk, S. A. ve Gallagher, J. (1983). Educating Exceptional Children. (4. Baskı), Boston: Houghton Mifflin Co.

Konrot, A. (1991). Özel eğitim alanına öğretmen yetiştirmede bir uygulama. Özel Eğitim Dergisi, 1,47-53

Küçüker, S. (1994). "Kişisel görüşme notları". Ankara: Eğitim Bilimleri Fakültesi.

Lake, M.E.(1978) "Attitudes toward and knowledge of mildly handicapped students held by middle school general educators", Dissertation Abstract International,39 (2A), 814-815.

Lewis, R. ve Doorlag, D. (1987) Teaching Special Student in the Mainstreaming. (2. Baskı), Merrill Publishing Company, Columbus.

Lilly, M.S. (1975). Special education in transition: A competency base for classroom educators. In A. Johnson, R. Weatherman, ve A. Rehman (Eds.), Handicapped youth and the mainstream educator (pp.48-66). Vol.4, Leadership Series in Special Education. Minneapolis, MN: University of Minnesota, Audio-Visual Library.

Link, M.P.(1991). Is integration really the least restrictive environment? Teaching Exceptional Children. Summer

Issue.

Mac Millan, D. L. (1982) Mental Retardation in School and Society. (2. baskı), Boston: Little Brown and Co

Madden, N.A. ve Slavin, R.E. (1983). Mainstreaming students with mild handicaps: Academic and social outcomes, *Review of Educational Research*, 53, 519-569.

Mandell, C.J. ve Strain, P.S. (1978). "An analysis of factors related to the attitudes of regular classroom teachers toward mainstreaming mildly handicapped children", *Contemporary Educational Psychology*, 3(2), 154-162.

Madge, J. (1965). The Tools of Social Science An Analytical Description of Social Science Techniques. Anchor Books Doubleday and Comp.

Mark, F.D. (1980) "The attitudes of elementary teachers toward the mainstreaming of educable mentally retarded students in north western Ohio school districts", Bowling Green State University, EC 131150

Martin, E.V. (1972). Individualism and behaviorism as future trends in educating handicapped children, Exceptional Children, 38, 517-525.

McEvoy, M. A., Nordquist, V. M. ve Cunningham, J. L. (1984)

"Regular- and Special-Education Teachers' Judgments About Mentally Retarded Children in an Integrated Setting", American J. of Mental Defficiency, 89 (2), 167-173

M.E.B. (1990). Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığı. Milli Eğitim Temel Kanunu ve İlköğretim ve Eğitim Kanunu. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

M.E.B. (1991). Özel Eğitim Kurumlarını Tanıtıcı El Kitabı. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

M.E.B. (1991). I. Özel Eğitim Konseyi. Zihin Engelli Çocuklar Komisyonu Raporu. Ankara: Yaygın Eğitim Enstitüsü Matbaası.

M.E.B. (1991). 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu. Özel Eğitimle İlgili Mevzuat. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

M.E.B. (1991). Özel Eğitim ve Gençlik Şuralarında, Kalkınma ve İcra Planlarında Özel Eğitim. Milli Eğitim Basımevi.

Milli Eğitim Temel Kanunu (1739 SK). Resmi Gazete, 14574, 24 Haziran 1973

Michells, W. J. ve Karnes.(1968) Eğitimde Başarının Ölçülmesi. Çeviren: İbrahim Yurt Ankara: MEB Mesleki ve teknik Öğretim.

Mueller, D.J., Chase, C.I. ve Walden, J.D (1988). Effects of

reduced class size in primary classes, Educational Leadership, 45(5), 48-50.128.

Overline, H.M. (1977). "Mainstreaming- making it happen", A research report prepared for the California State Department of Education.

Özçelik, D.A. Araştırma Teknikleri Düzenleme ve Analiz. Ankara: ÜSYM.,1989.

Özsoy, Y., Özyürek, M. ve Eripek, S. (1989). Özel eğitim muhtaç çocuklar: Özel eğitime giriş. Ankara: Karatepe Yayınları, No: 7.

Özgüven, İ.E. (1980) Araştırmada, Seçme Psikolojik Danışma Görüşme İlke ve Teknikleri. Ankara: Emek, Yıldıztepe Koop. 5/61

Özyürek,M. (1983). Birlikte ve Ayrı Eğitimin Etkililiği. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları No: 123, Ankara.

Özel Eğitim Dairesi Başkanlığı, (1990)

Özel Eğitim Konsey Raporu, (1991)

Payne, R. ve Murray, R. (1974) "Principals' Attitudes Toward Integration of The Handicapped", Exceptional Children. October-74.

Paul, J. L., Turnbull, A. P. ve Cruickshank, W. M. (1977) Mainstreaming and Practical Guide. Syracuse, N. Y.:

Syracuse University Press, 147pp.

Peterson, E.L. (1977). A study of Mississippi public school superintendents and selected principals attitudes toward and knowledge of educating exceptional children in the "Least Restrictive Environment", Dissertation Abstracts International, 38(10), 6059-A

Pugach, M.C. (1985). The limitations of federal special education policy: The role of classroom teachers in determining who is handicapped. The Journal of Special Education, 19(1), 1123-137.

Pupke, W.R. (1977). The effects of school principals' experience on attitude toward and knowledge of handicapped students, Dissertation Abstracts, 38(08), 4737-A

Quay, H., Morse, W. VE Cutler, R. (1966). Personality patterns of pupils in special classes for the emotionally disturbed. Exceptional Children, 32, 297-301.

Redden, M. R., Blackhurst, A. E. (1978) "Mainstreaming Competency Specifications for Elementary Teachers", Exceptional Children. 44, 615-617.

Rena, B. L., Doorlag, D. H. (1987). Teaching Special Student in The Mainstreaming. (2. Baskı) Merrill Publishing Co. USA

- Reynolds, M.C., Weng, M.C. ve Walberg, H.J.(1987). The necessary restructuring of special and regular education, Exceptional Children, 20(5), 1-8.
- Rosen, M. Clark, G. ve Kivitz, M.S. (1977). Habilitation of the handicapped: New dimensions in programs for the developmentally disabled, Baltimore, MD: Brookes.
- Rummel, J. F. (1970) Eğitimde Araştırmaya Giriş. Çev: Rezan Taşçıoğlu. MEB Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı, Ankara.
- Sarason, S.B. ve Doris, J.(1979). Educational handicap, public policy, and social history. New york: Free Press.
- Savage, M.J. (1971). An investigation of the differences in attitudes between and among school administrators and special education personnel toward exceptional children. Unpublished Doctoral Dissertation, Boston College.
- Shotel, J. R., Iano, R. P. ve Mc Gettingan, J. F. (1972). "Teacher Attitudes Associated with Integration of Handicapped Children", Exceptional Children, 38, 677-83.
- Skeels, H.M ve Dye, H.B. (1939). A study of the effects of differential. Convention Proceedings of the American Association on Mental Deficiency, 44, 114-136.
- Smith, C.M., Neinworth J.T.ve Hunt F.M. (1983) The

exceptional child: A Functional Approach (2.Baskı).
New York: Mc Graw-Hill.

Smith, Patton, Ittenbach (1994). Mental Retardation (4.
Baskı), New York: Merrill and Maxwell Macmillan
International.

Snell, M.E. (1987). Systematic instruction of person with
severe handicaps (3. Baskı) New York:
Millery-MacMillian.

Stanley, J. V., Soskin, R. M. (1985).Mental Retardation Its
Social and Legal Context. Prentice-Hall Int. Inc.,
Englewood Cliffs, New Jersey

Stephans, T.M., Blackhurst, A.E. ve Magliocca, L.A. (1982).
Teaching Mainstreamed Students. New York: John
Wiley.

Stoner, M. (1981). "Education in Mainstreaming", Clearin
House. September 1981, 55, 39-42.

Tezcan,M. (1984). Eğitim Sosyolojisi. Ankara, Çağ Matbaası

Thurstone, T.G. (1959). An evaluation of educating mentally
handicapped children in special classes and regular
classes (U.S. Office of Education Cooperative
Research Program, Project No: OE SAE 6452),
University of North Carolina, Chapel Hill.

Uysal, Ş. (1976). "Sosyal Bilim Araştırmalarında Kullanılan

Araçların Geçerlilik ve Güvenirlikleri", Toplum Bilimlerinde Araştırma ve Yöntem, s. 35-58. T.O.D.A.İ.E. Yayınları, Sevinç Matbaası, Ankara,1976.

Uysal, Ş. (1976). "Verilerin Çözümlemesi ve Yorum", Toplum Bilimlerinde Araştırma ve Yöntem, s. 113-148. T.O.D.A.İ.E. Yayınları, Sevinç Matbaası, Ankara,1976.

Vitello, S. J. ve Soskin R. M. (1985). Mental Retardation: Its Social and Legal Context. Prentice-Hall Inc., Englewood Cliffs, New Jersey.

Vuran, S. (1989). "Tanı Aracı Geliştirme, Kullanma ve Uygulama" Anadolu Üniversitesi Yüksek Lisans Ders Ödevi, Eskişehir

Ysseldyke, J. E. VE Algozzine, B. (1984). Introduction to special education. Boston: Houghton Mifflin Company.

EKLER

1. Görüşme Yönergesi ve Klavuzu
2. Görüşme Formu
3. Görüşme Formu Anahtarı
4. Kayıt Formu
5. Sözleşme
6. Demografik Bilgi Formu
7. Ön Görüşme Formu
8. Çeşitli Kurumlarla Yazışmalar
9. Okullar Listesi

GÖRÜŞME FORMU KULLANMA YÖNERGESİ

Hazırlanan görüşme formu zihin engelli çocukların normal eğitim ortamlarına kaynaştırılmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerini belirlenmesine yöneliktir.

1. Görüşme Formunun Amaçları:

Kaynaştırma uygulamasının öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi.

Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

A. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında, kaynaştırılmış öğrencinin davranış ve öğrenme özelliklerinden kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

1. Kaynaştırılmış öğrencinin davranış ve öğrenme özelliklerinin belirlenmesiyle ilgili sorunlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi.

2. Kaynaştırılmış öğrencinin davranış özellikleriyle ilgilisorunlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi.

3. Kaynaştırılmış öğrencinin öğrenme özellikleriyle ilgili sorunlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi.

B. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında, okul personelinden kaynaklanan sorunlar konusunda öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

1. Kaynaştırma sınıfı öğretmenin özellikleriyle ilgili sorunlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi.

2. Okuldaki diğer öğretmenlerin ve yöneticilerin özellikleriyle ilgili sorunlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi.

3. Okuldaki yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin özelliklerinden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi.

C. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında, fiziksel ortamdan kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

1. Okulun fiziksel özelliklerinden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi.

2. Sınıfın fiziksel özelliklerinden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi.

D. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında, sosyal ortamdan kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

1. Sınıftaki diğer öğrencilerden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi.

2. Okuldaki diğer öğrencilerden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi.

E. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında, ailelerden kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

1. Kaynaştırılmış öğrencinin ailesinden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi.

2. Sınıftaki diğer öğrencilerin ailelerinden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi.

3. Okuldaki diğer öğrencilerin ailelerinden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi.

F. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında, eğitim programlarından kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

G. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında, araç-gereçlerden kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

H. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında, kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemelerden kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

I. Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasında, denetim ve rehberlikten kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul

yöneticilerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

J. Kaynaştırma kavramının ve kapsamının anlaşılmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

K. Kaynaştırma uygulamasında karşılaşılan diğer sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

II. Görüşme Formunun Özellikleri:

Bu görüşme formu genel amaç doğrultusundaki on ayrı alt amaç ve bunlara bağlı otuzbeş soru ile kaynaştırma uygulamasında karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerini belirlenmesine yöneliktir.

A) Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırma uygulamalarında kaynaştırılmış öğrencinin davranış ve öğrenme özelliklerinin kaynaştırma öncesinde yeterince belirlenip belirlenmediğine, hangi özellikleri yeterince belirlenmemiş olduğuna, öğrencinin bu özelliklerinin yeterince belirlenmemiş olmasının kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediğine, öğrencinin davranış özelliklerinin (Örn: izin almadan sınıfta gezinmesi veya dışarı çıkması, söz almadan konuşması, yüksek sesle konuşması, arkadaşlarına fiziksel olarak zarar vermesi, arkadaşlarının malına zarar vermesi, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediğine, öğrencinin yapılan kaynaştırma uygulamasını etkileyen davranış özelliklerinin neler olduğuna ve bu davranış özelliklerinden hangilerinin etkisi daha fazla olduğuna, kaynaştırma öğrencisinde görülen davranış

sorunlarına benzer sorunların (Örn: izin almadan sınıfta gezinme veya dışarı çıkma, söz almadan konuşma, yüksek sesle konuşma, arkadaşlarına fiziksel olarak zarar verme, arkadaşlarının malına zarar verme, v.b.) sınıftaki normal çocuklarda da olup olmadığına, öğrencinin öğrenme özelliklerinin (Örn: sınıfta dersle ilgilenmemesi, dikkat süresinin kısa olması, geç öğrenmesi, öğrenmenin kalıcı olmaması,v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediğine, kaynaştırılmış öğrencinin yapılan kaynaştırma uygulamasını etkileyen öğrenme özelliklerinin neler olduğuna ve bu öğrenme özelliklerinden hangilerinin etkisi daha fazla olduğuna, kaynaştırma öğrencisinde görülen öğrenme sorunlarına benzer sorunların (Örn: sınıfta dersle ilgilenmemesi, dikkat süresinin kısa olması, geç öğrenmesi, öğrenmenin kalıcı olmaması,v.b.) sınıftaki normal çocuklarda da olup olmadığına ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

B) Zihin engelli öğrencilerin normal sınıfta aldığı eğitimi, sınıf öğretmeninin özelliklerinin (Örn: kişilik özellikleri, tutumları, almış olduğu eğitim, mesleki deneyimi,v.b.), okuldaki diğer öğretmenlerin ve idarecilerin özelliklerinin (Örn: diğer öğretmenlerin kişilik özellikleri, tutumları, almış olduğu eğitim, mesleki deneyimi, v.b.) ve okuldaki yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin özelliklerinin (Örn: kişilik özellikleri, tutumları, almış olduğu eğitim, v.b.) nasıl etkilendiğine ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

C) Okulun fiziksel özelliklerinin (Örn: okul bahçesinin

büyüklüğü, okul binasının büyüklüğü, kat ve sınıf sayısı, okul bölümlerinin işlevsel ve uygun tahsis edilmesi, v.b.) ve sınıfın fiziksel özelliklerinin (Örn; öğrenci sayısına göre sınıfın büyüklüğü, sıra sayısı, sınıf ortamının işlevsel ve uygun düzenlenmesi, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilendiğine ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

D) Kaynaştırma uygulamasında sınıftaki diğer öğrencilerin kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediğine, sınıftaki diğer öğrencilerin, kaynaştırma öğrencisini kabullenme düzeylerinin ; sınıftaki diğer öğrencilerin kaynaştırma uygulamasına hazırlanmamış olmalarının yani kaynaştırma uygulaması başlatılmadan önce sınıfın kaynaştırma uygulaması ile ilgili eğitimden geçirilmemesinin veya eğitimden geçirildiği halde etkili olmamasının, kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediğine, okuldaki diğer öğrencilerin kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkilerinin neler olduğuna, okuldaki diğer öğrencilerin, kaynaştırma öğrencisini kabullenmesiyle ilgili sorun olup olmadığına, bu sorunun nedenleri ve etkilerinin neler olduğuna, okulun bulunduğu yakın çevrenin (sosyal, kültürel, ekonomik yapılanma) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediğine ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

E) Kaynaştırma uygulamasında kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediğine, kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin özelliklerinin (Örn: eğitim düzeyi, gelir düzeyi, ilişkide bulunduğu çevre, aile içindeki

ilişkiler, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediğine, kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin çocuğa karşı tutumunun (Örn: çocuğunu tam tanımaması, çocuğunun durumunu kabullenmemesi, çocuğunun eğitiminin yararına olan inancının az olması, aşırı ilgili veya ilgisiz olması,v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediğine, kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin çocuğunun durumu ve kaynaştırma ile ilgili eğitim almamış olmasının kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediğine, sınıftaki diğer öğrencilerin ailelerinin kaynaştırma uygulamasına etkilerinin nasıl olduğuna, okuldaki diğer öğrencilerin ailelerinin kaynaştırma uygulamasına etkilerinin nasıl olduğuna ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

F) Kaynaştırma uygulamasında halen uygulamakta olan eğitim (müfredat) programlarının kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkilerinin neler olduğuna, programların özelliklerinin (Örn: ağır ve kapsamlı olması, 180 işgününde bitme zorunluluğunun olması, tekrarlara yer vermeye uygun olmaması, sınıfın genel bir bütün gibi düşünülerek hazırlanmış olması, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkilediğine ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

G) Kaynaştırma uygulamalarında halen kullanmakta olan araç-gereçlerin özelliklerinin (Örn: araç-gereç yetersizliği, ek araç gereç gereksinimi, v.b.) kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler olduğuna ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

H) Kaynaştırma uygulamasında kaynaştırmayla ilgili yasal

düzenlemelere ilişkin bilgilerinin (Örn: tanımlar, personelin görev ve sorumluluklarının dağılımı, v.b.) kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkilerinin neler olduğuna ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

I) Kaynaştırma uygulamalarında halen uygulanmakta olan denetim ve rehberlik (okul müdürü, rehberlik ve araştırma merkezi ve müfettişlerce yapılan denetleme ve rehberlik) esaslarının kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkilerinin neler olduğuna ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

J) Kaynaştırma uygulamasında “Kaynaştırma” kavramının ve kapsamının anlaşılmasında kişiler arası farklılıklar olup olmadığına, varsa bu anlayış farkının nedenleri ve etkilerinin neler olduğuna ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

K) Sorulan sorular dışında kaynaştırma uygulamasını etkileyen diğer sorunların neler olduğuna ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

III. Görüşme Formunun Uygulanacağı Denek Grubunun Özellikleri:

Bu görüşme formu son üç yıl içinde sınıfında zihin engelli kaynaştırma öğrencisi okutmuş ve/veya okutmakta olan normal sınıf öğretmenlerine ve okul yöneticilerine uygulanmıştır. Bu nedenle zihinsel engelli öğrenci ile ilgili yaşantısı olan öğretmen

ve okul yöneticilerine uygulanabilir. Ancak soru ifadesinde bir kısım değişiklik yapılarak kaynaştırma uygulaması yapmaya hazırlanan öğretmenler içinde kullanılabilir.

IV. Önkoşul Davranışlar:

- Son üç yılda sınıfında zihin engelli kaynaştırma öğrencisi okutmuş ve/veya okutuyor olmak. (Okul yöneticileri için; son üç yılda okulunda zihin engelli kaynaştırma öğrencisi bulunmuş ve/veya bulunuyor olmak.)

- Ön Görüşme Formu'nda görüşme yapmayı kabul ettiğini belirtmiş olmak.

- Görüşme için gidildiğinde halen okulunda görevi sürüyor olmak.

- Görüşme randevusu için gidildiğinde gönüllülüğünü sürdürüyor olmak.

- Görüşme için zaman ayırabilmek.

V. Görüşme Formunda Kullanılacak Araçlar:

- Her bir görüşmeci için bir tane Görüşme Formu

- Görüşme Klavuzu

- Görüşme Formu Anahtarı

- Kalem

- Ses kayıt cihazı (küçük boy fakat alıcısı güçlü bir teyp)

- Ses kayıt bandı (bir yüzü 40dk.olan 90'lık kaset)
- Kayıt cihazına uygun (ve yeterli miktarda) pil veya adaptör
- Yapışkan küçük boy etiket

VI. Görüşme Formunu Uygulama Ortamı:

Görüşme formunun bireysel olarak uygulanması uygundur. Uygulama esnasında ses kaydı yapılacağından çok geniş ve boş mekanlardan ziyade sesi dağıtmayacak ve içinde rahat oturmaya yetecek kadar möble bulunan alanlar tercih edilmelidir. Ortamın deneği rahatsız etmemesi için, deneğin önerdiği yerlerden teknik açısından uygun olan seçilmelidir. Sesin kayıt edilmesi fikrinin az da olsa deneğin zihnini meşgul etmemesi açısından kayıt cihazı, cihazın teknik özelliğinin elverdiği ölçüde görüş alanı dışına ve makaraların dönüşünün görüşmeci tarafından görülebilecek şekilde yerleştirilmesi uygun olur.

VII. Görüşme Formunu Uygulama Süresi:

Görüşme formunun normal şartlarda uygulama süresi 40-45dk.'dır. Denekten ayırması istenilen bu süre, deneğin düşünme ve konuşma hızına göre değişebilmektedir. Denek tarafından sürenin uzatılma ihtimali değerlendirilmeli, normal şartlarda görüşmeci süreyi iyi kullanmaya ve aşmamaya özen göstermelidir.

VIII. Görüşme Formunu Uygulama Süreci:

Görüşme Ortamının Hazırlanması: Uygulama ortamı yukarıda belirtilen özellikte seçilerek düzenlendikten sonra deneğin rahat

olacağı yeri seçerek oturması istenir. Görüşmeci deneğin karşısına görüşme formundaki soruları göremeyeceği şekilde uygun bir mesafede oturmalıdır.

Görüşme formunu uygulamaya geçmeden önce deneğe açıklama yapılmalıdır. Yapılacak açıklamalar deneğin soruları doğrultusunda farklılaşmakla birlikte Görüşme Klavuzunda bir örneği bulunmaktadır.

IX. Değerlendirme:

Kayıt Formu: Görüşme Formu'nda her bir alt amaç ve onunla ilişkili diğer alt sorular için kayıt tutmaya elverişli boşluk bırakılmıştır. Görüşme esnasında yapılan ses kaydı her bir denek için iki kez bu formlara transkript edilecektir. Yapılan transkriptte göre deneğin görüşleri Görüşme Formu Anahtarı'na işlenecektir.

Doğruluk Ölçütü: Görüşme Formu Anahtarının güvenilirliği ortalama %88.1 olarak belirlenmiştir. Değerlendirmenin güvenilirliğinin düşmemesi için her bir denek için yapılan iki transkript dikkatlice okunarak Görüşme Formu Anahtarında uygun işaretleme yapılmalıdır. Görüşme Formu Anahtarında alt amaçlar ve ilişkili alt sorular kısaca yazılmıştır.

Görüşme Formu Anahtarına deneğin görüşleri işlendikten sonra her bir sorunun yanıtı için yüzdelik hesaplamalar yapılır.

GÖRÜŞME KLAVUZU

Ön görüşmelerde belirlediğimiz üzere bugün kaynaştırma konusunda sizinle görüşme yapacağız. Ben öncelikle yapacağımız görüşme hakkında biraz bilgi vermek istiyorum,

Kaynaştırma uygulamalarıyla ilgili görüşlerinizi belirlemek üzere sizinle yapacağımız bu görüşmede 11 anabashlık altında toplanmış 33 soru yeralmaktadır.

Sorular benim tarafımdan size okunacaktır. Sorunun bir kaç kez okunmasını, sorular yeterince açık gelmemiş ise açıklama yapılmasını istemekten çekinmeyiniz.

Soruları yanıtlarken sınıfınıza kaynaştırmaya yerleştiren öğrencinizle yaptığınız uygulamalarınızdan edindiğiniz yaşantılarınızdan yararlanmanızı istiyorum.

Görüşme esnasında bir arkadaş sohbetinde olduğunuz kadar rahat olmanızı rica ediyorum.

Görüşme esnasında konuşma hızında kayıt yapamadığımdan teyp kaydı yapmak itiyorum. Sizce de mahsuru yok ise bu Sözleşmeyi okuyarak imzalamanızı istiyorum.(Sözleşme verilerek

okunması; var ise soruların cevaplanması ve imzalanması beklenecek.)

Görüşmeye başlamadan önce araştırmada isminizi saklı tutmak amacıyla kendinizi kodlamanızı istiyorum.(Görüşülenin kendini kodlaması; görüşmeci kodunun teybe kaydedilmesi işlemi yapılacak.

Daha sonra demografik bilgiler sorularak doldurulacak.

Görüşmeyle ilgili sizin bana soracağınız bir şey yoksa görüşmemize başlamak istiyorum.

Görüşmeye zaman ayırdığınız için teşekkür ediyorum.

Bildiğiniz gibi konumuz kaynaştırma. Bu konuyu farklı yönlerden ele alacağız. Kaynaştırma denince öncelikle kaynaştırılan öğrenci aklımıza geliyor; şimdi öğrenci açısından kaynaştırmayı ele alalım,(denilerek A.1. sorusu sorulacak)

Normal sınıfa kaynaştırılacak zihin engelli öğrencinin davranış ve öğrenme özellikleri kaynaştırma öncesinde yeterince belirlenmiş oluyor mu? (yanıt vermede tereddüt ediliyorsa)

Sınıfınızda bulunan ya da sınıfınızda son üç yıl içinde kaynaştırmaya aldığınız öğrencinin kaynaştırılmadan önce davranış özellikleri; öğrenme özellikleri sizin yapacağınız eğitim ve öğretim çalışmalarına yön verecek şekilde tanılanmış mıydı? Yani Kaynaştırılmış öğrencinin davranış ve öğrenme özellikleri kaynaştırma için her zaman uygun oluyormu?

(Yanıta tanılamamanın tam yapılmadığı ifade ediliyorsa,) Sizce öğrencinin hangi özellikleri yeterince belirlenmemiş oluyor? Davranış özellikleri mi yeterince belirlenmiyor, öğrenme özellikleri mi yeterince belirlenmiyor? (Yanıt verilmesi

beklenecek, yanıt verme tamamlandığında)

Peki öğrencinin (görüşülen hangi özelliği belirtmişse o yinelenerek) özelliklerinin yeterince tanılanmadığını belirttiniz

Öğrencinin bu özelliklerinin yeterince belirlenmemiş olması kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

(Yanıt gelmemişse) Kaynaştırma öğrencisinin eğitim ve öğretimi için planlama yapacağınız zaman öğrencinin özelliklerini tam bilememek sizi nasıl etkiledi. (Yanıt verilmesi beklenecek, yanıt verme tamamlandığında 2. soruya geçilecek)

Sınıfınıza kaynaştırılan zihin engelli öğrenci diğer çocuklardan farklı davranışlar gösteriyor muydu? Yani kaynaştırılmış öğrencinin, yaptığınız kaynaştırma uygulamasını etkileyen davranış özellikleri var mıydı?

(Yanıt gelmemişse ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin, izin almadan sınıfta gezinmesi, dışarıya çıkması; söz almadan konuşması, yüksek tonda ses çıkarması; yanındaki arkadaşlarını rahatsız etmesi v.b. gibi

(yanıt verilmesi ya da örneklerle açıklaması tamamlandığında)

Bu davranış özellikleri kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu, nasıl etkiliyor? (Yanıt verilmesi beklenecek, bu özelliklerin kaynaştırma uygulamasını olumsuz etkilediği ifade edilmişse 2. sorunun (a) şıkkı sorulacak. Olumlu etkiledikleri ya da etkilerinin olmadığı ifade ediliyorsa A.2.a sorulmayacak)

Bu davranışlardan hangisi kaynaştırma uygulamasını daha fazla etkiliyor? (Yanıt verilmesi beklenecek, yanıt verme tamamlandığında A.2. sorusunun (b) şıkkı sorulacak)

Kaynaştırma öğrencisinde görülen davranış sorunlarına benzer sorunlar sınıftaki normal çocuklarda da var mı?

(Yanıt gelmemişse ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Sınıfınızdaki normal öğrencilerde de, izin almadan sınıfta gezinme, dışarıya çıkma; söz almadan konuşma, yüksek tonda ses çıkarma; yanındaki arkadaşlarını rahatsız etme v.b. gibi davranışlar gösterenler var mı?

(Yanıt verilmesi beklenecek, yanıt verme tamamlandığında A.3. sorusu sorulacak)

Sınıfınıza kaynaştırılan zihin engelli öğrenci diğer çocuklardan farklı öğrenme özelliği gösteriyor muydu? Yani kaynaştırılmış öğrencinin, yaptığınız kaynaştırma uygulamasını etkileyen öğrenme özellikleri var mıydı?

(Yanıt gelmemişse ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin, sınıfta dersle ilgilenmemesi, dikkat süresinin kısa olması, geç öğrenmesi, öğrenmenin kalıcı olmaması v.b. gibi

(yanıt verilmesi ya da örneklerle açıklaması tamamlandığında)

Bu öğrenme özellikleri kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu, nasıl etkiliyor? (Yanıt verilmesi beklenecek, bu özelliklerin kaynaştırma uygulamasını olumsuz etkilediği ifade edilmişse A.3. sorusunun (a) şıkkı sorulacak. Olumlu etkiledikleri ya da etkilerinin olmadığı ifade ediliyorsa A.3.a sorulmayacak)

Bu öğrenme özelliklerinden hangisi kaynaştırma uygulamasını daha fazla etkiliyor? (Yanıt verilmesi beklenecek, yanıt verme tamamlandığında 3. sorunun (b) şıkkı sorulacak)

Kaynaştırma öğrencisinde görülen öğrenme sorunlarına

benzer sorunlar sınıftaki normal çocuklarda da var mı?

(Yanıt gelmemişse ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Sınıfınızdaki normal öğrencilerde de, sınıfta dersle ilgilenmeme, dikkat süresinin kısa olması, geç öğrenmesi, öğrenmenin kalıcı olmaması v.b. gibi öğrenme özelliği gösterenler var mı?

(Yanıt verilmesi beklenecek, yanıt verme tamamlandığında B.1. sorusu sorulacak)

Kaynaştırma konusunu farklı yönlerden ele alacağız demiştik. Kaynaştırma uygulamasının bir yönü kaynaştırılan öğrenci, diğer yönü de kaynaştırmayı yapan öğretmen (yani sizsiniz denilerek B.1. sorusu sorulacak)

Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta aldığı eğitim, sınıf öğretmeninin (yani sizin) özelliklerinden etkileniyor mu?

(Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin, sizin formasyonunuzun yeterli olup olmaması; deneyiminizin azlığı, çokluğu; sabırlı ya da sabırsız olmanız; katı ve kuralcı olmanız; çocuğu ve mesleğini sevmeniz, sevmemeniz; kişisel, ekonomik ve ailevi sorunlarınızın olması; ek formasyon almamamış olmanız; kaynaştırmayı benimsemeniz, benimsememeniz kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu?

(Yanıt verilmesi beklenecek, bu özelliklerin kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilmişse)

Bu özellikleriniz kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor? (yanıt verilmesi ya da örneklerle açıklaması tamamlandığında)

Bu özelliklerinizden hangileri kaynaştırma uygulamasını

olumlu ekiliyor, hangileri olumsuz etkiliyor? (Yanıt verilmesi beklenecek, yanıt verme tamamlandığında B.2. sorusu sorulacak)

Kaynaştırma konusunu farklı yönlerden ele almaya devam ediyoruz. Siz kaynaştırmayı okul içinde uyguluyorsunuz ve okul ortamında öğrenci ve sizin dışınızda uygulama üzerinde etkili olacak değişik kişiler var; Öğretmenler, idareciler, memurlar hizmetliler. Önce diğer öğretmenleri ve idarecileri ele alalım, (denilerek B.2 sorusu sorulacak)

Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta eğitilmesi, okuldaki diğer öğretmenlerin ve idarecilerin özelliklerinden nasıl etkileniyor?

(Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin, diğer öğretmenlerin formasyonunuzun yeterli olup olmaması; deneyiminin azlığı, çokluğu; sabırlı ya da sabırsız olmanız; katı ve kuralcı olması; çocuğu ve mesleğini sevmesi, sevmemesi; ek formasyon almamış olması; bilgi ve düşüncelerini paylaşması; kaynaştırma öğrencisi ile ilgili öneri ve isteklerinize karşı tutumu v.b. kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu?

(Yanıt verilmesi beklenecek, bu özelliklerin kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilmişse)

İdarecilerin ve diğer öğretmenlerin bu özellikleri kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor? (yanıt verilmesi ya da örneklerle açıklaması tamamlandığında)

İdarecilerin ve diğer öğretmenlerin bu özelliklerinden hangileri kaynaştırma uygulamasını olumlu ekiliyor, hangileri olumsuz etkiliyor? (Yanıt verilmesi beklenecek, yanıt verme tamamlandığında B.3 sorusu sorulacak)

Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta eğitilmesi, okuldaki yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin özelliklerinden etkileniyor mu?

(Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin; Yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin kişilik özellikleri; almış olduğu eğitim; mesleki deneyimi; idareci ve öğretmenlerin kendisine yaptığı önerilere karşı tutumu v.b.) kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu?

(Yanıt verilmesi beklenecek, bu özelliklerin kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilmişse)

Yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin bu özellikleri kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor? (yanıt verilmesi ya da örneklerle açıklaması tamamlandığında)

Yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin bu özelliklerinden hangileri kaynaştırma uygulamasını olumlu ekiliyor, hangileri olumsuz etkiliyor? (Yanıt verilmesi beklenecek, yanıt verme tamamlandığında C.1 sorusu sorulacak)

Kaynaştırmayı okul ortamında uyguluyorsunuz ve okulun fiziksel özellikleri kaynaştırma uygulamasını ekiliyor mu?

(Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin; öğrenci sayısına göre düşündüğünüzde okul bahçesinin büyüklüğü, okul binasının büyüklüğü, kat ve sınıf sayısı; okul bölümlerinin işlevsel ve uygun tahsis edilmesi, v.b. etkiliyor mu?

(Yanıt verilmesi beklenecek, bu özelliklerin kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilmişse)

Okulun bu özellikleri kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor? (yanıt verilmesi ya da örneklerle açıklaması tamamlandığında)

Okulun bu özelliklerinden hangileri kaynaştırma uygulamasını olumlu ekiliyor, hangileri olumsuz etkiliyor? (Yanıt verilmesi beklenecek, yanıt verme tamamlandığında C.2 sorusu sorulacak)

Okul ortamı hakkında görüşlerinizi belirttiniz, şimdi de sınıfın özelliklerini ele alalım.(denilerek C.2 sorusu sorulacak)

Sınıfın fiziksel özellikleri kaynaştırma uygulamasını ekiliyor mu?

(Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin; öğrenci sayısına göre sınıfın büyüklüğü, sıra sayısı, sınıf ortamının işlevsel ve uygun düzenlenmesi, v.b. kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu?

(Yanıt verilmesi beklenecek, bu özelliklerin kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilmişse)

Sınıfın bu özelliklerinden hangileri kaynaştırma uygulamasını olumlu ekiliyor, hangileri olumsuz etkiliyor? (Yanıt verilmesi beklenecek, yanıt verme tamamlandığında),

Kaynaştırma uygulamasının etikleşimde bulunan tarafları ve kaynaştırmanın uygulandığı fizik ortamı ele aldık. Şimdide kaynaştırma uygulamasına sosyal yönden bakalım. Kaynaştırmanın sosyal ortamı denince hemen aklımıza kaynaştırma öğrencisinin çevresindeki normal arkadaşları geliyor. Öncelikle de kendi sınıfındaki arkadaşları (denilerek D.1 sorusu sorulacak)

Sınıftaki diğer öğrenciler kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor mu?

(Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin; Sınıfın kalabalık olması, öğrenciler arasındaki ilişkiler, öğrencilerin sınıf öğretmeninin yaptığı önerilere karşı tutumu, v.b. kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu?

(Yanıt verilmesi beklenecek, sınıf normal öğrencilerin kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilmişse)

Sınıfdaki normal öğrenciler kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor? (yanıt verilmesi ya da örneklerle açıklaması tamamlandığında, etkiledikleri ifade ediliyorsa D.1.a sorusuna geçilecek. Etkilerinin olmadığı ifade ediliyorsa D.1.a sorulmayacak)

Sınıftaki diğer öğrencilerin, kaynaştırma öğrencisini kabullenme düzeyi kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu?

(Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin; davranış özellikleri nedeniyle veya öğrenme özellikleri nedeniyle, sınıf içi veya sınıf dışında farklı kabul göstermeleri v.b. kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu?

(Yanıt verilmesi beklenecek, sınıfdaki normal öğrencilerin kabul düzeylerinin kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilmişse)

Sınıfdaki normal öğrencilerin kabul düzeyleri kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor? (yanıt verilmesi ya da örneklerle açıklaması tamamlandığında)

Sınıftaki normal öğrenciler hangi durumlarda kaynaştırma öğrencisini kabul ediyor, hangi durumlarda kabul etmiyor? (Yanıt

verilmesi beklenecek, yanıt verme tamamlandığında D.1.b sorusu sorulacak)

Sınıftaki diğer öğrencilerin kaynaştırma uygulamasına hazırlanmamış olmaları kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu?

(Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin; kaynaştırma uygulaması başlatılmadan önce sınıfın kaynaştırma uygulaması ile ilgili eğitimden geçirilmemesi veya eğitimden geçirildiği halde etkisinin sürmemesi, öğrenilenlerin davranış boyutuna dönüşmemesi kaynaştırma uygulamasını etkiliyormu?

(Yanıt verilmesi beklenecek, sınıftaki normal öğrencilerin önceden eğitilmemesinin kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilmişse),

Sınıftaki normal öğrencilerin önceden eğitilmemesi kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor? (yanıt verilmesi ya da örneklerle açıklaması tamamlandığında,)

Şimdi de sosyal ortam olarak okuldaki arkadaşlarını ele alalım (diyerek D.2 sorusu sorulacak)

Okuldaki diğer öğrenciler kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu?

(Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin; Okulun kalabalık olması, öğrenciler arasındaki ilişkiler, öğrencilerin idareciler ve öğretmenler tarafından yapılan önerilere karşı tutumu v.b. kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu? (yanıt verilmesi ya da örneklerle açıklaması tamamlandığında, etkiledikleri ifade ediliyorsa,)

Okuldaki diğer öğrenciler kaynaştırma uygulamasını nasıl

etkiliyor?

(Yanıt verilmesi beklenecek, okuldaki normal öğrencilerin kaynaştırma uygulamasını olumlu yönde etkilediği belirtilmişse D.2.a sorusu sorulmayacak,olumsuz yönde etkilediği ifade edilmişse D.2.a sorusu sorulacak)

Okuldaki diğer öğrencilerin, kaynaştırma öğrencisini kabullenmesiyle ilgili sorun var mı?

(Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin; davranış özellikleri nedeniyle veya öğrenme özellikleri nedeniyle, okul içi veya okul dışında farklı kabul göstermeleri v.b. gibi bir sorun var mı?

(Yanıt verilmesi beklenecek, okuldaki normal öğrencilerin kabullenmemelerinin kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilmişse)

Okuldaki normal öğrencilerin kabullenmemeleri kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor? (yanıt verilmesi ya da örneklerle açıklaması tamamlandığında)

Okuldaki normal öğrenciler hangi durumlarda kaynaştırma öğrencisini kabul ediyor, hangi durumlarda kabul etmiyor? (Yanıt verilmesi beklenecek, yanıt verme tamamlandığında D.3 sorusu sorulacak)

Okulun bulunduğu yakın çevre (sosyal,.kültürel, ekonomik yapılanma) kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu?

(Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin; Okulun bulunduğu çevrenin, merkezi olması; bazı sosyal imkanların sağlanmış olması; özürliye bakış açısının olumlu olması;gelir düzeyi yüksek olan kişilerin oturması v.b.

kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu?

(Yanıt verilmesi beklenecek, okulun yakın çevresinin kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilmişse)

Okulun yakın çevresinin kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor? (yanıt verilmesi ya da örneklerle açıklaması tamamlandığında)

Okulun çeresel özelliklerinden hangileri olumlu, hangileri olumsuz etkiliyor? (Yanıt verilmesi beklenecek, yanıt verme tamamlandığında E sorusu sorulacak)

Kaynaştırma uygulamasının yapıldığı kurum kadar etkili olabileceği düşünülen bir kurum olan ailelere ilişkin görüşlerinizi de almak istiyorum. Aileler denince yine öncelikle kaynaştırılmış öğrencinin ailesini ele alacağız.(denilerek E.1. sorusu sorulacak)

Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta aldığı eğitim, ailesinin özelliklerinden etkileniyor mu?

(Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin, ailenin gelir düzeyi, eğitim düzeyi, çocuğuyla ilgilenmesi, ilişkide bulunduğu çevre, aile içindeki ilişkiler, v.b. kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu?

(Yanıt verilmesi beklenecek, bu özelliklerin kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilmişse)

Ailenin bu gibi özellikleri kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor? (yanıt verilmesi ya da örneklerle açıklaması tamamlandığında)

Ailenin bu gibi özelliklerinden hangileri kaynaştırma uygulamasını olumlu etkiliyor, hangileri olumsuz etkiliyor? (Yanıt

verilmesi beklenerek, yanıt verme tamamlandığında E.1.b sorusu sorulacak)

Kaynaştırılmış öğrencinin ailesi çocuğuna karşı tutumu kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu?

(Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin, çocuğunu tam tanımaması, çocuğunun durumunu kabullenmemesi, çocuğunun eğitiminin yararına olan inancının az olması, aşırı ilgili veya ilgisiz olması,v.b.) kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu?

(Yanıt verilmesi beklenerek,ailenin tutumunun kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilmişse)

Ailenin tutumu kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor? (yanıt verilmesi ya da örneklerle açıklaması tamamlandığında)

Ailenin tutum özelliklerinden hangileri kaynaştırma uygulamasını olumlu ekiliyor, hangileri olumsuz etkiliyor? (Yanıt verilmesi beklenerek, yanıt verme tamamlandığında E.1.c sorusu sorulacak)

Kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin çocuğunun durumu ve kaynaştırma ile ilgili eğitim almamış olması kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu?

(Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin, ailede kaynaştırma uygulaması başlandığında veya daha önceden eğitime alınsa bu kaynaştırma uygulamasını etkiler mi?(yanıt verilmesi ya da örneklerle açıklaması tamamlandığında E.2sorusu sorulacak)

Sınıftaki diğer öğrencilerin aileleri kaynaştırma uygulamasını etkiliyormu?

(Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin, kaynaştırma öğrencisinin kendi çocuğuna eğitsel ve fiziksel zarar vereceğini düşünerek size kaynaştırma öğrencisini sınıfta istemediklerini v.b. ifade ediyorlar mı? Ailelerin bu tutumu sizin kaynaştırma uygulamanızı etkiliyormu?

Sınıftaki diğer öğrencilerin ailelerinin bu tutumu kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor? (yanıt verilmesi ya da örneklerle açıklaması tamamlandığında E.3 sorusuna geçilecek)

Okuldaki diğer öğrencilerin aileleri kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu?

(Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin, kaynaştırma öğrencisinin kendi çocuğuna fiziksel zarar vereceğini düşünerek size kaynaştırma öğrencisinin okulda sürekli kontrol edilmesini v.b. ifade ediyorlar mı?

(Yanıt verilmesi beklenecek, bu durumun kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilmişse)

Okuldaki diğer öğrencilerin ailelerinin bu tutumu kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor? (yanıt verilmesi ya da örneklerle açıklaması tamamlandığında F.1 sorusuna geçilecek)

Halen uygulamakta olduğunuz eğitim (müfredat) programlarının kaynaştırma uygulamasını etkiliyor mu?

(Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin, ağır ve kapsamlı olması, 180 işgününde bitme zorunluluğunun olması, tekrarlara yer vermeye uygun

olmaması, sınıfın genel bir bütün gibi düşünülerek hazırlanmış olması, v.b. kaynaştırma uygulamanızı etkiliyormu?

(Yanıt verilmesi beklenecek, programın kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilmişse)

Halen uygulamakta olduğunuz eğitim (müfredat) programlarının kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

(yanıt verilmesi ya da örneklerle açıklaması tamamlandığında)

Programın özelliklerinden hangileri kaynaştırma uygulamasını olumlu ekiliyor, hangileri olumsuz etkiliyor? (Yanıt verilmemişse örnek verilecek) Örneğin,araç-gereciniz yeterli mi,elinizdeki araç-gereç kaynaştırma öğrencisinin öğretimi için etkilimi,ek araç-gereçe gereksinim duyuyormusunuz, gerektiğinde nasıl temin edebiliyorsunuz, v.b. durumlar kaynaştırma uygulamanızı etkiliyor

(Yanıt verilmesi beklenecek, araç-gereç durumunun kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilmişse)

Halen kullanmakta olduğunuz araç-gereç'in durumu kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

(yanıt verilmesi ya da örneklerle açıklaması tamamlandığında)

Araç-gereç özelliklerinden hangileri kaynaştırma uygulamasını olumlu ekiliyor, hangileri olumsuz etkiliyor? (Yanıt verilmesi beklenecek, yanıt verme tamamlandığında H.1 sorusu sorulacak)

Kaynaştırma uygulamasıyla ilgili yasal düzenlemeler

konusunda bilgi durumunuz nedir?

(Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin, kaynaştırmanın tanımını, personelin görev ve sorumluluklarının dağılımını belirleyen bir yasa, yönetmelik, genelge ve tüzükler var mı? biliyormusunuz?

(Yasalar konusunda bilgim var denmişse aşağıdaki yasaveya yönetmelik maddelerinden biri sorulacak)

(Örn; 1983 yılında çıkarılan 2916 sayılı yasanın 4.maddesi ve (e) bendi

(Özel eğitim genel eğitimin bir parçasıdır; özel eğitim hizmetleri çocukların özür ve özellikleri dikkate alınarak mümkün olduğunca çocuğun yakınına götürülecek biçimde planlanır; bu çocukların genel ve mesleki eğitiminin kesintisiz sürdürülmesinin esastır; okul öncesi, ilk, orta eğitimleri ve sonrasında mesleki ve yaygın eğitimleri Bakanlıkça planlanır denmiştir.

Kaynaştırma açısından (e) bendi önem taşır. Burada” durumları ve özellikleri uygun olan özel eğitime muhtaç çocukların, normal çocukların eğitimleri için açılmış olan okul ve eğitim kurumlarında normal akranları arasında eğitilmeleri için gerekli tedbirler alır),

20.04.1988’de yayımlanan Ö.E.M.Ç.’ın Normal Sınıflara Kaynaştırılması Yoluyla Eğitimleri konulu genelgesi zihin engellilerin kaynaştırma yoluyla eğitiminde uyulacak hususları 4. madde’den başlayarak şöyle belirtilmektedir:

a) İlk okullarda eğitilebilir zihin engelli öğrenciler normal öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görmektedirler. Ancak bu öğrencilerin eğitim ve öğretimlerinde “Eğitilebilir Geri Zekalı Çocuklar İçin İlkokul Programı” esas alınacaktır;

b) R.A.M.’ince tesbit edilen çocukların sayısı sınıf açmaya yetmiyor ise eğitimlerini normal sınıf içinde kaynaştırma yoluna sürdüreceklerdir. Ancak bu çocuklar ilgili yönetmelikler ((f) yönetmeliğin, 36. ve (d) yönetmeliğin 60. maddeleri)gereğince sınıf tekrar etmiyeceklerdir;

c) Beşinci sınıf öğretim yılı sonunda okuma-yazma öğrenemeyen çocuklar İlkokul Ynetmeliğinin 47. maddesine göre, öğrenim çağı dışına çıkıncaya kadar beşinci sınıfa devam edeceklerdir;

d) Aynı yönetmeliğin 49. maddesine göre öğrenim çağı dışına çıksa bile isteyen öğrenciye en çok iki yıl daha devam izni verilecektir. Bu süre sonunda okuma-yazma öğrenemeyen çocuğa durumunu gösterir bir belge verilecektir;

5) R.A.M.’leri Özel Eğitime Muhtaç Çocukların bulunduğu okulları ziyaret edecek, çocukların karşılaştığı güçlüklerle ilgili olarak hem çocuğa hem öğretmene ve idarecilere, ayrıca ailelere gereken konularda açıklamalar yapacak, seminerler vererek yardımcı olacaktır;

7) Bu öğrencilerin sosyalleşmeleri, kendine olan güvenlerinin artması için okulda ,sınıfıçi ve sınıfdışı faaliyetlere katılmaları ve sorumluluk almaları sağlanacak; yetenek ve kapasiteleri oranında söz konusu faaliyetlerle ilgili becerileri kazanmalarına çalışılacaktır;

10.) Özel Eğitime Muhtaç Çocuklara kaynaştırma yoluyla eğitim veren okullarda, bu öğrenciler ders giriş ve çıkışları ile tenefüslerde nöbetçi öğretmenlerce izlenecek ve lüzumlu durumlarda yardımcı olunacaktır; 11) Okul idarecileri, özzürlü öğrencilerin kaynaştırma yoluyla eğitim-öğretim gördükleri okulların denetimi esnasında, müfettişlere bu öğrencilerin özellikleri ve öğretmenlerin faaliyetleri konusunda bilgi verecek ve denetimde bu bilgiler dikkate alınacaktır;

12) İlgili (e) yönetmeliğin 89. maddesine göre;İlkokullarda görevli idareci ve öğretmenlerin genel kültür, özel alan ve pedagojik formasyon konularında, bilgi ve görgülerini arttırmak, onlara yeni beceriler kazandırmak, eğitim ve öğretimde karşılaşılan problemlere çözüm yolları bulmak, çocuk ve çevrenin ihtiyaçlarına göre plan ve programlar hazırlamak ve uygulamak gayesiyle düzenlenen mesleki çalışmaların bir bölümünde Özel Eğitime de yer verilecektir. Yapılacak Özel Eğitim konulu mesleki çalışmalar M.E.M.'lülüğü ve R.A.M.'nin tesbit edeceği yerde yapılacak, bu çalışmaya ilgili özür grubu hakkında bilgiye sahip İlköğretim Müfettişleri, R.A.M.'nde görevli öğretmenler veya Özel Eğitim Okulu Öğretmenlerinden görevlendirme yapılacaktır.

Kaynaştırma uygulamasıyla ilgili yasal düzenlemeler konusunda bilgi durumunuz kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

(Yanıt verilmesi beklenecek, bilgi durumunu yok/ az olarak belirtmişse, bunun kaynaştırma uygulamasını olumsuz etkilediği ifade edilmişse) Kaynaştırma uygulamasıyla ilgili hangi konuların

öncelikle yasal olarak belirginleştirilmesini istiyorsunuz?

(Yanıt verilmesi beklenecek, yanıt verme tamamlandığında I.1 sorusu sorulacak)

Halen uygulamakta olduğunuz kaynaştırma ile ilgili denetim ve rehberlik yapılıyor mu? (Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin, uygulamakta olduğunuz kaynaştırma ile ilgili okul müdürünüz tarafından veya rehberlik ve araştırma merkezi elemanlarınca ya da müfettişlerce denetleme ve rehberlik yapılıyor mu?

(Yanıt verilmesi beklenecek, denetleme ve rehberlik yapıldığı ifade edilmişse, I.1.b sorusu sorulacak)

Denetim ve rehberlik kimler ve hangi kurumlar tarafından yapılıyor? (Yanıt gelmemişse, ya da 'ne gibi?' diye sorulursa örnek verilecek) Örneğin, rehberlik okul müdürünce mi veya müdür yardımcılarınca mı, rehberlik ve araştırma merkezinden gelen uzmanlarca mı, müfettişler tarafından mı yapılıyor?

(Yanıt verilmesi beklenecek, yanıtında kimler tarafından denetleme ve rehberlik yapıldığı belirtilmişse tekrar edilerek I.1.c sorusu sorulacak)

Denetim ve rehberliğin(okul müdürü, rehberlik ve araştırma merkezi ve müfettişlerce) yapıldığını belirttiniz, sizce yapılan denetleme ve rehberliğin kaynaştırma üzerinde etkisi nasıl oluyor?

(Yanıt verilmesi beklenecek, I.1.b yanıtında müfettişlerce denetleme ve rehberlik yapıldığı ifade edilmişse, I.1.d sorusu ,

sorulacak)

Müfetişlerce önceki yıllarda yapılan denetim ve rehberlik uygulamalarıyla son yılda yapılan denetim ve rehberlik uygulamaları arasında farklılık var mı?

(Yanıt verilmesi beklenecek, yanıtında farklılık olduğu belirtilmişse ek soru sorulacak)

Müfetişlerce önceki yıllarda yapılan denetim ve rehberlik uygulamalarıyla son yılda yapılan denetim ve rehberlik uygulamaları arasında farklılık varsa olumlu yönde mi, olumsuz yönde mi?

(Yanıt verilmesi beklenecek, kaynaştırmanın kitaplarda pek çok tanımı var. Ben sizden kendi kelimelerinizle, kendi görüşünüze göre kaynaştırmayı tanımlayın dersem, diyerek J.1 sorusu sorulacak)

Kaynaştırma kavramını ve kapsamını kendinize göre tanımlayınız.

(Tanımlaması beklenecek, J.1.a sorusu sorulacak)

“Kaynaştırma” kavramının ve kapsamının anlaşılmasında kişiler arası farklılıklar varmı?

(Yanıt verilmesi beklenecek, farklılık olduğu ifade edilmişse J.1.b sorusu sorulacak)

“Kaynaştırma” kavramının ve kapsamının anlaşılmasında kişiler arası farklılıklar kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

(Tanımlaması beklenecek, K.1. sorusu sorulacak)

Sorulan sorular dışında sizce kaynaştırmaya başka nelerin etkisi olabilir?

GÖRÜŞME FORMU

A) Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırma uygulamalarında kaynaştırılmış öğrencinin davranış ve öğrenme özelliklerinden kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

A.1- Normal sınıfa kaynaştırılacak zihin engelli öğrencinin davranış ve öğrenme özellikleri kaynaştırma öncesinde yeterince belirlenmiş oluyor mu?

A.1.a- Öğrencinin hangi özellikleri yeterince belirlenmemiş oluyor?

A.1.b- Öğrencinin bu özelliklerinin yeterince belirlenmemiş olması kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

A.2- Normal sınıfa kaynaştırılmış zihin engelli öğrencinin davranış özellikleri (Örn: izin almadan sınıfta gezinmesi veya dışarı çıkması, söz almadan konuşması, yüksek sesle konuşması, arkadaşlarına fiziksel olarak zarar vermesi, arkadaşlarının malına zarar vermesi, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

A.2.a- Kaynaştırılmış öğrencinin yaptığınız kaynaştırma uygulamasını etkileyen davranış özellikleri neler; bu davranış özelliklerinden hangilerinin etkisi daha fazla oluyor?

A.2.b- Kaynaştırma öğrencisinde görülen davranış sorunlarına benzer sorunlar sınıftaki normal çocuklarda da var mı?(Örn: izin almadan sınıfta gezinme veya dışarı çıkma, söz almadan konuşma, yüksek sesle konuşma, arkadaşlarına fiziksel olarak zarar verme, arkadaşlarının malına zarar verme, v.b.)

A.3- Normal sınıfa kaynaştırılmış zihin engelli öğrencinin öğrenme özellikleri (Örn: sınıfta dersle ilgilenmemesi, dikkat süresinin kısa olması, geç öğrenmesi, öğrenmenin kalıcı olmaması,v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

A.3.a- Kaynaştırılmış öğrencinin yaptığınız kaynaştırma uygulamasını etkileyen öğrenme özellikleri neler; bu öğrenme özelliklerinden hangilerinin etkisi daha fazla oluyor?

A.3.b- Kaynaştırma öğrencisinde görülen öğrenme sorunlarına benzer sorunlar sınıftaki normal çocuklarda da var mı?(Örn: sınıfta dersle ilgilenmemesi, dikkat süresinin kısa olması, geç öğrenmesi, öğrenmenin kalıcı olmaması,v.b.)

B) Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırma uygulamalarında okul personelinin kaynaklanan sorunlar konusunda öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

B.1- Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta aldığı eğitim, sınıf öğretmenin özelliklerinden (Örn: kişilik özellikleri, tutumları, almış olduğu eğitim, mesleki deneyimi,v.b.) nasıl etkileniyor?

B.2- Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta eğitilmesi, okuldaki diğer öğretmenlerin ve idarecilerin özelliklerinden (Örn: diğer öğretmenlerin kişilik özellikleri, tutumları, almış olduğu eğitim, mesleki deneyimi, v.b.) nasıl etkileniyor?

B.3- Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta eğitilmesi, okuldaki yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin özelliklerinden (Örn: kişilik özellikleri, tutumları, almış olduğu eğitim, v.b.) nasıl etkileniyor?

C) Kaynaştırma uygulamalarında fiziksel ortamdan kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

C.1- Okulun fiziksel özellikleri (Örn: okul bahçesinin büyüklüğü, okul binasının büyüklüğü, kat ve sınıf sayısı, okul bölümlerinin işlevsel ve uygun tahsis edilmesi, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

C.2- Sınıfın fiziksel özellikleri (Örn; öğrenci sayısına göre sınıfın büyüklüğü, sıra sayısı, sınıf ortamının işlevsel ve uygun düzenlenmesi, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor ?

D) Kaynaştırma uygulamasında sosyal ortamdan kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

D.1- Sınıftaki diğer öğrenciler kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

D.1.a- Sınıftaki diğer öğrencilerin, kaynaştırma öğrencisini kabullenme düzeyleri kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

D.1.b- Sınıftaki diğer öğrencilerin kaynaştırma uygulamasına hazırlanmamış olmaları yani kaynaştırma uygulaması başlatılmadan önce sınıfın kaynaştırma uygulaması ile ilgili eğitimden geçirilmemesi veya eğitimden geçirildiği halde etkili olmaması,kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

D.2- Okuldaki diğer öğrencilerin kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler?

D.2.a- Okuldaki diğer öğrencilerin, kaynaştırma öğrencisini kabullenmesiyle ilgili sorun var mı, bu sorunun nedenleri ve etkileri nelerdir?

D.3- Okulun bulunduğu yakın çevre (sosyal, kültürel, ekonomik yapılanma) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

E) Kaynaştırma uygulamasında ailelerden kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

E.1-Kaynaştırılmış öğrencinin ailesi kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

E.1.a- Kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin özellikleri (Örn: eğitim düzeyi, gelir düzeyi, ilişkide bulunduğu çevre, aile içindeki ilişkiler, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

E.1.b- Kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin çocuğa karşı tutumu (Örn: çocuğunu tam tanımaması, çocuğunun durumunu kabullenmemesi, çocuğunun eğitiminin yararına olan inancının az olması, aşırı ilgili veya ilgisiz olması,v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

E.1.c- Kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin çocuğunun durumu ve kaynaştırma ile ilgili eğitim almamış olması kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

E.2- Sınıftaki diğer öğrencilerin ailelerinin kaynaştırma uygulamasına etkileri nasıl?

E.3- Okuldaki diğer öğrencilerin ailelerinin kaynaştırma uygulamasına etkileri nasıl?

F) Kaynaştırma uygulamasında eğitim programlarından kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

F.1- Halen uygulamakta olduğunuz eğitim (müfredat) programlarının kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler?

F.1.a- Halen uygulamakta olduğunuz eğitim (müfredat) programlarının özellikleri (Örn: ağır ve kapsamlı olması, 180 işgününde bitme zorunluluğunun olması, tekrarlara yer vermeye uygun olmaması, sınıfın genel bir bütün gibi düşünülerek hazırlanmış olması, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

G) Kaynaştırma uygulamalarında araç-gereçlerden kaynaklanan sorunlar konusunda öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

G.1- Halen kullanmakta olduğunuz araç-gereçlerin özelliklerinin (Örn: araç-gereç yetersizliğı, ek araç gereç gereksinimi, v.b.) kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler

H) Kaynaştırma uygulamasında kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemelerden kaynaklanan sorunlar konusunda öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

H.1- Kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemelere ilişkin bilgilerinizin (Örn: tanımlar, personelin görev ve sorumluluklarının dağılımı, v.b.) kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler?

I) Halen uygulanmakta olan denetim ve rehberlik esaslarından kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

I.1- Halen uygulanmakta olan denetim ve rehberlik (okul müdürü, rehberlik ve araştırma merkezi ve müfettişlerce yapılan denetleme ve rehberlik) esaslarının kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler?

J) Kaynaştırma kavramının ve kapsamının anlaşılmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

J.1- Kaynaştırma kavramını ve kapsamını kendinize göre tanımlayınız.

J.1.a-“Kaynaştırma” kavramının ve kapsamının anlaşılmasında kişiler arası farklılıklar var mı, bu anlayış farkının nedenleri ve etkileri nelerdir?

J.1.b-“Kaynaştırma” kavramının ve kapsamının anlaşılmasında kişiler arası farklılıklar kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

K) Kaynaştırma uygulamasını etkileyen diğer sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

K.1- Sorulan sorular dışında sizce kaynaştırmaya başka nelerin etkisi olabilir?

GÖRÜŞME DEĞERLENDİRME ANAHTARI

A) Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırma uygulamalarında kaynaştırılmış öğrencinin davranış ve öğrenme özelliklerinden kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

A.1- Normal sınıfa kaynaştırılacak zihin engelli öğrencinin davranış ve öğrenme özellikleri kaynaştırma öncesinde yeterince belirlenmiş oluyor mu?

EVET: Tanılama eğitim ve öğretimi yönlendirecek yeterlilikte yapıldığı ifade ediliyorsa,

KISMEN: Esas olarak çocuğu etiketlemeye yönelik yapılmış; ancak eğitim ve öğretime de biraz katkıda bulunmuşsa,

(ise A.1.a ve A.1.b seçeneğini yanıtlayınız)

HAYIR: Tanılama yalnızca çocuğu etiketlemeye yönelik yapılmış, eğitim ve öğretim için önerilerde bulunulmamışsa,

(ise A.1.a ve A.1.b seçeneğini yanıtlayınız)

A.1.a- Öğrencinin hangi özellikleri yeterince belirlenmemiş oluyor?

a-tümü yeterince belirlenmiş oluyor.

b-Bazıları yeterince belirlenmiş oluyor. Hangileri ?
(Birden fazla seçneği işaretleyebilirsiniz)

i) Öğrencinin duygusal ve toplumsal özelliklerinin yeterince belirlenmediği ifade edilmişse,

ii) Öğrencinin kavram, beceri, akademik konu v.b. gibi öğrenme düzeyi ve öğrenme özelliklerinin yeterince belirlenmediği ifade edilmişse,

iii) Öğrencinin (fizik gelişiminin yazmaya uygun olmadığı v.b. gibi) diğer özelliklerinin yeterince belirlenmediği ifade edilmişse,

A.1.b- Öğrencinin bu özelliklerinin yeterince belirlenmemiş olması kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

ETKİLEMİYOR: Öğretmen, tanılama yapılmamasından dolayı kaynaştırma öğrencisinin normal sınıfta eğitilmesinde herhangi bir aksama olmadığını; ya da tanılamayı kendisi yaparak uygulamaya başladığını ifade ediyorsa,

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, kaynaştırma öğrencisinin tanılanmadan gelmesinin kaynaştırma öğrencisinin normal sınıfta eğitimi açısından daha iyi olduğunu ifade ediyorsa,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, tanılama yapılmamasının kaynaştırma öğrencisinin normal sınıfta eğitilmesini olumsuz yönde ifade ediyorsa,

A.2- Normal sınıfa kaynaştırılmış zihin engelli öğrencinin davranış özellikleri (Örn: izin almadan sınıfta gezinmesi veya dışarı çıkması, söz almadan konuşması, yüksek sesle konuşması, arkadaşlarına fiziksel olarak zarar vermesi, arkadaşlarının malına zarar vermesi, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

ETKİLEMİYOR: Öğretmen, kaynaştırma öğrencisinin davranış özelliklerinin kaynaştırma uygulamasını (sorun davranışın olmadığı; olsa bile kontrol edilebildiği ya da zaman içinde giderilebildiği) etkilemeyeceğini ifade ediliyorsa,

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen kaynaştırma öğrencisinin davranış özelliklerinin kaynaştırma uygulamasını olumlu yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen kaynaştırma öğrencisinin davranış özelliklerinin kaynaştırma uygulamasını olumsuz yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

A.2.a- Kaynaştırılmış öğrencinin yaptığınız kaynaştırma uygulamasını etkileyen davranış özellikleri neler; bu davranış özelliklerinden hangilerinin etkisi daha

fazla oluyor?

Kaynaştırılmış öğrencinin yapılan kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilen davranış özellikleri nelerdir?

(birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

Sınıfın düzenini bozma: Öğretmen, sınıfta izinsiz gezinme, ders esnasında bağırma gibi sınıfın dikkatini dağıtacak davranışlarda bulunduğunu ifade ediyorsa,

Arkadaşlarına zarar verme: Öğretmen, sınıfta ders esnasında ya da tenefüs dönüşlerinde, bahçede tenefüs anında arkadaşlarına tekme atma, çelme takma, vurma, arkadaşlarının kalemini alıp atma, defterini yırtma gibi davranışlarda bulunduğunu ifade ediyorsa,

Kendisine zarar verme: Öğretmen, sınıfta ders esnasında yada tenefüs dönüşlerinde, bahçede tenefüs anında kendisini ısırma, yere atma, yaralama, kendi kalemini alıp atma, defterini yırtma gibi davranışlarda bulunduğunu ifade ediyorsa,

Katılımsızlığı: Öğretmen, sınıfta çevresini etkileyecek davranışta bulunmasa bile aşırı içe kapanık, çekingen, suskun olduğunu ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): Öğretmen, ilk dört gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını etkileyen davranış belirtilmişse,

A.2.b- Kaynaştırma öğrencisinde görülen davranış sorunlarına benzer sorunlar sınıftaki normal çocuklarda da var mı?(Örn: izin almadan sınıfta gezinme veya dışarı çıkma, söz almadan konuşma, yüksek sesle konuşma, arkadaşlarına fiziksel olarak zarar verme, arkadaşlarının malına zarar verme, v.b.)

EVET:

HAYIR:

A.3- Normal sınıfa kaynaştırılmış zihin engelli öğrencinin öğrenme özellikleri (Örn: sınıfta dersle ilgilenmemesi, dikkat süresinin kısa olması, geç öğrenmesi, öğrenmenin kalıcı olmaması,v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

ETKİLEMIYOR: Öğretmen, kaynaştırma öğrencisinin öğrenme özelliklerinin kaynaştırma uygulamasına etkisinin tamamen öğretmenin tutumuna bağlı olduğunu veya hiç bir etkisinin olmadığını ifade ediliyorsa,

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen kaynaştırma öğrencisinin öğrenme özelliklerinin kaynaştırma uygulamasını olumlu yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen kaynaştırma öğrencisinin öğrenme özelliklerinin kaynaştırma uygulamasını olumsuz yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

A.3.a- Kaynaştırılmış öğrencinin yaptığınız kaynaştırma uygulamasını etkileyen öğrenme özellikleri neler; bu öğrenme özelliklerinden hangilerinin etkisi daha fazla oluyor?

Kaynaştırılmış öğrencinin yapılan kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilen öğrenme özellikleri nelerdir?

(birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

Dersle ilgilenmemesi: Öğretmen, kaynaştırma uygulamasını kaynaştırma öğrencisinin dersle ilgilenmeyip, oturduğu yerde başka şeyle ya da hiçbir şeyle ilgilenmediğini ifade ediyorsa,

Dikkat süresinin azlığı: Öğretmen, kaynaştırma uygulamasını kaynaştırma öğrencisinin dersle ilgilenme süresinin kısa olması, bu nedenle kendi başına çalışma ve sürdürülen etkinliği sonuna kadar izlemesinin mümkün olmadığını ifade ediyorsa,

Geç Öğrenmesi: Öğretmen, kaynaştırma uygulamasını kaynaştırma öğrencisinin derste anlatılan şeyleri bir, iki kez tekrarlasa da öğrenemediğini ifade ediyorsa,

Öğrenmenin kalıcılığı: Öğretmen, kaynaştırma

uygulamasını kaynaştırma öğrencisinin derste anlatılan şeyleri öğrenmiş gibi tepki verdiğini bir süre sonra sorduğunda ise öğrenemediğini gördüğünü ifade ediyorsa,

Katılımsızlığı: Öğretmen, sınıfta derse ilgili gibi görünse bile aşırı içe kapanık, çekingen, suskun olduğunu ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): Öğretmen, ilk beş gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilen öğrenme özelliği belirtilmişse,

A.3.b-Kaynaştırma öğrencisinde görülen öğrenme sorunlarına benzer sorunlar sınıftaki normal çocuklarda da var mı?(Örn: sınıfta dersle ilgilenmemesi, dikkat süresinin kısa olması, geç öğrenmesi, öğrenmenin kalıcı olmaması,v.b.)

EVET:

HAYIR:

B) Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırma uygulamalarında okul personelinin kaynaklanan sorunlar konusunda öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

B.1- Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta aldığı eğitim, sınıf öğretmenin özelliklerinden (Örn: kişilik özellikleri, tutumları, almış olduğu eğitim, mesleki deneyimi,v.b.) nasıl etkileniyor?

ETKİLENMİYOR: Öğretmen kaynaştırmayı görev gereği yapılabilecek normal bir uygulama olduğunu, farklı herhangi bir özellik gerektirmediğini ifade ediyorsa,

(Hangi özellikleri OLUMLU; hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösterebilirsiniz)

OLUMLU YÖNDE ETKİLENİYOR: Öğretmen, kendisinin bazı özelliklerinin kaynaştırmayı olumlu etkilediğini belirtmişse,

Deneyim: Öğretmen, meslekte deneyimli olmasının kaynaştırmayı olumlu yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

Formasyon: Öğretmen, aldığı formasyonun yeterli olduğunu, kaynaştırma uygulamasının yürütülebilineceğini ifade ediyorsa,

Ek formasyon: Öğretmen, kaynaştırma ve engelli çocukların eğitimi ile ilgili ek eğitim verilmesinin kaynaştırmayı olumlu yönde etkileyeceğini ifade ediyorsa,

Kişilik özellikleri: Öğretmen, sevgi; sabır; hoşgörü; tutarlı olma v.b. gibi kişilik özelliklerinin önemli olduğunu ve kendisini bu konuda yeterli gördüğünü ifade ediyorsa,

Kişisel sıkıntıları: Öğretmen, kişisel sıkıntıları olsa bile kaynaştırmayı etkilemeyeceğini ifade ediyorsa,

Kaynaştırmayı benimsemesi: Öğretmen, kaynaştırmayı benimsediğini ya da benimsemese bile görevi olduğu için kaynaştırma uygulamasını yapabileceğini ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): Öğretmen, ilk altı gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLENİYOR: Öğretmen kendisinin bazı özelliklerinin kaynaştırmayı olumsuz etkilediğini belirtmişse,

Deneyim: Öğretmen, meslekte deneyimli olmasının kaynaştırmayı olumlu yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

Formasyon: Öğretmen, alınan formasyonu yeterli bulmuyor ve ek formasyon alınmadan kaynaştırma uygulamasının yürütülmesinin mümkün olamayacağını ifade ediyorsa,

Ek formasyon: Öğretmen, kaynaştırma ve engelli çocukların eğitimi ile ilgili ek eğitim verilmemesinin kaynaştırmayı olumsuz yönde etkileyeceğini ifade ediyorsa,

Kişilik özellikleri: Öğretmen, sevgi; sabır; hoşgörü; tutarlı olma v.b. gibi kişilik özelliklerinin önemli olduğunu fakat kendisini bu konuda yetersiz gördüğünü ifade ediyorsa,

Kişisel sıkıntıları: Öğretmen, kişisel sıkıntılarının olmasının kaynaştırma uygulamasını olumsuz yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

Kaynaştırmayı benimsemesi: Öğretmen, kaynaştırmayı benimsemediğini, görevi olsa bile kaynaştırma uygulamasını yapamayacağını ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk altı gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını olumsuz etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

B.2- Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta eğitilmesi, okuldaki diğer öğretmenlerin ve idarecilerin özelliklerinden (Örn: diğer öğretmenlerin kişilik özellikleri, tutumları, almış olduğu eğitim, mesleki deneyimi, v.b.) nasıl etkileniyor?

ETKİLENMİYOR: Öğretmen, diğer öğretmenlerin ve idarecilerin kaynaştırmayı görevleri gereği yapabilecekleri normal bir uygulama olarak gördüğünü, farklı herhangi bir özellik gerektirmediğini düşündüğünü ifade ediyorsa,

(Hangi özellikleri OLUMLU; hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösterebilirsiniz)

OLUMLU YÖNDE ETKİLENİYOR: Öğretmen, diğer öğretmenlerin ve idarecilerin bazı özelliklerinin kaynaştırmayı olumlu etkilediğini belirtmişse,

Deneyim: Öğretmen, diğer öğretmenlerin ve idarecilerin meslekte deneyimli olmasının kaynaştırmayı olumlu yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

Formasyon: Öğretmen, diğer öğretmenlerin ve idarecilerin aldığı formasyonun yeterli olduğunu, kaynaştırma uygulamasını yürütülmesini olumlu yönde etkilediklerini ifade ediyorsa,

Ek Formasyon: Öğretmen, diğer öğretmenlere ve idarecilere kaynaştırma ve engelli çocukların eğitimi ile ilgili ek eğitim verilmesinin kaynaştırmayı olumlu yönde etkileyeceğini ifade ediyorsa,

Kişilik özellikleri: Öğretmen, sevgi; sabır; hoşgörü; tutarlı olma v.b. gibi kişilik özelliklerinin önemli olduğunu ve diğer öğretmenleri ve idarecileri bu konuda yeterli gördüğünü ifade ediyorsa,

Bilgi alış-verişi: Öğretmen, kaynaştırma uygulamasında diğer öğretmenlerin ve idarecilerle bilgi alış-verişi yapılmasının kaynaştırmayı olumlu etkilediğini belirtmişse,

Tutum birliği: Öğretmen, kaynaştırma uygulamasında diğer öğretmenlerin ve idarecilerle tutum birliği içinde olunmasının kaynaştırmayı olumlu etkilediğini belirtmişse,

Diğer (Yazınız): İlk altı gruba girmeyen, fakat etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLENİYOR: Öğretmen, diğer öğretmenlerin ve idarecilerin bazı özelliklerinin kaynaştırmayı olumsuz etkilediğini belirtmişse,

Deneyim: Öğretmen, diğer öğretmenlerin ve idarecilerin meslekte deneyimli olmasının kaynaştırmayı olumlu yönde etkilemediğini ifade ediyorsa,

Formasyon: Öğretmen, diğer öğretmenlerin ve idarecilerin aldığı formasyonu yeterli bulmuyor ve ek formasyon alınmadan kaynaştırma uygulamasının yürütülmesinin mümkün olamayacağını ifade ediyorsa,

Ek formasyon: Öğretmen, diğer öğretmenlere ve idarecilere kaynaştırma ve engelli çocukların eğitimi ile ilgili ek eğitim verilmemesinin kaynaştırmayı olumsuz yönde etkileyeceğini ifade ediyorsa,

Kişilik özellikleri: Öğretmen, sevgi; sabır; hoşgörü; tutarlı olma v.b. gibi kişilik özelliklerinin önemli olduğunu ve diğer öğretmenleri ve idarecileri bu konuda yeterli bulmadığını ifade ediyorsa,

Bilgi alış-verişi: Öğretmen, kaynaştırma uygulamasında diğer öğretmenlerle ve idarecilerle bilgi alış-verişi yapılamamasının kaynaştırmayı olumsuz etkilediğini belirtmişse,

Tutum birliği: Öğretmen, kaynaştırma uygulamasında diğer öğretmenlerle ve idarecilerle tutum birliği içinde olunmamasının kaynaştırmayı olumsuz etkilediğini belirtmişse,

Diğer (Yazınız): İlk altı gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını olumsuz etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

B.3- Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta eğitilmesi, okuldaki yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin özelliklerinden (Örn: kişilik özellikleri, tutumları, almış olduğu eğitim, v.b.) nasıl etkileniyor?

ETKİLENMİYOR: Öğretmen, yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin kaynaştırmayı görevi gereği yapılabilecek normal bir uygulama olarak gördüğünü, farklı herhangi bir özellik gerektirmediğini düşündüğünü ifade ediliyorsa,

(Hangi özellikleri OLUMLU; hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösterebilirsiniz)

OLUMLU YÖNDE ETKİLENİYOR: Öğretmen, yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin bazı özelliklerinin kaynaştırmayı olumlu yönde etkilediğini belirtmişse,

Kişilik özellikleri: Öğretmen sevgi, sabır, hoşgörü, tutarlı olma v.b. gibi kişilik özelliklerinin önemli olduğunu ve yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin bu konuda yeterli gördüğünü ifade ediyorsa

Eğitim düzeyi: Öğretmen yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin eğitim düzeyinin yeterli olduğunu ve ek eğitime gerek duyulmadan kaynaştırma uygulamasını yürütülmesini olumlu yönde etkilediklerini ifade ediyorsa

Deneyim: Öğretmen, yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin meslekte deneyimli olmasının kaynaştırmayı olumlu yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

Yönlendirebilme: Öğretmen, yardımcı hizmetler kadrosundaki personel; kendisi ya da idareciler tarafından yönlendirildiğinde kaynaştırmayı olumlu yönde etkilediğini belirtmişse,

Diğer (Yazınız): İlk dört gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLENİYOR: Öğretmen yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin bazı özelliklerinin kaynaştırmayı olumsuz etkilediğini belirtmişse

Kişilik özellikleri: Öğretmen sevgi, sabır, hoşgörü, tutarlı olma v.b. gibi kişilik özelliklerinin önemli olduğunu ve yardımcı hizmetler kadrosundaki personeli bu konuda yeterli bulmadığını ifade ediyorsa

Eğitim düzeyi: Öğretmen, yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin aldığı eğitimi yeterli bulmuyor ve ek eğitimden geçirilmeden kaynaştırma uygulamasının yürütülmesinin mümkün olamayacağını ifade ediyorsa

Deneyim: Öğretmen, yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin meslekte deneyimli olmasının kaynaştırmayı olumlu yönde etkilemediğini ifade ediyorsa,

Yönlendirebilme: Öğretmen, yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin kendisi ya da idareciler tarafından yönlendirilse bile kaynaştırmayı olumsuz yönde etkilediğini

belirtmişse,

Diğer (Yazınız): İlk dört gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

C) Kaynaştırma uygulamalarında fiziksel ortamdan kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

C.1- Okulun fiziksel özellikleri (Örn: okul bahçesinin büyüklüğü, okul binasının büyüklüğü, kat ve sınıf sayısı, okul bölümlerinin işlevsel ve uygun tahsis edilmesi, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

ETKİLEMİYOR: Öğretmen, okulun fiziki özelliklerinin kaynaştırma üzerinde önemli bir etkisinin olamayacağını ifade ediyorsa,

(Hangi özellikleri OLUMLU; hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösterebilirsiniz)

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, okulun fiziki bazı özelliklerinin kaynaştırmayı olumlu yönde etkilediğini belirtmişse,

Okul bahçesinin özellikleri: Öğretmen, okul bahçesinin özelliklerinin önemli olduğunu; bahçe büyüklüğünün ve düzenlemesinin okuldaki öğrenci sayısına göre yeterli gördüğünü ifade ediyorsa

Okul binasının özellikleri: Öğretmen, okul binasının özelliklerinin önemli olduğunu; binanın büyüklüğünün, sınıf sayısının ve düzenlemesinin okuldaki öğrenci sayısına göre yeterli gördüğünü ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk iki gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, okulun fiziki bazı özelliklerinin kaynaştırmayı olumsuz yönde etkilediği ifade edilmişse,

Okul bahçesinin özellikleri: Öğretmen, okul bahçesinin özelliklerinin önemli olduğunu; bahçe büyüklüğünün ve düzenlemesinin okuldaki öğrenci sayısına göre yetersiz gördüğünü uygun düzenleme yapılmadan kaynaştırma uygulamasının yürütülmesinin mümkün olamayacağını ifade ediyorsa,

Okul binasının özellikleri: Öğretmen, okul binasının özelliklerinin önemli olduğunu; binanın büyüklüğünün, sınıf sayısının ve düzenlemesinin okuldaki öğrenci sayısına göre yetersiz gördüğünü ve gerekli düzenleme yapılmadan kaynaştırma uygulamasının yürütülmesinin mümkün olamayacağını ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk iki gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını olumsuz etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

C.2- Sınıfın fiziksel özellikleri (Örn; öğrenci sayısına göre sınıfın büyüklüğü, sıra sayısı, sınıf ortamının işlevsel ve uygun düzenlenmesi, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

ETKİLEMİYOR: Öğretmen, sınıfın fiziki özelliklerinin kaynaştırma üzerinde önemli bir etkisinin olamayacağını ifade ediyorsa,

(Hangi özellikleri OLUMLU; hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösterebilirsiniz)

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, sınıfın fiziki bazı özelliklerinin kaynaştırmayı olumlu yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

Sınıfın büyüklüğü: Öğretmen, sınıfın büyüklüğünün önemli

olduğunu; sınıf büyüklüğünün sınıfdaki öğrenci sayısına göre yeterli gördüğünü ifade ediyorsa,

Sınıf ortamının özelliği: Öğretmen, sıra sayısının ve sınıf ortamının işlevsel ve uygun düzenlenmesinin önemli olduğunu; öğrenci sayısına göre sıra sayısının yeterli ve sınıf ortamının işlevsel ve uygun düzenlemeye uygun gördüğünü ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk iki gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, sınıfın fiziki bazı özelliklerinin kaynaştırmayı olumsuz yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

Sınıfın büyüklüğü: Öğretmen, sınıfın büyüklüğünün önemli olduğunu; sınıf büyüklüğünün sınıfdaki öğrenci sayısına göre yetersiz gördüğünü ifade ediyorsa,

Sınıf ortamının özelliği: Öğretmen, sıra sayısının ve sınıf ortamının işlevsel ve uygun düzenlenmesinin önemli olduğunu; öğrenci sayısına göre sıra sayısının yetersiz ve sınıf ortamının işlevsel ve uygun düzenlemeye uygun olmadığını ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk iki gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını olumsuz etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

D) Kaynaştırma uygulamasında sosyal ortamdan kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

D.1- Sınıftaki diğer öğrenciler kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

ETKİLEMİYOR: Öğretmen, sınıfın mevcudunun, öğrenciler arası ilişkilerin ve yönlendirebilmenin kaynaştırma uygulamasını etkilemediğini ifade ediyorsa,

(Hangi özellikleri OLUMLU; hangi özellikleri OLUMSUZ

etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösterebilirsiniz)

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, sınıfın mevcudunun, öğrenciler arası ilişkilerin ve yönlendirebilmenin; kaynaştırma uygulamasını olumlu yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

Sınıftaki normal öğrenci sayısı: Öğretmen, sınıftaki normal öğrenci sayısının önemli olduğunu; sınıfını bu yönden uygun gördüğünü ifade ediyorsa,

Öğrenciler arası ilişkiler: Öğretmen, kaynaştırma uygulamasında öğrenciler arası arkadaşlık ilişkilerinin önemli olduğunu; kaynaştırma öğrencisi ile normal öğrenciler arasında yeterli ve uygun arkadaşlık ilişkilerinin görüldüğünü ifade ediyorsa,

Yönlendirebilme: Öğretmen, kaynaştırma uygulamasında öğrenciler arası ilişkilerinin önemli olduğunu; normal öğrencilerin yönlendirme yapıldığında kaynaştırma uygulamasını olumlu yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk üç gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, sınıfın mevcudunun ve öğrenciler arası ilişkilerin ve yönlendirebilmenin kaynaştırma uygulamasını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişse,

Sınıftaki normal öğrenci sayısı: Öğretmen, sınıftaki normal öğrenci sayısının önemli olduğunu; sınıfının bu yönden uygun olmadığını ifade ediyorsa,

Öğrenciler arası ilişkiler: Öğretmen, kaynaştırma uygulamasında öğrenciler arası arkadaşlık ilişkilerinin önemli olduğunu; kaynaştırma öğrencisi ile normal öğrenciler arasında yeterli ve uygun arkadaşlık ilişkilerinin görülmediğini ifade ediyorsa,

Yönlendirebilme: Öğretmen, kaynaştırma uygulamasında

öğrenciler arası ilişkilerinin önemli olduğunu; normal öğrencilerin yönlendirme yapılsa bile kaynaştırma uygulamasını olumsuz yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk üç gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını olumsuz etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

D.1.a- Sınıftaki diğer öğrencilerin, kaynaştırma öğrencisini kabullenme düzeyleri kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

ETKİLEMİYOR: Öğretmen, diğer öğrencilerin kabul düzeyinin kaynaştırma uygulamasına etkisinin olmayacağına inandığını ifade ediyorsa,

(Hangi özellikleri OLUMLU; hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösterebilirsiniz)

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, kaynaştırma öğrencisinin sınıftaki normal öğrenciler tarafından kabullenilmesinin kaynaştırma uygulamasını olumlu yönde etkilediğini belirtmişse,

Akademik yönden kabulü: Öğretmen, sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencisinin akademik düzeyini kabul etmelerinin ve ders içi ve dışında onun düzeyinde yapılan akademik çalışmalara olumsuz tepki vermemelerinin önemli olduğunu; sınıfını bu yönden uygun gördüğünü ifade ediyorsa

Sosyal yönden kabulü: Öğretmen, sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencisinin davranışlarını ve arkadaşlık düzeyini kabul etmelerinin ve ders içi ve dışında onun düzeyinde yapılan davranışlarla ilgili açıklamalara olumsuz tepki vermemelerinin önemli olduğunu; sınıfını bu yönden uygun gördüğünü ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk iki gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, kaynaştırma öğrencisinin sınıftaki normal öğrenciler tarafından kabullenilmemesinin kaynaştırma uygulamasını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişse,

Akademik yönden kabulü: Öğretmen, sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencisinin akademik düzeyini kabul etmelerinin ve ders içi ve dışında onun düzeyinde yapılan akademik çalışmalara olumsuz tepki vermemelerinin önemli olduğunu; sınıfını bu yönden uygun bulmadığını ifade ediyorsa,

Sosyal yönden kabulü: Öğretmen, sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencisinin davranışlarını ve arkadaşlık düzeyini kabul etmelerinin ve ders içi ve dışında onun düzeyinde yapılan davranışlarla ilgili açıklamalara olumsuz tepki vermemelerinin önemli olduğunu; sınıfını bu yönden uygun bulmadığını ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk iki gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını olumsuz etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

D.1.b- Sınıftaki diğer öğrencilerin kaynaştırma uygulamasına hazırlanmamış olmaları yani kaynaştırma uygulaması başlatılmadan önce sınıfın kaynaştırma uygulaması ile ilgili eğitimden geçirilmemesi veya eğitimden geçirildiği halde etkili olmaması, kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

ETKİLEMİYOR: Öğretmen, diğer öğrencilerin kaynaştırmaya hazırlanmamış olmalarının kaynaştırmaya olan etkisinin sınıf öğretmeninin tutumuna bağlı olduğunu veya yapılacak ön eğitimin bazı nedenlerden dolayı yararlı olmayacağını ifade ediyorsa,

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, diğer öğrencilerin kaynaştırmaya hazırlanmamış olmalarının kaynaştırmaya olan etkisinin olumlu olduğunu yani kaynaştırma öğrencisinden haberdar olmamalarının daha iyi olduğunu ifade ediyorsa,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, diğer öğrencilerin

kaynaştırmaya hazırlanmamış olmalarının kaynaştırmayı olumsuz etkilediğini yani ön eğitimin yapılmasının daha yararlı olacağını ifade ediyorsa,

D.2- Okuldaki diğer öğrencilerin kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler?

ETKİLEMİYOR: Öğretmen, okuldaki diğer öğrencilerin kabul düzeyini uygulamaya etkisi olmayacağına inandığını ifade ediyorsa,

(Hangi özellikleri OLUMLU; hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösterebilirsiniz)

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, okuldaki öğrenci mevcudunun, öğrenciler arası ilişkilerin ve yönlendirebilmenin kaynaştırma uygulamasını olumlu yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

Okuldaki normal öğrenci sayısı: Öğretmen, okuldaki normal öğrenci sayısının önemli olduğunu; okulun bu yönden uygun olduğunu ifade ediyorsa,

Okuldaki öğrenciler arası ilişkiler: Öğretmen, kaynaştırma uygulamasında öğrenciler arası arkadaşlık ilişkilerinin önemli olduğunu; kaynaştırma öğrencisi ile okuldaki normal öğrenciler arasında yeterli ve uygun arkadaşlık ilişkilerinin görüldüğünü ifade ediyorsa,

Okuldaki öğrencileri yönlendirebilme: Öğretmen, okuldaki normal öğrencilere sınıf öğretmenleri ve idarecilerce yönlendirme yapılmasının kaynaştırma uygulamasını olumlu yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk üç gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLENİYOR: Öğretmen, okuldaki öğrenci mevcudunun, öğrenciler arası ilişkilerin ve yönlendirebilmenin kaynaştırma uygulamasını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişse,

Okuldaki normal öğrenci sayısı: Öğretmen, sınıfdaki normal öğrenci sayısının önemli olduğunu; sınıfının bu yönden uygun olmadığını ifade ediyorsa,

Okuldaki öğrenciler arası ilişkiler: Öğretmen, kaynaştırma uygulamasında öğrenciler arası arkadaşlık ilişkilerinin önemli olduğunu; kaynaştırma öğrencisi ile okuldaki normal öğrenciler arasında yeterli ve uygun arkadaşlık ilişkilerinin görüldüğünü ifade ediyorsa,

Okuldaki öğrencileri yönlendirebilme: Öğretmen, okuldaki normal öğrencilere sınıf öğretmenleri ve idarecilerce yönlendirme yapılmasının kaynaştırma uygulamasını olumlu yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk üç gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını olumsuz etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

D.2.a- Okuldaki diğer öğrencilerin, kaynaştırma öğrencisini kabullenmesiyle ilgili sorun var mı?

EVET:

HAYIR:

(Yanıt evet de olsa hayır da olsa etkisi belirlenecek)

Bu sorunun etkileri nelerdir?

ETKİLEMİYOR: Öğretmen, okuldaki diğer öğrencilerin kabul düzeyinin (davranış veya öğrenme sorunu var/yok olsa bile) kaynaştırma uygulamasına etkisinin olmayacağına inandığını ifade ediyorsa,

(Hangi özellikleri OLUMLU; hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösterebilirsiniz)

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, kaynaştırma öğrencisinin okuldaki normal öğrenciler tarafından kabullenilmesinin kaynaştırma uygulamasını olumlu yönde

etkilediğini belirtmişse,

Akademik yönden kabulü: Öğretmen, okuldaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencisinin akademik düzeyini kabul etmelerinin ve ders içi ve dışında onun düzeyinde yapılan akademik çalışmalara olumsuz tepki vermemelerinin önemli olduğunu; okuldaki normal öğrencileri bu yönden uygun gördüğünü ifade ediyorsa,

Sosyal yönden kabulü: Öğretmen, okuldaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencisinin davranışlarını ve arkadaşlık düzeyini kabul etmelerinin ve ders içi ve dışında onun düzeyinde yapılan davranışlarla ilgili açıklamalara olumsuz tepki vermemelerinin önemli olduğunu; okuldaki normal öğrencileri bu yönden uygun gördüğünü ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk iki gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, kaynaştırma öğrencisinin okuldaki normal öğrenciler tarafından kabullenilmesinin kaynaştırma uygulamasını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişse,

Akademik yönden kabulü: Öğretmen, okuldaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencisinin akademik düzeyini kabul etmelerinin ve ders içi ve dışında onun düzeyinde yapılan akademik çalışmalara olumsuz tepki vermemelerinin önemli olduğunu; okuldaki normal öğrencileri bu yönden uygun görmediğini ifade ediyorsa,

Sosyal yönden kabulü: Öğretmen, okuldaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencisinin davranışlarını ve arkadaşlık düzeyini kabul etmelerinin ve ders içi ve dışında onun düzeyinde yapılan davranışlarla ilgili açıklamalara olumsuz tepki vermemelerinin önemli olduğunu; okuldaki normal öğrencileri bu yönden uygun görmediğini ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk iki gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını olumsuz etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

ifade ediyorsa,

Çevrenin ekonomik yapısının etkisi: Öğretmen, okulun bulunduğu çevrenin ekonomik yapısının kaynaştırma öğrencisinin okul dışı ortamı olarak önemli olduğunu; var olan yapılanmanın kaynaştırma uygulamasını olumsuz yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk iki gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını olumsuz etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

E) Kaynaştırma uygulamasında ailelerden kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

E.1-Kaynaştırılmış öğrencinin ailesi kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

ETKİLEMİYOR: Öğretmen, öğrencinin ailesinin kaynaştırma uygulamasını etkilemeyeceğini ifade ediyorsa

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, öğrencinin ailesinin kaynaştırma uygulamasını desteklediğini eğitim ve öğretim için alınan kararların uygulanmasına yardımcı olduğunu ifade ediyorsa

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, öğrencinin ailesinin kaynaştırma uygulamasına destek olmadığını, eğitim ve öğretim için alınan kararların uygulanmasına yardımcı olmadığını ifade ediyorsa,

E.1.a- Kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin özellikleri (Örn: eğitim düzeyi, gelir düzeyi, ilişkide bulunduğu çevre, aile içindeki ilişkiler, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

ETKİLEMİYOR: Öğretmen, öğrencinin ailesinin özelliklerinin (Örn: eğitim düzeyi, gelir düzeyi, ilişkide bulunduğu çevre, aile içindeki ilişkiler, v.b.) kaynaştırma uygulaması üzerinde önemli bir etkisinin olamayacağını ifade ediyorsa,

(Hangi özellikleri OLUMLU; hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösterebilirsiniz)

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, öğrencinin ailesinin bazı özelliklerinin kaynaştırma uygulamasını olumlu yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

Ailenin gelir düzeyi: Öğretmen, ailedeki bireylerin temel ve eğitsel ihtiyaçların karşılanmasında ailenin ekonomik gücünün önemli olduğunu, kaynaştırma öğrencisinin ailesinin (ailedeki birey sayısına göre gelirinin) durumunun bu yönden uygun olduğunu ifade ediyorsa,

Ailenin eğitim düzeyi: Öğretmen, çocuğa yaklaşımı ve eğitsel çalışmalara katkıda bulunması açısından ailenin eğitim düzeyinin önemli olduğunu, kaynaştırma öğrencisinin ailesinin durumunun bu yönden uygun olduğunu ifade ediyorsa,

Ailenin sosyo-kültürel düzeyi: Öğretmen çocuğun sosyal davranışları kazanması açısından ailenin sosyo-kültürel düzeyinin önemli olduğunu, kaynaştırma öğrencisinin ailesinin durumunun bu yönden uygun olduğunu ifade ediyorsa,

Aile içindeki iletişim düzeyi: Öğretmen, anne-babanın arasında çocuk yetiştirme ve eğitimi açısından sorumluluk paylaşımının ve aile bütünlüğünün; anne-baba ve kardeşler arası ilişkilerin önemli olduğunu, kaynaştırma öğrencisinin ailesinin durumunun bu yönden uygun olduğunu ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk dört gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLENİYOR: Öğretmen, öğrencinin ailesinin bazı özelliklerinin kaynaştırmayı olumsuz yönde etkilediğini belirtmişse,

Ailenin gelir düzeyi: Öğretmen, ailedeki bireylerin temel ve eğitsel ihtiyaçların karşılanmasında ailenin ekonomik gücünün

önemli olduğunu, kaynaştırma öğrencisinin ailesinin (ailedeki birey sayısına göre gelirinin) durumunun bu yönden uygun olmadığını ifade ediyorsa,

Ailenin eğitim düzeyi: Öğretmen, çocuğa yaklaşımı ve eğitsel çalışmalara katkıda bulunması açısından ailenin eğitim düzeyinin önemli olduğunu, kaynaştırma öğrencisinin ailesinin durumunun bu yönden uygun olmadığını ifade ediyorsa,

Ailenin sosyo-kültürel düzeyi: Öğretmen çocuğun sosyal davranışları kazanması açısından ailenin sosyo-kültürel düzeyinin önemli olduğunu, kaynaştırma öğrencisinin ailesinin durumunun bu yönden uygun olmadığını ifade ediyorsa,

Aile içindeki iletişim düzeyi: Öğretmen, anne-babanın arasında çocuk yetiştirme ve eğitimi açısından sorumluluk paylaşımının ve aile bütünlüğünün; anne-baba ve kardeşler arası ilişkilerin önemli olduğunu, kaynaştırma öğrencisinin ailesinin durumunun bu yönden uygun olmadığını ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk dört gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını olumsuz etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

E.1.b- Kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin çocuğa karşı tutumu (Örn: çocuğunu tam tanımaması, çocuğunun durumunu kabullenmemesi, çocuğunun eğitiminin yararına olan inancının az olması, aşırı ilgili veya ilgisiz olması,v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

ETKİLEMİYOR: Öğretmen, öğrencinin ailesinin özellikleri (Örn: çocuğunu tam tanımaması, çocuğunun durumunu kabullenmemesi, çocuğunun eğitiminin yararına olan inancının az olması, aşırı ilgili veya ilgisiz olması,v.b) kaynaştırma uygulamasını etkilemeyeceğini ifade ediyorsa,

(Hangi özellikleri OLUMLU; hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösterebilirsiniz)

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, öğrencinin ailesinin bazı özelliklerinin kaynaştırma uygulamasını olumlu etkilediğini ifade ediyorsa,

Çocuğu tanıma: Öğretmen, ailenin çocuğunu iyi tanımalarının önemli olduğunu, kaynaştırma öğrencisinin ailesinin durumunun bu yönden uygun olduğunu ifade ediyorsa,

Çocuğunun durumunu kabullenme: Öğretmen, ailenin çocuğunu kabullenmiş olmalarının önemli olduğunu, kaynaştırma öğrencisinin ailesinin durumunun bu yönden uygun olduğunu ifade ediyorsa,

Çocuğunun eğitime inanma: Öğretmen, ailenin çocuğunun eğitime olan inancının önemli olduğunu, kaynaştırma öğrencisinin ailesinin durumunun bu yönden uygun olduğunu ifade ediyorsa,

Çocuğu ile ilgilenme: Öğretmen, ailenin çocuğuyla uygun şekilde ilgilenmesinin önemli olduğunu, kaynaştırma öğrencisinin ailesinin durumunun bu yönden uygun olduğunu ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk dört gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, öğrencinin ailesinin bazı özelliklerinin kaynaştırma uygulamasını olumlu etkilediğini ifade ediyorsa,

Çocuğu tanıma: Öğretmen, ailenin çocuğunu iyi tanımalarının önemli olduğunu, kaynaştırma öğrencisinin ailesinin durumunun bu yönden uygun olmadığını ifade ediyorsa,

Çocuğunun durumunu kabullenme: Öğretmen, ailenin çocuğunu kabullenmiş olmalarının önemli olduğunu, kaynaştırma öğrencisinin ailesinin durumunun bu yönden uygun olmadığını ifade ediyorsa,

Çocuğunun eğitime inanma: Öğretmen, ailenin

çocuğunun eğitimine olan inancının önemli olduğunu, kaynaştırma öğrencisinin ailesinin durumunun bu yönden uygun olmadığını ifade ediyorsa,

Çocuğu ile ilgilenme: Öğretmen, ailenin çocuğuyla uygun şekilde ilgilenmesinin önemli olduğunu, kaynaştırma öğrencisinin ailesinin durumunun bu yönden uygun olmadığını ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk dört gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını olumsuz etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

E.1.c- Kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin çocuğunun durumu ve kaynaştırma ile ilgili eğitim almamış olması kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

ETKİLEMİYOR: Öğretmen, ailenin kaynaştırmaya hazırlanmamış olmasının kaynaştırmayı etkilimeyeceğini ifade ediyorsa,

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, ailenin kaynaştırmaya hazırlanmamış olmalarının kaynaştırmaya olan etkisinin olumlu olduğunu yani çocuklarının durumundan haberdar olmamalarının daha iyi olduğunu ifade ediyorsa,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, ailenin kaynaştırmaya hazırlanmamış olmasının kaynaştırmayı olumsuz etkilediğini ifade ediyorsa,

E.2- Sınıftaki diğer öğrencilerin ailelerinin kaynaştırma uygulamasına etkileri nasıl?

ETKİLEMİYOR: Öğretmen, diğer öğrencilerin ailelerinin kaynaştırmayı etkilimeyeceğini ya da bu etkinin tamamen öğretmene bağlı olduğunu ifade ediyorsa,

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, diğer öğrencilerin ailelerinin kaynaştırmayı olumlu etkilediğini yani anlayışla karşılayıp destek olduklarını ifade ediyorsa,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, diğer öğrencilerin ailelerinin kaynaştırmayı olumsuz etkilediğini yani sınıfta ya da çocuğunun yanında böyle bir çocuğun bulunmasını istemediğini ifade ediyorsa,

E.3- Okuldaki diğer öğrencilerin ailelerinin kaynaştırma uygulamasına etkileri nasıl?

ETKİLEMİYOR: Öğretmen, okuldaki diğer öğrencilerin ailelerinin kaynaştırmayı etkilimeyeceğini ya da bu etkinin tamamen öğretmene bağlı olduğunu ifade ediyorsa,

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, okuldaki diğer öğrencilerin ailelerinin kaynaştırmayı olumlu etkilediğini yani anlayışla karşılayıp destek olduklarını ifade ediyorsa,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, okuldaki diğer öğrencilerin ailelerinin kaynaştırmayı olumsuz etkilediğini yani bahçede ya da çocuğunun yakınında böyle bir çocuğun bulunmasını istemediğini ifade ediyorsa,

F) Kaynaştırma uygulamasında eğitim programlarından kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

F.1- Halen uygulamakta olduğunuz eğitim (müfredat) programlarının kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler?

ETKİLEMİYOR: Halen uygulamakta olduğu eğitim (müfredat) programlarının kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkisinin öğretmene bağlı olduğu ya da uygulaması üzerinde her hangi bir etkisinin bulunmadığı ifade ediyorsa,

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, halen uygulamakta olduğu eğitim (müfredat) programlarının kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkisinin olumlu olduğunu ifade ediyorsa,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, halen uygulamakta

olduğu eğitim (müfredat) programlarının kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkisinin olumsuz olduğunu ifade ediyorsa,

F.1.a- Halen uygulamakta olduğunuz eğitim (müfredat) programlarının özellikleri (Örn: ağır ve kapsamlı olması, 180 işgününde bitme zorunluluğunun olması, tekrarlara yervermeye uygun olmaması, sınıfın genel bir bütün gibi düşünülerek hazırlanmış olması, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

ETKİLEMİYOR: Halen uygulamakta olduğu eğitim (müfredat) programlarının özelliklerini (Örn: ağır ve kapsamlı olması, 180 işgününde bitme zorunluluğunun olması, tekrarlara yer vermeye uygun olmaması, sınıfın genel bir bütün gibi düşünülerek hazırlanmış olması, v.b.) kaynaştırma uygulaması üzerinde her hangi bir etkisinin bulunmadığı ifade ediyorsa,

(Hangi özellikleri OLUMLU; hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösterebilirsiniz)

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, halen uygulamakta olduğu eğitim (müfredat) programlarının bazı özelliklerinin kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkisinin olumlu olduğunu ifade ediyorsa,

Programın(müfredatın) içeriği ve süresi: Öğretmen, programın(müfredatın) içeriğinin belli bir iş gününde tamamlanma zorunluluğu olduğunu; kaynaştırma uygulamasında programı bu yönden uygun bulunduğunu ifade ediyorsa,

Programın hazırlanma esasları ve uyarlanabilirliği: Öğretmen, programın(müfredatın) bireysel farklılıkların düşünülerek hazırlanmasının veya öğretmen tarafından uyarlanabilir ve esnek olmasının önemli olduğunu; kaynaştırma uygulamasında programı bu yönden uygun bulunduğunu ifade ediyorsa,

Programın amacı: Öğretmen, programın(müfredatın) amacına uygun kullanılmasının önemli olduğunu; programın

denetimde bir ölçüt olarak ya da uygulamanın taslak bir çerçevesi gibi değilde değişikliğe gidilmeden uygulanacakmış gibi düşünülmesinin kaynaştırma uygulamasını olumlu yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk üç gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen, halen uygulamakta olduğu eğitim (müfredat) programlarının bazı özelliklerinin kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkisinin olumsuz olduğunu ifade ediyorsa,

Programın(müfredatın) içeriği ve süresi: Öğretmen, programın(müfredatın) içeriğinin belli bir iş gününde tamamlanma zorunluluğu olduğunu; (kapsamlı ve ağır olması nedeniyle) kaynaştırma uygulamasında programı bu yönden uygun bulmadığını ifade ediyorsa,

Programın hazırlanma esasları ve uyarlanabilirliği: Öğretmen, programın(müfredatın) bireysel farklılıkların düşünülerek hazırlanmasının veya öğretmen tarafından uyarlanabilir ve esnek olmasının önemli olduğunu;(sınıfın bir bütün gibi düşünülerek hazırlanması nedeniyle) kaynaştırma uygulamasında programı bu yönden uygun bulunduğunu ifade ediyorsa,

Programın amacı: Öğretmen, programın(müfredatın) amacına uygun kullanılmasının önemli olduğunu; programın denetimde bir ölçüt olarak ya da uygulamanın taslak bir çerçevesi gibi değilde değişikliğe gidilmeden uygulanacakmış gibi düşünülmesinin kaynaştırma uygulamasını olumsuz yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk üç gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını olumsuz etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

G) Kaynaştırma uygulamalarında araç-gereçlerden kaynaklanan sorunlar konusunda öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

G.1- Halen kullanmakta olduğunuz araç-gereçlerin özelliklerinin (Örn: araç-gereç yetersizliği, ek araç gereç gereksinimi, v.b.) kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler?

ETKİLEMİYOR: Öğretmen halen kullanmakta olduğu araç-gereçlerin kaynaştırma uygulaması üzerinde etkisinin öğretmene bağlı olduğunu; ek araç gerecin gerekmediğini ifade ediyorsa,

(Hangi özellikleri OLUMLU; hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösterebilirsiniz)

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen halen kullanmakta olduğu araç-gereçlerin bazı özelliklerinin kaynaştırma uygulaması üzerinde etkisinin olumlu olduğunu ifade ediyorsa,

Araç-gereç durumu: Öğretmen halen kullanmakta olduğu araç-gereçlerin yeterli olduğunu; bu durumun kaynaştırma uygulaması üzerinde etkisinin olumlu olduğunu ifade ediyorsa,

Ek araç-gereç durumu: Öğretmen halen kullanmakta olduğu araç-gereçlerin yanı sıra ek araç-gerece gereksinim duyduğunu ; bu durumun kaynaştırma uygulaması üzerinde etkisinin olumlu olduğunu ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız):İlk iki gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen halen kullanmakta olduğu araç-gereçlerin özelliklerinin (Örn: araç-gereç yetersizliği, ek araç gereç gereksinimi, v.b.) kaynaştırma uygulaması üzerinde etkisinin olumsuz olduğunu ifade ediyorsa,

Araç-gereç durumu: Öğretmen halen kullanmakta olduğu araç-gereçlerin yetersiz olduğunu; bu durumun kaynaştırma uygulaması üzerinde etkisinin olumsuz olduğunu ifade ediyorsa,

Ek araç-gereç durumu: Öğretmen halen kullanmakta

olduğu araç-gereçlerin yanı sıra ek araç-gerece gereksinim duyduğunu;var olan durumun kaynaştırma uygulaması üzerinde etkisinin bu yönden olumsuz olduğunu ifade ediyorsa,

Diğer (Yazınız): İlk iki gruba girmeyen, fakat kaynaştırma uygulamasını olumsuz etkilediği ifade edilen özellik belirtilmişse,

H) Kaynaştırma uygulamasında kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemelerden kaynaklanan sorunlar konusunda öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

H.1- Kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemelere ilişkin bilgilerinizin (Örn: tanımlar, personelin görev ve sorumluluklarının dağılımı, v.b.) kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler?

Bilgim var: Öğretmen kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemeleri bildiğini ifade ediyorsa,

Bilgim yok:Öğretmen kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemeleri bilmediğini ifade ediyorsa,

Bilgim az: Öğretmen kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemeleri az bildiğini ifade ediyorsa,

(Kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemelere ilişkin bilginin var/yok/az cevabı verilmişse de etkisi aşağıdaki seçeneklerde belirtilecek)

ETKİLEMİYOR: Öğretmen kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemelere ilişkin bilgilerinin var/yok/az olmasının kaynaştırmayı etkilemeyeceğini ifade ediyorsa,

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemelere ilişkin bilgisinin var/yok/az olmasının kaynaştırmayı olumlu yönde etkilediğini ifade ediyorsa,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemelere ilişkin bilgisinin var/yok/az olmasının

eğitim ve öğretimi yönlendirecek yeterlilikte yapıldığı ifade ediliyorsa,

KISMEN: Denetim ve rehberlik esas olarak öğretmeni denetlemeye yönelik yapılmış; ancak kaynaştırma uygulamasında eğitim ve öğretime de biraz katkıda bulunduğu ifade ediliyorsa,

HAYIR: Denetim ve rehberlik yalnızca öğretmeni denetlemeye yönelik yapılmış; kaynaştırma uygulamasında eğitim ve öğretim için önerilerde bulunulmamışsa ya da kaynaştırma uygulamasının denetim dışı tutulduğu ifade ediliyorsa,

1.1.b-Denetim ve rehberlik kimler tarafından yapılıyor?

Okul idaresinin denetim ve rehberliği: Öğretmen, kaynaştırma uygulamasında okuldaki idareciler tarafından herhangi bir denetim ve rehberlik çalışması yapıldığını ifade ediliyorsa,

Rehberlik ve araştırma Merkezinin (R.A.M.) denetim ve rehberliği: Öğretmen, kaynaştırma uygulamasında R.A.M. tarafından herhangi bir denetim ve rehberlik çalışması yapıldığını ifade ediliyorsa,

Müfettişlerce yapılan denetim ve rehberlik: Öğretmen, kaynaştırma uygulamasında müfettişler tarafından herhangi bir denetim ve rehberlik çalışması yapıldığını ifade ediliyorsa,

1.1.c-Denetim ve rehberliğin etkisi ne oluyor ?

ETKİLEMİYOR: Öğretmen okul müdürü, R.A.M. ve müfettişlerce yapılan denetleme ve rehberliğin yapılmasının / kısmen yapılmasının yaptığı kaynaştırma uygulamasını etkilemeyeceğini ifade ediyorsa,

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen okul müdürü, R.A.M. ve müfettişlerce yapılan / kısmen yapılan denetleme ve rehberliğin kaynaştırmaya etkisinin olumlu olduğunu ifade ediyorsa

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen okul müdürü, R.A.M. ve müfettişlerce yapılan / kısmen yapılan denetleme ve rehberliğin kaynaştırmaya etkisinin olumsuz olduğunu ifade ediyorsa,

1.1.d- Müfettişlerce yapılan denetim ve rehberlik uygulamasında değişiklik var mı?

EVET: Öğretmen son yapılan denetim ve rehberlik uygulamasının daha önceki yıllarda yapılan denetim ve rehberlik uygulamasından farklılıklar gösterdiğini ifade ediyorsa,

HAYIR: Öğretmen son yapılan denetim ve rehberlik uygulamasının daha önceki yıllarda yapılan denetim ve rehberlik uygulamasından hiç bir farklılık göstermediğini ifade ediyorsa,

Müfettişlerce yapılan denetim ve rehberlik uygulamasında değişiklik var ise (olumlu-olumsuz) ne yönde?

OLUMLU: Öğretmen son yapılan denetim ve rehberlik uygulamasının daha önceki yıllarda yapılan denetim ve rehberlik uygulamasından olumlu yönde farklılıklar gösterdiğini ifade ediyorsa,

OLUMSUZ: Öğretmen son yapılan denetim ve rehberlik uygulamasının daha önceki yıllarda yapılan denetim ve rehberlik uygulamasından farklılık gösterdiğini ancak önceki yıllarda yapılan denetleme ve rehberliğin daha iyi olduğunu ifade ediyorsa,

J) Kaynaştırma kavramının ve kapsamının anlaşılmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

J.1- Kaynaştırma kavramını ve kapsamını kendinize göre tanımlayınız.

(yapılan tanım aynen yazılacak)

J.1.a-“Kaynaştırma” kavramının ve kapsamının anlaşılmasında kişiler arası farklılıklar var mı?

EVET

HAYIR:

J.1.b-“Kaynaştırma” kavramının ve kapsamının anlaşılmasında kişiler arası farklılıklar kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

ETKİLEMİYOR: Öğretmen,“Kaynaştırma” kavramının ve kapsamının anlaşılmasında kişiler arası farklılıklar olmasının kaynaştırmayı etkilimeyeceğini ifade ediyorsa

OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen,“Kaynaştırma” kavramının ve kapsamının anlaşılmasında kişiler arası farklılıklar olmasının kaynaştırmayı olumlu etkileyeceğini ifade ediyorsa,

OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR: Öğretmen,“Kaynaştırma” kavramının ve kapsamının anlaşılmasında kişiler arası farklılıklar olmasının kaynaştırmayı olumsuz etkilediğini ifade ediyorsa,

K) Kaynaştırma uygulamasını etkileyen diğer sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir? (yazınız)

K.1- Sorulan sorular dışında sizce kaynaştırmaya başka nelerin etkisi olabilir?

(Ele alınan maddelerden ve seçeneklerden farklı önerilerin tamamı yazılacak)

GÖRÜŞME KAYIT FORMU

A) Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırma uygulamalarında kaynaştırılmış öğrencinin davranış ve öğrenme özelliklerinden kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

A.1- Normal sınıfa kaynaştırılacak zihin engelli öğrencinin davranış ve öğrenme özellikleri kaynaştırma öncesinde yeterince belirlenmiş oluyor mu?

☐ EVET

☐ KISMEN (ise A.1.a ve A.1.b seçeneğini yanıtlayınız)

☐ HAYIR (ise A.1.a ve A.1.b seçeneğini yanıtlayınız)

A.1.a- Öğrencinin hangi özellikleri yeterince belirlenmemiş oluyor?

☐ a-tümü

☐ b-bazıları

(ise birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

☐ i) duygusal ve toplumsal

☐ ii) kavram, beceri, akademik

☐ iii) diğer (Yazınız):

A.1.b- Öğrencinin bu özelliklerinin yeterince belirlenmemiş olması kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

☐ ETKİLEMİYÖ

☐ OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR

☐ OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

A.2- Normal sınıfa kaynaştırılmış zihin engelli

öğrencinin davranış özellikleri (Örn: izin almadan sınıfta gezinmesi veya dışarı çıkması, söz almadan konuşması, yüksek sesle konuşması, arkadaşlarına fiziksel olarak zarar vermesi, arkadaşlarının malına zarar vermesi, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

- ☐ ETKİLEMİYOR
- ☐ OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR
- ☐ OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

A.2.a-Kaynaştırılmış öğrencinin yaptığınız kaynaştırma uygulamasını etkileyen davranış özellikleri neler; bu davranış özelliklerinden hangilerinin etkisidaha fazla oluyor?

Kaynaştırılmış öğrencinin yapılan kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilen davranış özellikleri nelerdir?

(birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- ☐ SINIFIN DÜZENİNİ BOZMA
- ☐ ARKADAŞLARINA ZARAR VERME
- ☐ KEDİSİNE ZARAR VERME
- ☐ KATILIMSIZLIĞI
- ☐ DİĞER (yazınız):

A.2.b- Kaynaştırma öğrencisinde görülen davranış sorunlarına benzer sorunlar sınıftaki normal çocuklarda da var mı?(Örn: izin almadan sınıfta gezinme veya dışarı çıkma, söz almadan konuşma, yüksek sesle konuşma, arkadaşlarına fiziksel olarak zarar verme, arkadaşlarının malına zarar verme, v.b)

- ☐ EVET
- ☐ HAYIR

A.3- Normal sınıfa kaynaştırılmış zihin engelli öğrencinin öğrenme özellikleri (Örn: sınıfta dersle ilgilenmemesi, dikkat süresinin kısa olması, geç öğrenmesi, öğrenmenin kalıcı olmaması,v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

- () ETKİLEMİYOR
 () OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR
 () OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

A.3.a- Kaynaştırılmış öğrencinin yaptığınız kaynaştırma uygulamasını etkileyen öğrenme özellikleri neler; bu öğrenme özelliklerinden hangilerinin etkisi daha fazla oluyor?

Kaynaştırılmış öğrencinin yapılan kaynaştırma uygulamasını etkilediği ifade edilen öğrenme özellikleri nelerdir
 (birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- () DERSLE İLGİLENMEMESİ
 () DİKKAT SÜRESİNİN AZLIĞI
 () GEÇ ÖĞRENMESİ
 () ÇABUK UNUTMASI
 () KATILIMSIZLIĞI
 () DİĞER (yazınız):

A.3.b- Kaynaştırma öğrencisinde görülen öğrenme sorunlarına benzer sorunlar sınıftaki normal çocuklarda da var mı?(Örn: sınıfta dersle ilgilenmemesi, dikkat süresinin kısa olması, geç öğrenmesi, öğrenmenin kalıcı olmaması,v.b.)

- () EVET () HAYIR

B) Zihin engelli öğrencilerin kaynaştırma uygulamalarında okul personelinden kaynaklanan sorunlar konusunda öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

B.1- Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta aldığı eğitim, sınıf öğretmenin özelliklerinden (Örn: kişilik özellikleri, tutumları, almış olduğu eğitim, mesleki deneyimi,v.b.) nasıl etkileniyor?

- () ETKİLENMİYOR
 (hangi özellikleri OLUMLU,hangi özellikleriOLUMSUZ

etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösteriniz)

() OLUMLU YÖNDE ETKİLENİYOR

- () Deneyim
- () Formasyon
- () Ek formasyon
- () Kişilik özellikleri
- () Kişisel sıkıntılar
- () Kaynaştırmayı benimseme
- () Diğer (yazınız):

() OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

- () Deneyim
- () Formasyon
- () Ek formasyon
- () Kişilik özellikleri
- () Kişisel sıkıntılar
- () Kaynaştırmayı benimseme
- () Diğer (yazınız):

B.2- Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta eğitilmesi, okuldaki diğer öğretmenlerin ve idarecilerin özelliklerinden (Örn: diğer öğretmenlerin kişilik özellikleri, tutumları, almış olduğu eğitim, mesleki deneyimi, v.b.) nasıl etkileniyor?

() ETKİLENMİYOR

(hangi özellikleri OLUMLU, hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösteriniz)

() OLUMLU YÖNDE ETKİLENİYOR

- () Deneyim
- () Formasyo
- () Ek formasyon
- () Kişilik özellikleri

- () Bilgi alış-verişi
- () Tutum birliği
- () Diğer (yazınız):

() OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

- () Deneyim
- () Formasyon
- () Ek formasyon
- () Kişilik özellikleri
- () Bilgi alış-verişi
- () Tutum birliği
- () Diğer (yazınız):

B.3- Zihin engelli öğrencinin normal sınıfta eğitilmesi, okuldaki yardımcı hizmetler kadrosundaki personelin özelliklerinden (Örn: kişilik özellikleri, tutumları, almış olduğu eğitim, v.b.) nasıl etkileniyor?

() ETKİLENMİYOR

(hangi özellikleri OLUMLU, hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösteriniz)

() OLUMLU YÖNDE ETKİLENİYOR

- () Kişilik özellikleri
- () Eğitim düzeyi
- () Deneyim
- () Yönlendirebilme
- () Diğer (yazınız):

() OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

- () Kişilik özellikleri
- () Eğitim düzeyi
- () Deneyim
- () Yönlendirebilme
- () Diğer (yazınız):

C) Kaynaştırma uygulamalarında fiziksel ortamdan kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

C.1- Okulun fiziksel özellikleri (Örn: okul bahçesinin büyüklüğü, okul binasının büyüklüğü, kat ve sınıf sayısı, okul bölümlerinin işlevsel ve uygun tahsis edilmesi, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

() ETKİLEMİYOR

(hangi özellikleri OLUMLU, hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösteriniz)

() OLUMLU YÖNDE ETKİLENİYOR

() Okul bahçesinin özelliği

() Okul binasının özelliği

() Diğer (yazınız):

() OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

() Okul bahçesinin özelliği

() Okul binasının özelliği

() Diğer (yazınız):

C.2- Sınıfın fiziksel özellikleri (Örn; öğrenci sayısına göre sınıfın büyüklüğü, sıra sayısı, sınıf ortamının işlevsel ve uygun düzenlenmesi, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

() ETKİLEMİYOR

(hangi özellikleri OLUMLU, hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösteriniz)

() OLUMLU YÖNDE ETKİLENİYOR.

() Sınıfın büyüklüğü

- () Sınıf ortamının özelliği
 () Diğer (yazınız):

() OLUMSUZ YÖNDE ETKİLENİYOR

- () Sınıfın büyüklüğü
 () Sınıf ortamının özelliği
 () Diğer (yazınız):

D) Kaynaştırma uygulamasında sosyal ortamdan kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

D.1- Sınıftaki diğer öğrenciler kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

() ETKİLEMİYOR

(hangi özellikleri OLUMLU, hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösteriniz)

() OLUMLU YÖNDE ETKİLENİYOR.

- () Sınıfdaki normal öğrenci sayısı
 () Öğrenciler arası ilişkiler
 () Yönlendirebilme
 () Diğer (yazınız):

() OLUMSUZ YÖNDE ETKİLENİYOR

- () Sınıfdaki normal öğrenci sayısı
 () Öğrenciler arası ilişkiler
 () Yönlendirebilme
 () Diğer (yazınız):

D.1.a- Sınıftaki diğer öğrencilerin, kaynaştırma öğrencisini kabullenme düzeyleri kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

() ETKİLEMİYOR

(hangi özellikleri OLUMLU,hangi özellikleriOLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösteriniz)

() OLUMLU YÖNDE ETKİLENİYOR

- () Akademik yönden kabulü
- () Sosyal yönden kabulü
- () Diğer (yazınız):

() OLUMSUZ YÖNDE ETKİLENİYOR.

- () Akademik yönden kabulü
- () Sosyal yönden kabulü
- () Diğer (yazınız):

D.1.b- Sınıftaki diğer öğrencilerin kaynaştırma uygulamasına hazırlanmamış olmaları yani kaynaştırma uygulaması başlatılmadan önce sınıfın kaynaştırma uygulaması ile ilgili eğitimden geçirilmemesi veya eğitimden geçirildiği halde etkili olmaması, kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

- () ETKİLEMİYOR
- () OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR
- () OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

D.2- Okuldaki diğer öğrencilerin kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler?

() ETKİLEMİYOR

(hangi özellikleri OLUMLU,hangi özellikleriOLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösteriniz)

() OLUMLU YÖNDE ETKİLENİYOR

- () Okuldaki normal öğrenci sayısı
- () Okuldaki öğrenciler arası ilişkiler
- () Okuldaki öğrencileri yönlendirebilme
- () Diğer (yazınız):

() OLUMSUZ YÖNDE ETKİLENİYOR

- () Okuldaki normal öğrenci sayısı
- () Okuldaki öğrenciler arası ilişkiler
- () Okuldaki öğrencileri yönlendirebilme
- () Diğer (yazınız):

D.2.a- Okuldaki diğer öğrencilerin, kaynaştırma öğrencisini kabullenmesiyle ilgili sorun var mı?

() EVET

() HAYIR

(Yanıt evet de olsa hayır da olsa ekisi belirlenecek)

Bu sorunun etkileri nelerdir?

() ETKİLEMİYOR

(hangi özellikleri OLUMLU, hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösteriniz)

() OLUMLU YÖNDE ETKİLENİYOR

- () Akademik yönden kabulü
- () Sosyal yönden kabulü
- () Diğer (yazınız):

() OLUMSUZ YÖNDE ETKİLENİYOR

- () Akademik yönden kabulü
- () Sosyal yönden kabulü
- () Diğer (yazınız):

D.3- Okulun bulunduğu yakın çevre (sosyal, kültürel, ekonomik yapılanma) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

() ETKİLEMİYOR

(hangi özellikleri OLUMLU, hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme

yaparak gösteriniz)

() OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR

- () Çevrenin sosyo-kültürel yapısının etkisi
- () Çevrenin ekonomik yapısının etkisi
- () Diğer (yazınız):

() OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

- () Çevrenin sosyo-kültürel yapısının etkisi
- () Çevrenin ekonomik yapısının etkisi
- () Diğer (yazınız):

E) Kaynaştırma uygulamasında ailelerden kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

E.1-Kaynaştırılmış öğrencinin ailesi kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

- () ETKİLEMİYOR
- () OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR
- () OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

E.1.a- Kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin özellikleri (Örn: eğitim düzeyi, gelir düzeyi, ilişkide bulunduğu çevre, aile içindeki ilişkiler, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

() ETKİLEMİYOR

(hangi özellikleri OLUMLU,hangi özellikleriOLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösteriniz)

() OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR

- () Ailenin gelir düzeyi
- () Ailenin eğitim düzeyi

- () ailenin sosyo-kültürel düzeyi
- () Aile içindeki iletişim düzeyi
- () Diğer (yazınız):

() OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

- () Ailenin gelir düzeyi
- () Ailenin eğitim düzeyi
- () ailenin sosyo-kültürel düzeyi
- () Aile içindeki iletişim düzeyi
- () Diğer (yazınız):

E.1.b-Kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin çocuğa karşı tutumu (Örn: çocuğunu tam tanımaması, çocuğunun durumunu kabullenmemesi, çocuğunun eğitiminin yararına olan inancının az olması, aşırı ilgili veya ilgisiz olması,v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

() ETKİLEMİYOR

(hangi özellikleri OLUMLU,hangi özellikleriOLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösteriniz)

() OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR

- () Çocuğu tanıma
- () Çocuğun durumunu kabullenme
- () Çocuğun eğitime inanma
- () Çocuğuyla ilgilenme
- () Diğer (yazınız):

() OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

- () Çocuğu tanıma
- () Çocuğun durumunu kabullenme
- () Çocuğun eğitime inanma
- () Çocuğuyla ilgilenme
- () Diğer (yazınız):

E.1.c- Kaynaştırılmış öğrencinin ailesinin çocuğunun durumu ve kaynaştırma ile ilgili eğitim almamış olması kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

- () ETKİLEMİYOR
- () OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR
- () OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

E.2- Sınıftaki diğer öğrencilerin ailelerinin kaynaştırma uygulamasına etkileri nasıl?

- () ETKİLEMİYOR
- () OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR
- () OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

E.3- Okuldaki diğer öğrencilerin ailelerinin kaynaştırma uygulamasına etkileri nasıl?

- () ETKİLEMİYOR
- () OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR
- () OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

F) Kaynaştırma uygulamasında eğitim programlarından kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

F.1- Halen uygulamakta olduğunuz eğitim (müfredat) programlarının kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler?

- () ETKİLEMİYOR
- () OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR
- () OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

F.1.a- Halen uygulamakta olduğunuz eğitim (müfredat) programlarının özellikleri (Örn: ağır ve kapsamlı olması, 180 işgününde bitme zorunluluğunun olması, tekrarlara yervermeye uygun olmaması, sınıfın genel bir bütün gibi düşünülerek hazırlanmış olması, v.b.) kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

() ETKİLEMİYOR

(hangi özellikleri OLUMLU, hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösteriniz)

() OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR

- () Programın içeriği ve süresi
- () Programın hazırlanma esasları ve uyarlanabilirliği
- () Programın amacı
- () Diğer (yazınız):

() OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

- () Programın içeriği ve süresi
- () Programın hazırlanma esasları ve uyarlanabilirliği
- () Programın amacı
- () Diğer (yazınız):

G) Kaynaştırma uygulamalarında araç-gereçlerden kaynaklanan sorunlar konusunda öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

G.1- Halen kullanmakta olduğunuz araç-gereçlerin özelliklerinin (Örn: araç-gereç yetersizliği, ek araç gereç gereksinimi, v.b.) kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler?

() ETKİLEMİYOR

(hangi özellikleri OLUMLU, hangi özellikleri OLUMSUZ etkiliyor ise her iki bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösteriniz)

() OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR

- ☐ Araç-gereç durumu
- ☐ Ek araç-gereç durumu
- ☐ Diğer (yazınız):

☐ OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

- ☐ Araç-gereç durumu
- ☐ Ek araç-gereç durumu
- ☐ Diğer (yazınız):

H) Kaynaştırma uygulamasında kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemelerden kaynaklanan sorunlar konusunda öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

H.1- Kaynaştırmayla ilgili yasal düzenlemelere ilişkin bilgilerinizin (Örn: tanımlar, personelin görev ve sorumluluklarının dağılımı, v.b.) kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler?

Bilgi durumunuz nedir?

- ☐ Bilgim var
- ☐ Bilgim az
- ☐ Bilgim yok

Bilgi durumunuz uygulamanızı nasıl etkiliyor?

- ☐ ETKİLEMİYOR
- ☐ OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR
- ☐ OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

(Öğretmen ETKİLEMİYOR/OLUMSUZ ETKİLİYOR/OLUMLU ETKİLİYOR cevabı vermişse de hangi konuların yasal olarak belirginleştirilmesini istiyor ise bu bölümde de birden fazla işaretleme yaparak gösterebilirsiniz)

- ☐ Uyg. ve Öğren. tanımı
- ☐ Pers. özel.,görev ve sorum. dağı.
- ☐ Destek hizm.
- ☐ Diğer (yazınız):

I) Halen uygulanmakta olan denetim ve rehberlik esaslarından kaynaklanan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul

yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

I.1- Halen uygulanmakta olan denetim ve rehberlik (okul müdürü, rehberlik ve araştırma merkezi ve müfettişlerce yapılan denetleme ve rehberlik) esaslarının kaynaştırma uygulaması üzerindeki etkileri neler?

I.1.a- Denetim ve rehberlik yapılıyor mu?

- ☐ EVET
- ☐ KISMEN
- ☐ HAYIR

I.1.b- Denetim ve rehberlik kimler tarafından yapılıyor?

- ☐ Okul idaresi
- ☐ Rehberlik ve Araştırma Merkezi
- ☐ Müfettişlerce

I.1.c- Denetim ve rehberliğin etkisi ne oluyor ?

- ☐ ETKİLEMİYOR
- ☐ OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR
- ☐ OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

I.1.d- Müfettişlerce önceki yıllarda yapılan denetim ve rehberlik uygulamalarıyla son yılda yapılan arasında fark var mı?

- ☐ EVET
- ☐ HAYIR

Bu Farklılaşma hangi yönde?

- ☐ olumlu
- ☐ olumsuz

J) Kaynaştırma kavramının ve kapsamının anlaşılmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

J.1- Kaynaştırma kavramını ve kapsamını kendinize göre

tanımlayınız.

(Yapılan tanımlama aynen yazılacak)

J.1.a-“Kaynaştırma” kavramının ve kapsamının anlaşılmasında kişiler arası farklılıklar var mı,

() EVET

() HAYIR

J.1.b-“Kaynaştırma” kavramının ve kapsamının anlaşılmasında kişiler arası farklılıklar kaynaştırma uygulamasını nasıl etkiliyor?

() ETKİLEMİYOR

() OLUMLU YÖNDE ETKİLİYOR

() OLUMSUZ YÖNDE ETKİLİYOR

K) Kaynaştırma uygulamasını etkileyen diğer sorunlara ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
(yazınız)

K.1- Sorulan sorular dışında sizce kaynaştırmaya başka nelerin etkisi olabilir?

(Ele alınan maddelerden ve seçeneklerinden farklı her öneri yazılacak)

SÖZLEŞME

Değerli Öğretmenim,

Öncelikle görüşme için zamanınızı ayırdığınız için teşekkür ediyorum.

Bu görüşme sırasında konuşmamızın akışını not almadaki güçlükler nedeniyle, görüşmeyi kesintiye uğratmamak ve talep ettiğim zaman limitini aşmamak için teyp kaydı yapacağımı bildirmek istiyorum. Teyp kaydından dolayı rahatsızlık hissetmemeniz için de bir açıklama yapmayı uygun gördüm.

Bu araştırmayı Milli Eğitim Müdürlüğü'nden almış olduğum resmi (3.01.1995 tarih Kültür Hiz. Şb. ve 311/1533 sayılı) izinle yapıyorum. Devlet memuru olarak beyanat verme çekincenizin olduğunu biliyorum. Görüşme esnasında yapılan ses kayıtlarında belirttiğiniz fikir ve yorumlarınızın bilimsel veri olmak dışında hiç bir şekilde kullanılmayacağını belirtmek istiyorum.

Yapacağım ses kaydını iki araştırmacı dışında kimsenin dinlemeyeceğini, bu kayıta söylediklerinizin grup verisine dönüştürülmek dışında hiç bir şekilde kullanılmayacağını, grup verisine dönüştürüldükten sonra ses kaydınızın sileneceğini, bildirimlerinizden dolayı sizi herhangi bir şekilde rahatsız edecek durumda bırakmayacağıma söz veriyorum.

Araştırma sonuçlandıktan sonra eğer isterseniz araştırmada elde edilen sonuçlar sizlere ulaştırılacaktır.

Bu açıklamalar doğrultusunda, sizin bu çalışmaya gönüllü katıldığınızı ve araştırmacı olarakta benim de verdiğim sözleri tutacağımı belirten bu sözleşmeyi karşılıklı imzalayarak olası tedirginliği gidermenin uygun olacağına inanıyorum.

Görüşen:

Görüşülen:

Ayten UYSAL

.....

DEMOGRAFİK BİLGİLER

Denek kodu :

Yaşı : Cinsiyeti:

Mesleki deneyimi :

Mezun olduğu okul :

Mezuniyet sonrasında katıldığınız akademik çalışmalar (Lisans tamamlama, yüksek lisans, özel eğitimle ilgili hizmetiçi kurs, özel eğitimle ilgili sertifika programı) :

ÖN GÖRÜŞME FORMU

Değerli Öğretmenim

Halen yürütmekte olduğunuz engelli (özürlü) çocukların kaynaştırma uygulamasında karşılaştığınız sorunları betimlemek amacıyla, Milli Eğitim Müdürlüğü'nün izniyle, bir araştırma başlatmış bulunuyoruz. Bu araştırma kapsamına alınacak öğretmenleri belirleyebilmemiz için aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica ediyor, katkılarınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

Adınız ve Soyadınız:

Halen okuttuğunuz sınıf:

Son üç yılda sınıfınızda tanılanmış (R.A.M.'dan raporu olan) engelli (özürlü) öğrenciniz oldu mu?

.....

Yanıtınız EVET ise bu öğrencinin engelinin (özürünün) türü:

.....

Kaynaştırmanın sorunlarıyla ilgili okulunuzda sizinle yapacağım görüşme için yarım saatlik zamanınızı ayırabilirmisiniz?.....

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Öğretmen ve okul yöneticilerinin zihin engelli çocukların kaynaştırılmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi konusunda yapacağım yüksek lisans tezime ilgili olarak Eskişehir şehir merkezindeki tüm ilk okullar ve ilköğretim okullarında yapacağım ön görüşme ve anket uygulaması için Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınması gerekmektedir. Gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

Adresim:

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
ENGELLİLER ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ
(Eğitim Fakültesi)

Ayten UYSAL

81600193

.....OKULU MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Halen yürütmekte olduğunuz kaynaştırma uygulamalarında karşılaştığınız sorunları betimlemek amacıyla, Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 3.01.1995 tarih ve Kültür Hiz. Şb. 311/1533 sayılı izinleriyle, bir araştırma başlatmış bulunuyoruz. Bu araştırma için okulunuzdaki idarecilerin ve öğretmenlerin görüşleri alınacaktır. Bu araştırma kapsamında son üç yıl içerisinde sınıfında tanılanmış (R.A.M. tarafından raporu olan) engelli (özürlü) öğrenci okutmuş öğretmenler yer alacaktır. Bu öğretmenlerin belirlenmesi amacıyla okulunuzdaki tüm öğretmenlere ekdeki formların iletilerek, geri dönüşünün sağlanması konusunda yardımlarınız gerekmektedir. Gereğinin yapılmasını arz eder, yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

Ayten UYSAL

VALİLİK ONAYI

T.C.
ESKİŞEHİR İLİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI: Kültür - Hiz. Şb. 311/ 1533

3 / 1 / 1995

KONU: Tez ile İlgili Araştırma

VALİLİK MAKAMINA

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Eğitim (Zihin Engellilerin Eğitimi) bölümü öğrencilerinden Ayten UYSAL "Zihin Engelli Çocukların Kaynaştırma Eğitimlerinde Karşılaşılan Sorunların Belirlenmesi" konusunda 1994-1995 öğretim yılının ikinci döneminde tezi ile ilgili bir araştırma yapmak istediği Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün 29.12.1994 tarih ve B. 30. 2. ANA.O.El.00-412/490 sayılı yazıları ile bildirilmekte olup, makamlarınızca uygun görüldüğü takdirde gereğini müsadelerinize arz ve teklif ederim.

Ercan KARAÇAM
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
4/01/1995
Osman UNCU
Vali a.
Vali Yardımcısı

A TİPİ OKULLAR

1. ADALET İLKOKULU
2. ATATÜRK İLKOKULU
3. BARBAROS İLKOKULU
4. CENGİZ TOPEL İLKOKULU
5. CUMHURİYETİLKOKULU
6. DUMLUPINAR İLKOKULU
7. EMEK İLKOKULU
8. FATİH SULTAN MEHMET İLKOKULU
9. GAZİ İLKOKULU
10. İ.KARAOĞLANOĞLU İLKOKULU
11. İKİ EYLÜL İLKOKULU
12. KIBRIS İLKOKULU
13. KURTULUŞ İLKOKULU
14. KUTİPOĞLU İLKOKULU
15. MARAŞAL FEVZİ ÇAKMAK İLKOKULU
16. M. ALİ YASİN İLKOKULU
17. MİLLİ ZAFER İLKOKULU
18. MİTHATPAŞA İLKOKULU
19. MURAT ATILGAN İLKOKULU
20. NAMIK KEMAL İLKOKULU
21. OSMANGAZİ İLKOKULU
22. PİLOTBİNBAŞI ALİ TEKİN İLKOKULU
23. REŞAT BENLİ
24. AHMET YESEVİ İLKOKULU
25. ŞARHÖYÜK İLKOKULU
26. ŞEKER İLKOKULU

27. ÜLKÜ İLKOKULU
28. YAVUZ SELİM İLKOKULU
29. YUNUS EMRE İLKOKULU

B TİPİ OKULLAR

1. AHMET OLCAY İLKOKULU
2. ALİ FUAT CEBESoy İLKÖĞRETİM OKULU
3. ALPARSLAN İLKOKULU
4. AZİZ BOLEL İLKOKULU
5. BATTAL GAZİ İLKÖĞRETİM OKULU
6. BİRLİK İLKOKULU
7. ÇAMLICA İLKÖĞRETİM OKULU
8. EDEBALI İLKOKULU
9. EMEK İLKÖĞRETİM OKULU
10. H.EDİP TÖREHAN İLKOKULU
11. HALİL YASİN İLKOKULU
12. HAVACILAR İLKOKULU
13. HÜRRİYET İLKOKULU
14. 2 EYLÜL İLKÖĞRETİM OKULU
15. İSMETPAŞA İLKOKULU
16. İSTİKLAL İLKOKULU
17. KAZIM KARABEKİR İLKOKULU
18. KILIÇARSLAN İLKOKULU
19. MALHATUN İLKOKULU
20. MEHMET AKİF ERSOY İLKÖĞRETİM OKULU
21. MEHMETÇİK İLKOKULU
22. MELAHAT ÜNÜGÜR İLKÖĞRETİM OKULU
23. MİMAR SİNAN İLKÖĞRETİM OKULU

24. MUALLA ZEYREK İLKÖĞRETİM OKULU
25. MUSTAFA KEMAL İLKÖĞRETİM OKULU
26. NECATİBEY İLKOKULU
27. O. HALİL SÖZER İLKOKULU
28. PORSUK İLKÖĞRETİM OKULU
29. SİNAN ALAĞAÇ İLKÖĞRETİM OKULU
30. ŞİRİNTEPE İLKÖĞRETİM OKULU
31. TURAN İLKOKULU
32. V. BAHAEDDİN GÜNEY İLKÖĞRETİM OKULU
33. V. MÜNİR RAİF GÜNEY İLKÖĞRETİM OKULU
34. YENİKENT İLKÖĞRETİM OKULU
35. 24 KASIM İLKÖĞRETİM OKULU
36. 23 NİSAN İLKOKULU
37. YÜZÜNCÜYIL İLKOKULU
38. ZİNCİRLİKUYU İLKOKULU
39. ZİYA GÖKALP İLKÖĞRETİM OKULU
40. ZÜBEYDE HANIM İLKÖĞRETİM OKULU

C TİPİ OKULLAR

1. ALİ RIZA EFENDİ
2. ERDAL ABACI İLKOKULU
3. ERTUĞRULGAZİ İLKOKULU
4. HUZUR İLKOKULU
5. NASREDDİN HOCA İLKOKULU
6. SAKARYA İLKOKULU
7. SAZOVA İLKOKULU
8. ULU ÖNDER İLKOKULU